MONVMENTELE

EPIGRAFICE ŞI SCVLPTVRALI

ALE

MVZEVLVI NAŢIONAL DE ANTICHITĂŢI

DIN

BVCVREŞTI

PVBLICATE SVB AVSPICIILE ACADEMIEI ROMÂNE

DE

GR. G. TOCILESCV

Membru al Academiei Române, al Institutelor archeologice din Roma şi Viena,
al Societăţilor archeologice din Paris, Orléans, Bruxelles,
Roma, Atena, Odesa şi Moscova,
al Societăţii geografice, numismatice şi istorice din Bucureşti, al Societăţii istorice din Moscova,
al Societăţii de etnografie şi antropologie din Paris, etc.,
Vice-preşedinte al Ateneului Român,
Profesor la Universitatea din Bucureşti, Director al Muzeului naţional
de antichităţi, etc.

PARTEA II

COLECŢIVNEA SCVLPTVRALĂ A MVZEVLVI PÂNĂ IN ANVL 1881.

BUCUREŞTI
NOUA TIPOGRAFIE PROFESIONALA DIM. C. IONESCU
10. — STRADA ŞELARI. — 10.
1908

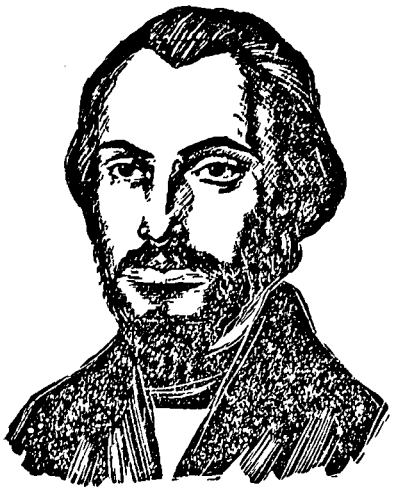

„NICOLAE BĂLCESCU"

PARTEA II

MONVMENTELE SCVLPTVRALI

I

RELIEFURI ANTICE

No. 1

Capul în relief al unuĭ rege al Assyrieĭ, (póte Aşur-nasir-pal), saŭ al unuĭ rĕsboĭnic assyrian.

Descripţiunea. Relieful oblu ne înfăţişézĕ, într'o mărime superióră natureĭ, capul unuĭ rege al Assyrieĭ, póte al luĭ Aşur-nasir-pal, saŭ al unuĭ rĕsboĭnic assyrian.

Pĕrul capuluĭ este acoperit până la frunte şi céfă de o legătură făcută în chip de tichie şi fixată cu o curea lată pe după urechĭ. Barba cea lungă, ca şi pletele lăsate pe spate, sunt frisate în cârlionţĭ.

Proveninţa Monumentul provine din ruinele anticuluĭ oraş Niniveh, unde a fost găsit de d. Cocio Cohen împreună cu fragmentul din inscripţiunea analelor luĭ Aşur-nasir-pal, regele Assyrieĭ, publicat în acéstă operă sub nr. 97 (pag. 479) şi având aceĭaşĭ proveninţă [1]). Faptul acesta al uneĭ proveninţe co-

1) Proveninţa dela Niniveh a ambelor monumente se atestă prin raportul nr. 13 din 12 Maiŭ 1869 adresat Ministeruluĭ instrucţiunĭĭ publice de către conservatorul Muzeuluĭ de Antichităţĭ.

mune e singurul ce ne-ar putea îndritui să atribuim capul în cestiune primuluĭ din mariĭ cuceritorĭ assyrienĭ, luĭ Aşur-nasir-pal, fiul luĭ Tuklati-Nindar al II, şi care a domnit de la a. 884—861 a. Chr.

Fig. 1.—Capul unuĭ rege saŭ rĕsboĭnic assyrian.

Natura. Monumentul nu figuréză în vechĭul inventar general al Muséuluĭ.

Pétră de var. Conservare bună. Lipsesce vârful nasuluĭ, ca şi extremităţile gureĭ şi bărbieĭ.

Inălţ. 0,48^{m}; lăţ. 0.39^{m}; gros. 0,04^{m}.

Epoca. Cam a doua jumĕtate a secoluluĭ al IX a. Chr.

No. 2

Stelă saŭ relief funerar attic al unuĭ efeb jucând arşice.

Descripţiunea. Stela este încadrată la stânga şi la drépta de câte un pilastru cu capitel susţinând epistylul, din care ese, cu un kyme înainte şi spre laturĭ, frontonul încoronat de acroteriĭ. Marginea de jos a steleĭ a fost lăsată nelucrată, în grosimea primitivă a petreĭ, spre a fi aşedată în postament.

In acest tabloŭ, ast-fel încadrat şi fórte adâncit, se înfăţişéză în alto-relief un tînĕr svelt, păşind cu vioicĭune spre drépta. El este gol, avênd numaĭ o chlamys, care, aruncată pe umărul şi pe braţul stâng, fâlfâe la spatele efebuluĭ. Braţul drept e ridicat, ca cum ar voì să lovéscă cu o armă, saŭ să arunce un obiect óre-care; în mâna stângă ţine un pumn de micĭ obiecte carĭ se desinéză cu amândouĕ marginile încovoĭate.

Efebul ţine în mână arşice. Aceste obiecte, rĕmase nepricepute d-lor Otto Benndorf şi Al. Conze, carĭ aŭ vorbit despre monumentul nostru, ni se par a fi cu siguranţă nişte arşice. In acest cas, în mâna dréptă (din nefericire ruptă) e de presupus că tînĕrul ţinea un ichiŭ (arşic plumbuit), pe care 'l strângea între primele douĕ degete şi-ĭ făcea vênt, ca o pregătire înainte de a lovi cu dênsul arşicele înşirate jos; saŭ, póte maĭ sigur că el, jucându-se *d'à gropiţa* cu arşice în loc de nucĭ (τρόπα), aruncà cu mâna dréptă arşicele, pe când cele din mâna stângă îĭ servéŭ de reservă.

D. Engelmann, într'o şedinţă a Societăţiĭ Archeologice

din Berlin (în a. 1896), examinând reproducţiunea în gyps, precum şi fotografia monumentului, a admis, împreună cu mulţi alţi archeologi acolo presenţi, părerea nóstră că efe-

Fig. 2.—Relief attic al unui efeb jucând arşice.

bul ţine arşice în mâna stângă; în mâna dréptă însă d-sa presupune că ar fi fost la început un biciŭ de bronz saŭ de alt metal, din care ar fi rĕmas încă urme pe fondul reliefului, saŭ că póte numai códa bicĭului era de metal, iar

restul pictat. Dar o atare părere nu se justifică prin nimica, de óre-ce mai întâiŭ, jocul cu arşice nu stă în nici-o legătură cu bicîul; şi apoi, în realitate acele urme de pe relief, la cari se raportă d. Engelmann, nu sunt de cât nişte zgârieturi întâmplătóre de curênd făcute, iar zugrăvélă pe monument, nicăeri nu se constată.

Jocurile cu arşice la Greciĭ antici.

Prin urmare este de sigur vorba în acéstă representare de unul din jocurile cele mai plăcute tinerimei grecesci, acela cu arşice (ἀστράγαλοι, *tali*). El se află menţionat încă la Homer, care în Iliada XXIII, 88 naréză cum Patroklos a ucis pe fiul lui Amphidamos ἀμφ' ἀστραγάλοισι χολωθείς. Se jucà cu arşice (ἀστραγάλοις παίζειν saŭ ἀστραλίζειν) în felurite feluri; cele mai obicinuite însă eraŭ: ὤμιλλα şi τρόπα. Primul joc consistà în aruncare de obiecte rótunde, nuci, arşice, în aşa chip că trebuiaŭ să nu trécă peste cercul tras saŭ indicat mai dinnainte, ci să rămână în cuprinsul aceluĭ cerc.[1])

Cel de al douilea era jocul cu nuci saŭ cu arşice, ce se aruncaŭ în grópă saŭ gropiţă, întocmai cum copiiĭ obicinuesc la noi până astă-ḑi a se juca cu nucile. Se obicinuià şi un joc de noroc cu aruncare de arşice, fie-care din cele patru feţe ale arşiculuĭ avênd o valóre numerică: muchia scobită, cea din afară, numită τὸ Χῖον, o preţuià 1; muchia opusă, cea din lăuntru, τὸ Κῷον, o preţuià 6; din cele două lature mai late, cea convexă saŭ scósă afară, τὸ πρανές (la Romanĭ *planus*), valorà 4. iar cea concavă saŭ cu gaură, τὸ ὕπτιον, (la Romanĭ *suppus*), 3. Astfel fie-care din feţele opuse însumà la o l'altă cifra de 7. Arşicul putea cădea: *a*) Χῖος, saŭ κύων, *canis*, *volturius* = 1; *b*) Κῷος, ἑξίτης, *senio* = 6; *c*) ὕπτιος = 3 şi *d*) πρανής = 4.

Se jucà cu patru arşice, fiind posibile treĭḑecĭ-şi-cincĭ combinaţiunĭ cu diferite numirĭ, luate după ḑeĭ, eroĭ, personalităţĭ cunoscute, saŭ după diverse consideraţiunĭ. Jocul cel mai norocos era atuncĭ când câte-şĭ-patru arşicele cădéŭ pe lature deose-

1) Pollux IX, 102; Hesych s. v. ὤμιλλα. Suidas s. v. ὄμιλλα; Schol. Plat. p. 320: ἡ ὤμιλλά ἐστιν ὅταν περιγράψαντες κύκλον ἐπιρρίπτωσιν ἀστραγάλους ἢ ἄλλο τι, ὡ τῇ μὲν ἐντὸς βολῇ νικώντων, τῇ δ' ἐκτὸς ἡττωμένων.

bite ; acésta se numĭa Ἀφροδίτη, *Venus* [1]) şi dedea fericitulŭi jucător demnitatea unuĭ symposiarch, βασιλικός saŭ *rex bibendi* [2]) la ospeţe. Femeilor, maĭ ales fetelor, le plăcea jocul cu arşice. Fetele se jucaŭ cu cincĭ arşice, pe carĭ le aruncaŭ cu palma în sus şi îndată întorcênd mâna, le prindéŭ apoĭ cu dosul palmeĭ [3]) ; dacă nu eraŭ prinse tóte, cele căḑute jos se ridicaŭ îndemânatec cu degetele. In loc de arşice se întrebuinţaŭ adesea cincĭ petricele, de unde şi numele de *jocul cu cincĭ petricele* (πενθελιθίζειν, πενταλίζειν). Băeţiĭ maĭ jucaŭ şi „soţ-orĭ-făr'dĕ“ (ἀρτιασμός, ἄρτια ἢ περιττὰ παίζειν *ludere par impar*), unul din jucătorĭ avênd în mână un numĕr de arşice şi cel-alt trebuind să ghicéscă dacă este cu soţ saŭ făr-de-soţ. Arşicele servĭaŭ şi la oracole (ἀστραγαλομαντεία), aruncându-se câte cincĭ arşice cu numerele 1, 2, 4, 6 şi dând cincĭḑecĭ-şi-şése combinaţiunĭ, închinate fie-care uneĭ divinităţĭ ; după numele divinităţiĭ oraculul îşĭ îndreptà rĕspunsul în bine saŭ în răŭ.

Imitaţiunĭ de arşice şi cum se păstraŭ.

Arşicul (numit şi ἄστρις, ἄστριχος) nu era numaĭ de os de capră saŭ de mĭel, dar se imità şi în fildeş [4]), în aur [5]) şi în alte metale, în petre preţióse, în lut, etc., cum resultă din autorĭ saŭ din exemplarele ce s'aŭ păstrat în diferite musee ale Europeĭ.[6])

Arşicele se păstraŭ de ordinar într'un fel de pungă, care era darul ce băeţiĭ saŭ tinerĭi căpătaŭ maĭ adesea de la părinţiĭ saŭ rudele lor.[7])

1) Martial XIV 14. — Lucian. amor. 16.

2) Plaut. Curc. 359 ; Horatius od. I 4, 18. II 7, 25 de exemplu.

3) Veḑĭ representat acest joc la Heydemann, Die Knöchelspielerin im Palazzo Colonna, Halle 1877, tab. 2, 2 şi la Guhl und Koner, Leben der Griechen und Römer[6], 449.

4) Propertius III 24,13; Martial XIV 14.

5) Suetonius, Tiberius 14.

6) A se vedé Ficoroni, I tali, Roma 1734, tab. la p. 88. — Heydemann, op. cit., tab. 14.—Arşice de lut ars se află şi în colecţiunile Muséului nostru naţional.

7) Asupra joculuĭ cu aruncare de arşice a se vedé Sauppe Philologus XI 36. Voemel, Philologus XIII 302 ; Hermann, Griech. Privatalter., 263; Marquardt Privatleben[2] 850 ; Becker-Göll, Gallus III 457 ; Grasberger, Erziehung und Unterricht im klassischen Alterthum I, 1 seq. 65, 68, 158 ; Guhl und Konner op. cit. 450—452 ; Pauly-Wissowa, Real-Encyclopädie. s. v. Ἀστράγαλος.

Din operele statuare ale antichităţiĭ se citéză o grupă de doĭ băeţĭ jucătorĭ cu arşice (astragalizontes), datorită luĭ Polyklet şi socotită de către Plinius cel Bĕtrân [1]) ca cea maĭ desăvârşită operă de artă a Greciеĭ. Uniĭ aŭ voit să vadă o replică saŭ o copie a acestuĭ cap-de-operă în fragmentul uneĭ grupe de astragalizontes, ce se păstréză în Muséul britanic [2]); dar orĭ-cât de nemerită şi caracteristică ar fi figura păstrată în întregime din acéstă grupă, ea nu corespunde caracteruluĭ artistic al mareluĭ maestru. Maĭ multă legătură cu Polyklet presintă statuele existente, în puţine exemplare, de fecióre ce se jócă cu arşice; despre una din aceste statuĭ Welcker dice că aspiră „spiritul idylleĭ“ [3]). Astragalizontes.

Pausanias vorbeşte despre astragalizontes la Delphi, lucrare datorită luĭ Polygnot [4]).

Jocul cu *arşice* sau cu *mĭele* se obicĭnueşte până astăḑĭ la noĭ, maĭ ales în oraşe şi târgurĭ. Jocurile cu arşice la Românĭ.

Se caută maĭ întâiŭ a se stabili ordinea în care jucătoriĭ aŭ să încépă jocul. Pentru acésta se aşéḑă arşice în şir, şi apoĭ de la acest şir se dă înainte cu ichĭul la o linie fixată. Cel care a aruncat ichĭul maĭ aprópe de linie are dreptul ca întâiul să dea în arşice cu ichĭul, apoĭ fie-care din jucătorĭ în ordinea cum aŭ căḑut ichĭurile maĭ aprópe de linie. Când însă se întâmplă ca ichĭul să cadă la linia fixă cu partea numită *lenchĭu* saŭ *armaş*, jucătorul atuncĭ câştigă, după învoĭală, o mĭală saŭ o capră, fără de a maĭ lovi în şir; dar dacă ichĭul cade cu partea numită *gip* saŭ *împărăţie* [5]), atuncĭ trebue să plătéscă o mĭală saŭ o capră. Apoĭ se începe prin aruncarea cu ichĭul în arşice de la linia fixă. Acela

1) Plinius, Hist. natur. XXXIV 19, 6.

2) Este figurată în Marbles in the brit. Mus. 2, 31.

3) J. Overbeck, Geschichte der griechischen Plastik, Leipzig 1869 vol I. pag. 345; vol. II, 127.

4) Pausanias, Phokis XXX, 1.—Iul. Pollucis Onomast. IX, 99; II, 192.

5) Cele două capete lungueţe ale arşiculuĭ se numesc *ţoca* saŭ *urs*, şi anume: capătul de sus: *capul ursuluĭ*, iar cel de jos: *códa ursuluĭ*. Din cele-l'alte patru feţe, muchiile saŭ cóstele pórtă: cea scobită numele de *lenchĭu* orĭ *armaş*; cea netedă: *gip*, *beiŭ* orĭ *împărăţie*; faţa convexă saŭ scósă afară: *buia*, *brutar* orĭ *om bun*; iar cea concavă saŭ cu gaură: *gaură* orĭ *hoţ*.

căruța îĭ vine rândul ca să dea cu ichĭul are dreptul, în timpul când face operațiunea, să alerge din locul unde se află până la acea linie. El maĭ obicĭnueşce, ca înainte de a asvârli ichĭul, să'l cĭocnéscă maĭ de multe orĭ de grămada de arşice ce ține în mâna stângă: acésta ca o pregătire. Orĭ-câte mĭele saŭ arşice aŭ fost isbite de ichiŭ sunt ale luĭ şi le ĭa, ținându-le în mâna stângă. Dacă nu nemereşce să dea jos vre-o arşică, atuncĭ trebue să plătéscă o amendă, obicĭnuit două mĭele (arşice maĭ micĭ) saŭ o capră (un arşic maĭ mare).

Jocurĭ cu arşice în Dobrogea.

Cu arşicele în Dobrogea copiiĭ de românĭ, de grecĭ şi de tătarĭ maĭ jócă: *ciortiş-mek*, *bassak* şi *împăratul şi armaşul*. Iată cum le descriŭ tineriĭ meĭ elevĭ O. Tafrali şi N. Chiriac, ambiĭ originarĭ din Dobrogea: „Primul joc consistă din aruncarea în sus a două arşice; cel căḑut cu armaş (alcia-maga) câştigă pe cel'alt; cel căḑut cu *împărăție* plăteşce celuĭ-l'alt; iar dacă amândouă aŭ căḑut la fel, jocul reîncepe. Dacă însă se întâmplă ca un arşic să cadă *armaş*, iar cel'alt *împărăție*, atuncĭ *arşicul-armaş* câştigă pe *arşicul-împărăție*. De se întâmplă a cădea: unul *om bun* şi cel'alt *hoț*, atuncĭ băĭatul, căruța îĭ aparține arşicul cu *om bun*, loveşce puternic cu degetul arşicul săŭ în cóstă, saŭ maĭ bine la un capăt, şi potriveşce ast-fel ca arşicul mergênd pe pământ (pe târşite) să isbéscă arşicul *hoț*, adversar; de-l loveşce, îl câştigă; de nu, vine rândul băĭatuluĭ cu arşicul *hoț*, care face aceĭaşĭ operațiune pentru a isbì arşicul *om bun*, ce se află acum maĭ departe de arşicul *hoț;* de'l loveşce, îl câştigă; de nu, jocul reîncepe. Jocul începe din noŭ şi atuncĭ când amândouă arşicele cad cu *om bun* saŭ cu *hoț*.

„Al douilea joc: *bassak* consistă în asvârlirea cu ichĭul de la linia fixată peste şirul de arşice; din punctul unde aŭ căḑut ichĭurile, se începe a se aruncà în arşicele înşiruite, urmând ordinea cum aŭ căḑut ichĭurile maĭ departe de şirul de arşice. Incolo jocul este identic cu cel obicĭnuit în România.

„Al treilea joc numit: *Împăratul şi Armaşul*, cunoscut şi dincóce de Dunăre, consistă din următórele: Se adună maĭ mulțĭ jucătorĭ; se împleteşce o batistă, în chip de frânghie,

ca să se pótă da cu ea loviturĭ pe palmele celor ce vor fi osândiţĭ. Se ĭa un arşic, şi fie-care jucător, pe rând, îl aruncă pe suprafaţa netedă în jurul căreĭa sunt strânşĭ jucătoriĭ, până când unul din eĭ isbuteşce să arunce ast-fel arşicul, în cât să se aşeḑe pe una din cele două ale sale feţe înguste. Dacă e în sus faţa ce are vârful maĭ ascuţit, acel jucător e numit *împărat;* dacă arşicul a căḑut cu faţa opusă, jucătorul devine *armaş* saŭ *vizir.* Armaşul ĭa batista împletită şi stă la ordinile împăratuluĭ. Odată aleşĭ aceştĭ doĭ fruntaşĭ, începe adevăratul joc,—de astă-dată în paguba jucătorilor celor-l'alţĭ, ale căror palme încep a fi usturate de loviturile armaşuluĭ. Şi iată cum: Fie-care, la rând, aruncă arşicul; afară numaĭ, bine înţeles, de armaş şi de împărat. Dacă arşicul cade cu faţa cea latĭ şi concavă în sus, jucătorul atuncĭ e declarat „hoţ" şi trebue pedepsit. Impăratul porunceşce armaşuluĭ să'ĭ dea un număr de loviturĭ cum găseşte el cu cale: „moĭ", „usturate", „pipărate", „fórte tarĭ", „cum fuge dracul de tămâe" ş. a. Dacă arşicul cade pe faţa cea latĭ şi convexă în sus, jucătorul e numit „brutar", şi armaşul este însărcinat să'ĭ cântăréscă pâĭnea, ca să vadă de e cinstit. Pentru acésta el învârteşte batista-bătăuşă în jurul arşiculuĭ, şi de la o înălţime óre-care dă arşiculuĭ drumul; dacă arşicul cade tot „brutar", jucătorul e lăsat în pace; dar vaĭ de el, dacă pică arşicul cu faţa „hoţuluĭ".

„Jocul continuă astfel, până când un jucător aruncă arşicul şi cade „împărat"; atuncĭ împărăţia trece la el, iar predecesorul săŭ rămâne simplu jucător, şi-ĭ vine şi luĭ rândul ca să mănânce păpara. Acelaş lucru se întâmplă şi cu armaşul. Acesta trebue să bage bine de sémă şi să numere exact loviturile ce dă, ca nu cum-va să tréca peste numĕrul poruncit de împărat, căcĭ în atare cas are să primésca el prisosul din partea celuĭ năpăstuit".

Cât pentru jocul numit *grópă,* ne spune d. Tafrali, „se face o gropiţă de lărgimea unuĭ pahar de apă. La o depărtare de un metru jumĕtate până la douĭ, se trage o linie. De acĭ jucătorul, ţinênd în palmă şése nucĭ saŭ şése glónţe de plumb, orĭ şése petricele rotunde, şi, maĭ rar, şése

arşice, se încércă să le arunce în grópă. Dacă isbuteşce să asvârle în grópă un numĕr cu soţ, atunci el câştigă obiectele puse jos de cei-l'alţi jucători: mărci, bumbi (nasturi), nuci, ş. a., şi are dreptul să tragă înainte până când perde. Dacă în grópă a căḑut un numĕr făr'-de-soţ, însémnă perdere, şi jucătorul trebue să plătéscă la toţi cei-l'alţi un numĕr egal de obiecte puse la joc. Câte odată, când jucătorul primeşce glumele şi e blajin, unul din adversari cobeşce ḑicându-i: *„una afară, tricatsara, trica la bordeiŭ“*, creḑênd că aceste cuvinte vor face ca să cadă în grópă cinci bucăţi şi una afară, saŭ trei afară şi trei la „bordeiŭ“, ori în fine, una în lăuntru şi cinci afară“.

Proveniuţa reliefului. Relieful a fost de sigur găsit la Athena, de unde l'a cumpărat generalul N. Mavros şi l'a dăruit, împreună cu a sa colecţiune, Muséului naţional. Este curios că un monument aşa de preţios nu figuréză în inventariul vechiŭ al Muséului.

Natura. Este de o marmură cu frumósă culóre galbenă închisă, şi anume, credem, de marmură attică. D. Otto Benndorf presupune a fi marmură de Paros. Acéstă părere nu se confirmă însă, dacă observăm structura petrii în locurile stricate; ea este în contraḑicere şi cu faptul că Athena, în epoca atribuită monumentului, se mulţumea pentru lucrări de acest fel cu materialul indigen, fără de a se mai servi cu marmura de Paros.

Inălţime: 1.30^{m}; lăţime: 0.55^{m}; grosime: 0.18^{m}.

Literatura. Asupra monumentului s'a vorbit în: Mittheilungen der Wiener Centralkommission 1873 p. 332 (Benndorf şi Hirschfeld).—Archäolog. Iahrbuch, Anzeiger 1896 p. 98 (Engelmann). S'a publicat de d. Al. Conze în opera Die attischen Grabreliefs, herausgegeben im auftrage der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften zu Wien, Berlin, Nr. 1152, pl. CCXLVI, după o fotografie şi un mulagiŭ, ce i-aŭ fost puse de noi la dispositiune.

Epoca. Lucrare bună grecéscă din secolul al III a. Chr.

No. 3

Un mic relief votiv închinat lui Pluton.

Mica tăbliță represintă pe ḑeul Pluton stând cu corpul, Descripțiunea. puțin înclinat, sprijinit pe piciorul drept, și ține cu mâna

Fig. 8. —Relief votiv închinat lui Pluton.

stângă, ridicată în sus, extremitatea superióră a unui sceptru, care depășește cadrul reliefului; mâna dréptă e lăsată în jos spre Kerberos cel cu trei capete (?). Ḑeul pórtă chiton

aruncat pe umĕrul stâng, tras apoĭ pe spate, pe sub subţióră şi adus în urmă ĭarăşĭ pe braţul stâng, lăsând desvelit braţul drept şi pĭeptul până la brâŭ.

Relieful puţin adâncit, şi cam ros, este într'un cadru rectangular.

Proveninţa. Proveninţa necunoscută. A făcut parte din colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 49 din invent. general cu indicaţiunea greşită: „*Diana cu cânele*“).

Natura. Marmură albă.

Inălţimea 0,18^{m}; lăţ. 0.14^{m}; gr. 0.025^{m}.

Epoca. Lucrare grecéscă, puţin cam superficială; secolul IV—III a. Ch.

No. 4.

Relief votiv de tipul ḑeiţeĭ Hekate trimorfe.

Descripţiunea. Relieful votiv ne represintă pe ḑeiţa Hekate în forma sa triplă (Ἑκάτη τριπρόσωπος), cu treĭ corpurĭ şi treĭ capete: treĭ femeĭ staŭ în picĭóre, umĕr în umĕr, dar pe deplin desfăcute una de alta. Ele sunt la fel îmbrăcate: cu un lung chiton duplu, apoftegma înainte mergând până peste pântece, iar de lăturĭ fiind ceva maĭ lungă; peste apoftegma vine cingătórea maĭ jos de sân; în picĭóre încălţaminte.

Figura din mijloc are chiton cu mânecĭ scurte; ea se deosibeşce de cele douĕ lăturalnice prin discul lunar de pe creştetul capuluĭ şi prin aceea că priveşce în faţă, pe când capetele celor-l'alte douĕ sunt îndreptate lateral. In cele doue mâĭnĭ, întinse şi lăsate în jos, ea ţine de o parte şi de alta câte o scurtă făclie, aprinsă fie-care d'asupra câte unuĭ altar, par'că ar voi să încingă focul pe dânsele. Figura din drépta are în mâna drépta un pumnal, cu cea stângă strânge un şérpe. Figura din stânga ţine în mâna stângă o făclie ridicată în sus, maĭ sigur de cât un toĭag scurt, iar în cea drépta un obiect, care la prima dată ar păré tot făclie, dar ceva maĭ scurtă; în realitate însă ea ţine o cheĭe.

Intre ḑeiţă şi altare: câte un animal (cel din stânga pare o căprióră, cel din drépta, un câĭne) visibil numaĭ cu partea anterióră şi avênd capul îndreptat spre altar.

Pe când la figura de la mijloc se vĕd amândouă piciórele, de la figurile lăturalnice e aparent numaĭ câte un picĭor: nu picĭorul pe care se rézămă corpul, ci acela ţinut liber.

Relieful are un cadru, care sus se termină în formă de boltă.

Fig. 4. — Relief votiv al ḑeiţeĭ Hekate trimorfe (I tip.).

Representaţiunile Hekateĭ trimorfe pe monumente.

Dintr'o epocă maĭ recentă ne întâmpină în Italia, dar cu deosebire în ţările dunărene şi în Asia-Mică — patria ḑeiţeĭ thrace Hekate [1])—o serie de reliefurĭ, monede şi gemme carĭ represintă pe aceĭaşĭ ḑeiţă a luneĭ şi a nopţiĭ în douĕ chipurĭ: *a)* când cu corpul şi cu capul în treĭ, cu făcliĭ

1) Apulej. Met. XI, 2: *terrae claustra cohibens.* La porţile caselor particulare din Athena se aflaŭ adesea aşa numitele Ἑκάτεια, adică statue saŭ micĭ capele ale Hekateĭ în calitatea eĭ de προθυραία. Cf. Aristoph. Vesp. 804; Hesych s. v. Ἑκάταια. Vezi Lobech, Aglaoph. 1336 seq.

lungĭ până la pământ, cu ibric, cupă, fruct şi câĭne (primul tip al Hekateĭ trimorfe); *b)* când cu treĭ capete şi maĭ adesea şi şése braţe la un singur corp (al douilea tip), purtând în mâĭnile, pe jumătate ridicate, făcliĭ scurte, săbiĭ saŭ pumnale, bice şi şerpĭ — atribute împrumutate de la Erinyĭ de către aceeaşĭ ḑeiţă Hekate, care este în acelaş timp ḑeiţa lumeĭ infernale (Ἑκάτη χθονία), gróza nopturnă a Infernuluĭ. Ca patrónă a fermecelor şi a vrăjitorieĭ, ea are tridentul fermecător drept atribut particular [1]); ea maĭ posedă ca atribute cheĭ şi fringhiĭ, carĭ caracterizĕ pe Hekate în rolul săŭ de păzitóre a uşiĭ şi a porţiĭ, de portărésă a Infernuluĭ [2]). Prima grupă este de baştină în Attica, cea de a doua în Asia-Mică.

Primul tip al Hekateĭ trimorfe.

Ca model de primul tip putem cita: o statuetă de bronz (la origină aurită) din Muséul Capitolinic din Roma [3]), care arată treĭ fecĭóre tinere stând în picĭóre spate în spate. Judecând după atributele ce ţin în mână, una din ele personifică Sórele şi pe Mithras (atribute: căciulă frigiană cu raḑe solare, códa de şérpe saŭ şérpe străpuns, şi cuţit), alta personifică pe Selene identificată cu Isis (atribute: secera luneĭ d'asupra cu flórea *lotos*, făclie), cea d'a treĭa în fine: pe portărésa Infernuluĭ (atribute: cheie şi fringhie).

Acelaş tip se regăseşce la o grupă din Amiens [4]) (chiton lung, kalathos, făclie şi cupa în mâĭnĭ), pe un relief de marmură din Muséul Bruckenthal din Sibiŭ [5]) (interesant pentru representaţiunile simbolice privitóre la cultul ḑeiţeĭ, ce are corpul în chip de momâie), pe altul din Smirna [6]), (în care tóte mâĭnile ţin făcliĭ, douĭ câĭnĭ alăturea), şi alte câte-va sta-

1) Righetti, il Campidoglio I. tab. 143. — Müller-Wieseler, Denkm. d. alt. Kunst 2, 71, 891. — Roscher, op. cit. I, 1905—1906.

2) Veḑĭ Roscher, Lexikon I. p. 1885 seq.

3) Veḑĭ Antikes Zaubergerät aus Pergamon, her. von Richard Wünsch Berlin, 1905 p. 22 seq.

4) Archäolog. Zeitung I, tab. VIII.

5) Müller-Wieseler op. cit. 2. nr. 893 *a* şi *b*.— Petersen op. cit. V. 193 seq.

6) Müller.-Wieseler op. cit. 2, 882.

tuete [1]). De asemenea şi pe unele monede: din Antiochia în Karia [2]) (atribute: kalathos, două câĭnĭ, făclie, pumnal, biciŭ, cheie, şérpe), din Mastaura [3]) (atribute: kalathos, pumnal saŭ făclie, două altare aprinse), din Aigina şi din Argos [4]) (ca atribut: făclie), ca şi pe unele gemme [5]) şi herme hecateice [6]), în jurul cărora dănţuesc treĭ fecĭóre cu kalathos pe cap, de sigur Charitele [7]). Roscher [8]) nu înşiră printre atributele Hekateĭ căprióra şi cerbul de pe cele două monumente bucureşcene (Nr. 4 şi 5); câĭnele ca atribut al ḑeiţeĭ e menţionat şi de scriitorĭ [9]); ba câte odată ḑeiţa se represintă ca Κυνοκέφαλος [10]).

Monumentul nostru face parte din clasa acelora carĭ represintă pe Hekate cu *corpul şi cu capul în treĭ* (τρίμορφος θεά). Cel maĭ însemnat, şi póte cel maĭ vechiŭ exemplu de acest soiŭ, este aşa numita: Ἑκάτη ἐπιπυργιδία a luĭ Alkamenes, numită ast-fel „protectóre a burguluĭ", fiind-că era expusă pe aşa ḑisul πύργος la intrarea burguluĭ saŭ Acropoleĭ Atheneĭ, lângă templul ḑeiţeĭ Nike apteros [11]). Cu dânsa sémănă, cel puţin ca dispositiune generală, un relief votiv din Aigina [12]) de marmură pentelică, (aḑĭ în colecţiunea Metternich din Königswart în Bohemia), datând din secolul al IV-lea a. Chr., pe care se vĕd

1) Stackelberg, Gräber der Hell. tab. 72, 6. — Matz-Duhn, Antik. Bildw. in Rom. Nr. 616 — 619.

2) Müller-Wieseler op. cit. 2, 884.

3) Idem 2, nr. 883.

4) Idem 2, nr. 882.

5) De es. gemma cu inscripţiune C. I. Gr. 7,031 b.

6) Ca bunióră: un herme de marmură în bibliotheca S. Marco din Veneţia (Müller-Wieseler, op. cit 2. nr. 890), altul în Glyptotheca din München (Gerhard Ges. Abh. 1 367); un al treilea cu proveninţă din Salamis (Gerhard, Venere Pros. tab. 1), altele din Andros (ap. Müller-Wieseler 2, nr. 889) şi în Arolsen (Friederichs-Wolters Bausteine nr. 2.097).

7) Pentru material maĭ departe, ca şi pentru cel până aci amintit, veḑĭ: Petersen, op. cit. IV, 140 seq., V, 1 seq. 193 seq. şi Roscher s. v.

8) Roscher op. cit. I, 1909.

9) Hesych s. v. Ἑκάτης şi Ἑκάτης ἄγαλμα.

10) Despre al douilea tip al Hekateĭ trimorfe veḑĭ nr. 5 următor.

11) Pausanias 2, 30, 2.

12) Petersen în Archäol. epigr. Mittheilungen aus Oesterr. IV, 154, 170 seq. tab. 3; Baumeister, Denkmäler des Klassischen Altertums, p. 632 fig. 702.—Friederichs-Wolters Bausteine p. 165 seq.

cele trei figuri ale zeiței în picióre strâns lipite spate în spate; aŭ aceeași îmbrăcăminte lungă, pe cap pórtă fie-care câte un kalathos înalt; figura *cea mai din față*, și care este cea mai principală, ține în amândouĕ mâinile câte o lungă făclie rezemată pe pământ, pe când cele-l'alte figuri, pe lângă o făclie, mai țin un ibric și o pateră de sacrificiŭ. Am avea ast-fel represintarea lunei pline alăturea de a lunei în creșcere și a celeia în descrescere. Un alt monument înrudit cu precedentul este Hekate din Catajo [1]) (aḑi în Vienna), înfățișând trei figuri grupate în jurul unei columne, sunt îmbrăcate în chiton dublu cu kalathos saŭ polos pe cap, de care atârnă în jos un vĕl lung. Una din figuri, și anume cea principală, are în mâna stângă o făclie, iar în cea dréptă o cupă, al căreia liquid pică în gâtlejul câineluĭ, ce stă alăturea. A doua figură ține înaintea peptului, în mâna dréptă, ca atribut un măr; sus pe o columnă dorică se află un Pan bărbos cu picióre de țap ținênd pe cap cu ambele mâini un scut, iar d'asupra purtătórei de făclie stă o mică femeie cu o tavă (πίναξ) de sacrificiŭ pe cap. Acelaș atribut al mărului se regăsesce și la o Hekate ce se află în muséul din Leiden [2]).

Proveninţa monumentului nostru este necunoscută. Co- Proveninţa.
lecțiunea Statului (Nr. 61 din inventariul general, cu indicațiunea: „Diana cu trei capete").

Marmură albă. Conservarea fórte bună. Natura.
Inălțime 0.21 m; lățime 0.15 m; gros. 0.03 m.

Lucrare romană; ea, deși târdie, nu este lipsită cu totul Epoca.
de îndemănare artistică, cam secolul al II d. Chr.

Pe cadrul de jos se mai recunósce încă H K A, póte restul inscripțiunei dedicatorie către Hekate, și din care nimic alt nu se mai vede.

S'a reprodus de E. Petersen în *Arch-Epigr. Mittheilungen* Litoratura.
aus Oesterreich IV, tab. VI, după o fotografie.

1) Gerhard, Gesam. Abhandl. Taf. 32, 1. 2.—Baumeister, op. cit. p. 633 nr. 703 și 704.

2) Archäol. Zeitung I taf. VIII.

No. 5

Relief votiv al ḑeiţeĭ Hekate

Descripţiunea. Acelaş tip ca la numĕrul precedent cu micĭ modificărĭ. Cele treĭ figurĭ, maĭ cu sémă în partea de jos, se reduc aprópe la una singură. Avem ast-fel treĭ capete pe un singur trup cu şése braţe şi două picĭóre, ceea-ce constitue tipul al douilea al Hekateĭ trimorfe. Ḑeiţa e îmbrăcată în chiton duplu cu mânecĭ scurte şi apoftegma lungă până aprópe de genuchĭ; pe cap ea pórtă discul lunar; în mâĭnele, lăsate în jos, ţine câte o făclie aprinsă d'aşupra altarelor ce se vĕd în amândouă laturile reliefuluĭ. Cele două şuviţe ale părului care încadréză obrazul se împreună pe piept formând un fel de colan la gût, care amintesce nodurile de şerpĭ ale uneĭ gorgoneion. D-l Petersen [1]) presupune că artistul a făcut aci o confusiune, saŭ că a accentuat prea mult gulerul chitonuluĭ. Părerea cea d'ântâiŭ ni se pare maĭ plausibilă. Atributele figureĭ din drépta: pumnalul şi şérpele, sunt aceléşĭ ca la figura corespunḑĕtóre din relieful precedent. Figura din stânga ţine în mâna stângă drept în sus un toiag scurt şi lat, iar în drépta, un ciocan. Ciocanul, după părerea d-luĭ

1) Arch.—epigr. Mitth. V, 71.

Petersen, n'ar fi de cât o confusiune a artistului, carele, ţinênd sémă de posiţiunea braţului drept şi creḑênd că în mâna stângă este un piron, iar nu un toiag, a transformat uşor cheia din modelul ce avea înaintea sa într'un ciocan care lovesce pironul. Modelul cu care s'a servit s'ar putea aprópe ḑice că a fost chiar exemplarul nostru descris la numĕrul precedent, pe care un artist de mai târḑiŭ l'a imitat în chip barbar. Intre ḑeiţă şi altare sunt două animale; cel din drépta: un cerb cu capul îndreptat spre altar şi cu botul reḑemat pe dênsul; cel din stânga este un câine representat în faţă.

Fig. 5. — Relief votiv al ḑeiţei Hekate (al II-lea tip).

Relieful are un cadru dreptunghiular.

Al douilea tip al Hekatei trimorfe.

Corespunḑĕtor naturei fantastice a ḑeiţei, în loc de grupa a trei Hekate unite la o laltă, găsim fórte adesea: *un singur corp cu trei capete şi şése braţe.* Ca exemplu al acestui al douilea tip al Hekatei trimorfe, afară de monumentul bucureşcén, citĕm următórele: *a*) mai întâiŭ exemplul cel mai frumos şi relativ cel mai vechiŭ (începutul se-

coluluĭ al II-lea a. Chr.), pe Hekate din frisa giganţilor templuluĭ de la Pergamon [1]): treĭ capete şi cinci (în loc de şése) braţe pe un singur corp, iar ca atribute: făclie, lance, sabie, scut, técă de sabie; *b*) o mică marcă (tesseră) de bronz[2]), unde figura Hekateĭ are treĭ capete şi şése braţe rĕsărite dintr'un singur trunchiŭ omenesc, fie-care cap purtând câte un kalathos, mâĭnile ţinând de două orĭ sabie şi biciŭ, figura a treia: două făcliĭ; în drépta şi în stânga, câte un altar (maĭ sigur de cât cistă) încolăcit de şérpe; în faţa Hekateĭ un thiasot bachic dănţuind cu pedum şi cu burduf (?); c) patru gemme şi anume: 1) treĭ capete cu kalathos pe un corp lat; şése mâĭnĭ ţinênd două săbiĭ, două bice şi două făcliĭ; la drépta şi la stânga figureĭ câte un şérpe ce se înalţă în sus[3]); 2) idem un jaspis în Berlin identic cu nr. 1, numaĭ că deoparte şi de alta sunt două micĭ figurĭ: Pallas şi Nemesis [4]); 3) o gemmă în Berlin identică şi cu aceléşĭ atribute ca lit. *b* de maĭ sus [5]); şi 4) o gemmă: treĭ capete pe un corp în chip de momâe; atribute: biciŭ, făclie şi de fie-care latură câte un taur, ceea-ce caracterisă pe Selene şi pe Artemis[6]).

Proveninţa. Proveninţa este necunoscută; a făcut parte din colecţiunea cumpărată în 1865 de la Cesar Boliac (nr. 80 din inventariul general: „Diana tri-facies dacică").

Natura. Marmură albă; conservarea fórte bună.
Inălţime 0.23 m; lăţ. 0.21 m; gros. 0.03 m.

Epoca. Lucrare de meseriaş, secolul al III-lea d. Chr.

Literatura. S'a reprodus de Petersen în Arch.-Epigr. Mitth. IV tab. VII, după o fotografie.

1) Overbeck, Plastik. 2. fig. 132 c.; Roscher op. cit. I 1907–908; Baumeister, Denkm. p. 1262.

2) Annal. Instit. Arch. 1850 tab. M.; Müller–Wieseler op. cit. 2 nr. 886; Baumeister op. cit. p. 633 fig. 705. Cf. Petersen op. cit. IV, tab. 6 şi 7.

3) Arch. Zeitg. 15 taf. 99.—Roscher, I 1909.

4) Idem, idem.—Idem.

5) Müller—Wieseler op. cit. II 887.

6) Idem II 888. Cf. despre tóte acestea Roscher, l. c., şi literatura acolo citată.

No. 6

Un Hermafrodit dormind

Descripţiunea. Un relief pe o bucată de marmură oblungă: o figură femeiască tânără, lascivă, cu forme grase şi voluptóse, stă lungită pe spate cu capul întors spre partea stângă şi rezemat pe o perină, mâna stângă ţinênd-o strêns lângă cap, iar cea dréptă pe după cap. Un himation, care-'ĭ servă drept aşternut, acoperă partea corpuluĭ cam de la genuchĭ în jos şi ceva din braţul stâng, lăsând într'adins desvĕlit restul corpuluĭ, care e destul de bine modelat.

Tipul hermafroditilor dormind. Ca în tóte representaţiunile de Hermafrodit, capul cu părul lung, peptul cu sânul şi şoldurile cele accentuate, sunt de femeie; dar părţile genitale nu lasă nicĭ o îndoială asupra subiectuluĭ acestuĭ relief: el face parte din clasa *Hermafroditilor dormind*, studiată de d. Gangolf Kieseritzki[1]). Deşi artistul reliefuluĭ nostru nu pare a se fi inspirat de originalul grecesc ce a servit drept model celor şése statue, la care se raportă studiul amintituluĭ scriitor,—căcĭ acestea represintă pe Hermafrodit stând lungit cu faţa în jos şi cu capul rezemat

1) L'ermafrodita Costanzi în Annal. dell' Instit. arch. 1882, p. 245 -273.

pe amândouă braţele [1]), arătând privirei liniile frumos modelate ale spateluï, — dar nu se póte tăgădui monumentuluï nostru o identică intenţiune artistică în contopirea şi desvĕlirea îndoiteï naturï a Hermafrodituluï, un sentiment, adică, simţual destul de desvoltat. Rĕmâne numaï a se sci dacă Hermafroditul de pe relieful bucureşcén, şi care ţine ochiï închişï, trage un somn liniştit, saŭ dacă închiderea ochilor nu este la dânsul,

Fig. 6. — Un hermafrodit dormind.

1) Iată aceste şése monumente, după cum le înşiră d. Kieseritzky; 1) Villa Borghese în Roma, figurat la Visconti, Monum. scelti Borghes. tav. 15; 2) Muséul Luvruluï, provenind din villa Borghese, figurat la Visconti, op. cit. tab. 14; Clarac, Musée de sculpture pl. 303; 3) Muséul Luvruluï, găsit la Velletri, figurat la Visconti, *opere varie* 4, tav. 10; 4) Petersburg, găsit în villa luï Hadrian de la Tivoli şi descris în Ermit. impér. des sculptures nr. 349; 5) şi cea maï vechie Florenţa, Mus. archeol. Uffiz. nr. 306, figurat la Clarac, op. cit. 668, nr. 1547, şi Dütschke, ant. Bildw. in Oberital. 3, nr. 512; şi 6) Statua găsită la 1879 în ruinele uneï case romane şi figurată în Monum. dell' Instit. 11, tav. 43.

ca şi la cele şése monumente amintite, numaĭ ceva momentan, corespunḑător uneĭ sensaţiunĭ voluptóse care ar trece în acel minut prin tot corpul sĕŭ şi ar provoca posiţiunea ce aŭ picĭórele. In casul din urmă ne-am aşteptà să vedem membrul viril erectat, precum se observă la cele-l'alte şése statue, dar relieful bucureşcén este aşa de ros, în cât nu ne permite o atare distincţiune. Prima suposiţiune ni se pare maĭ probabilă [1]).

Monumentul nostru, ca şi tóte cele-l'alte statuĭ şi reliefurĭ ce ni s'a păstrat cu representaţiunea Hermafroditului, are de basă maĭ mult o idee curat artistică, de cât o idee mythologică; el decĭ n'a servit cultuluĭ, ci se datoresce mareĭ predilecţiunĭ, ce pe la începutul secolului al II-lea, maĭ sigur de cât al III-lea înaintea ereĭ nóstre, avea societatea grécă— din ce motive şi interese nu şcim,—pentru asemenea representărĭ [2]).

Monumentul provine din insula Tenos, unde a fost găsit de către generalul Mavros în anul 1839 şi depus în colecţiunea, pe care apoĭ dănsul a dăruit-o Muséuluĭ nostru (nr. 44 din invent. general, cu indicaţiunea: „Marmură de mărime aprópe a uneĭ micĭ palme, representând un mic mormênt antic găsit în insula Tenos la 1839. D'asupra o figură dormind“). Proveniṇa.

Marmură. Figura intactă, dar fórte rósă şi îngălbenita prin acţiunea timpuluĭ. Natura.

Inălţime 0.17 m; lăţ. 0.095 m; grosime 0.08 m.

Lucrare de sigur grecéscă, datând de pe la finele epoceĭ ellenistice. Epoca.

1) Veḑĭ Clarac op. cit. pl. 666 seq., maĭ bine de 12 variaţiunĭ ale representaţiuneĭ Hermafroditului desvĕlindu-şĭ îndoita sa natură sexuală. D. Kieseritzki, în studiul sus amintit, ajunge la conclusiunea: că posa obscenă aparţine numaĭ gustuluĭ roman ce era la modă, de óre-ce originalul grecesc, care servise drept model monumentelor enumerate, se mărginea a representà pur şi simplu un Hermafrodit adormit, cum pare a fi şi Hermafroditul de pe relieful bucureşcén.

2) Despre Hermafroditos în artă a se vedea W. H. Roscher, Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie, s. v., coloana 2319 seq.

No. 7

Chipul de cult al uneĭ Kybele tronând

Fig. 7.— *a)* Chipul de cult al uneĭ Kybele tronând.

Pe un tron cu reḑemătóre (care lipseşce), stă ḑeiţa, mamă a ḑeilor, cu picĭorul drept scos înainte, avênd în pólă un leŭ lungit cu capul spre stânga. E îmbrăcată cu chiton şi cu himation aşeḑat pe picĭóre; la stânga ḑeiţeĭ se vede semidiscul, pe care probabil îl ţinea cu mâna. Descripţiunea.

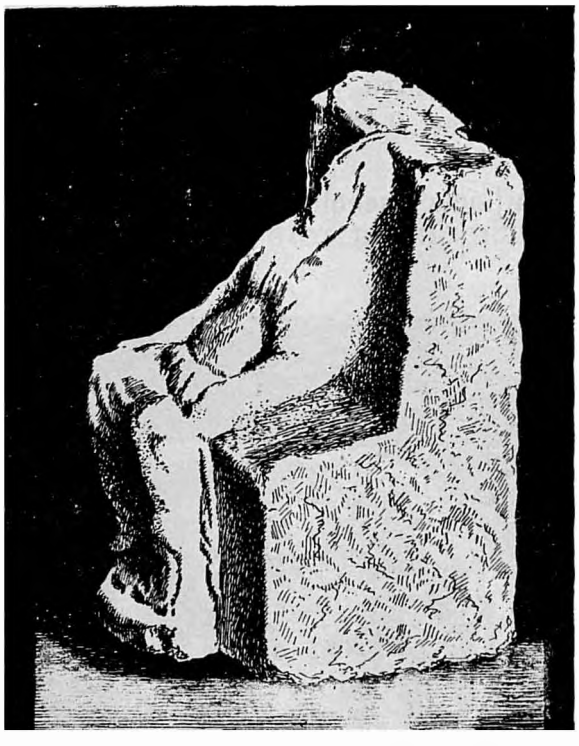

Fig. 7. — *b)* Chipul de cult al uneĭ Kybele tronând.

Acelaş chip de representare, însă în proporţiunĭ ceva maĭ marĭ, ni'l presintă o Kybelă tronând, găsită la Constanţa şi aflătóre acum în colecţiunea Muséuluĭ. Monumente de ale Kybeleĭ tronând.

Cele maĭ vechĭ representaţiunĭ ale ḑeiţeĭ eraŭ săpate în stâncĭ, cum bunióră chipul de pe stânca Sipylos saŭ din Chios, şi sunt caracterisate maĭ adesea prin leĭ de amândouă laturile tronuluĭ saŭ printr'un leŭ ţinut de ḑeiţă în pólă. Chipurile Kybeleĭ ajunse până la noĭ nu sunt maĭ vechĭ de

cât secolul al V-lea a. Chr., şi majoritatea lor datéză din epoca ellenistică saŭ romană [1]).

Proveniţa. Nu se şcie unde a fost găsit; a făcut parte din colecţiunea Generaluluĭ Mavros (nr. 67 inv. gener. cu indicaţiunea: „O vestală pe tron").

Natura. Marmură; lipseşce capul, care de sigur purtà un modius saŭ o corónă murală; de asemenea braţul drept şi rezemătórea tronuluĭ; pentru rest, conservarea este bună.

Inălţ. 0.18^{m}; lăţ. $0\ 12^{m}$; gros. 0.10^{m}.

Epoca. Lucrare mijlocie; secolul al II-lea d. Chr.

1) Veḑĭ Roscher, Ausführl. Lexicon. s. v.

No. 8

Relief votiv: Călăreţul vênător, aşa numit «heroul thrac»

Fig. 8. — Călăreţul vênător, aşa numit „heroul thrac".

Descripţiunea. Vênător călăreţ alergând spre drépta după mistreţ. Pe un cal înfrênat, ce galopéză spre drépta, stă, întors cu partea superióră a corpuluĭ către spectator, un om îmbră-

cat cu anaxyriḑĭ şi haĭnă, ce nu ajunge până la genuchĭ şi e încinsă la mijloc. In picĭóre vênătorul pórtă încălţăminte, iar peste haĭnă: o chlamys prinsă pe umărul drept şi care, suflată în spate de vênt, fâlfâe spre stânga ca aripile unuĭ flutur; braţul stâng dispare dincolo de capul caluluĭ; cel drept, ridicat înapoĭ în sus în posiţiune de atac, trebue să fi învârtit lancea de vênătóre, care, neindicându-se plastic, pare a fi fost numaĭ zugrăvită; înaintea caluluĭ se vĕd un altar şi un arbore. Lipseşce, pentru ca representaţiunea obicĭnuită să fie completă, mistreţul ce vinea din partea opusă; de asemenea câĭnele alergând spre drépta contra luĭ, precum şi şérpele care se încolăceşce pe arbore [1]).

Proveniṇţa. Nu se şcie unde a fost găsit. A făcut parte din colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 50 invent. general „figură călare").

Natura. Marmură; spart numaĭ în colţul drept superior, dar relieful e lovit şi spălăcit.

Inălţime: 0.26^{m}; lăţ. 0.19^{m}; gros. 0.04^{m}.

Epoca. Lucrare de meseriaş; romană; secolul al II-lea d. Chr.

1) Despre reliefurile cu „heroul thrac" veḑĭ înapoĭ p. 90seq., 415 seq. Cf. încă Julius Ziehen în Archäolog. Jahrbuch, Anzeiger 1904, XIX 11 seq.: „Die Kaltendenkmäler der sog. „thrakischen Reiter"; volumul-registru la Arch. Epigr. Mittheilungen p. 64; Pick, Jahrbuch 1898, XIII 161 seq. despre călăreţul thrac pe monede.

No. 9

Fragment dintr'un relief cabiric

Fig. 9. — Relief cabiric (fragment).

Descripţiunea. Sub o boltă închipuind o peşteră, un călăreţ cu ţurca saŭ căciula frigiană pe cap, cu tunica scurtă şi încinsă la brâŭ şi cu mantia, suflată de vênt, fâlfâind la spate, ţine în mâna dréptă o suliţă, în vârful căreia este înfipt un şérpe. Sus bustul Luneï (?); la spatele călăreţuluï o rótă cu spiţe;

înaintea caluluĭ, o mână de om întinsă, iar în picĭórele caluluĭ, un leŭ (?).

Proveniența. S'a găsit la Târgovişte, făcênd parte din vechia colecţiune a Eforieĭ Şcólelor (nr. 52 invent. general: „fragment de bas-relief, representând un călăreţ, pare-se dac, purtând dragonul dac, găsit la Târgovişte").

Natura. Marmură. Spart jos şi în partea dréptă.
Inălţimea 0.21^{m}; lăţ. 0.11^{m}; gros. 0.04^{m}.

Epoca. Lucrare fórte grosieră. Romană.

Literatura. S'a publicat pentru prima óră de noĭ în *Dacia înainte de Romanĭ*, tab. U; apoĭ într'o tesă de licenţă de Teoh. Antonescu, *Cultul Cabirilor în Dacia*, tab. X. Despre Cabirĭ şi monumentele cabirice, pe lângă Tocilescu, op. cit. p. 335, nota 354, veḑĭ Roscher, op. cit. s. v. Megaloi Theoi, şi Hampel Iószef, Emlékek és leletek, Lovas istenségek Dunavidéki antik emlékeken, în Arch. Értesitö, 1903 p. 305—365.

Afară de acest monument şi cele două următóre (nr. 10 şi 11), în colecţiunea Muséuluĭ maĭ figuréză încă două fragmente aflate la Recĭca.

No. 10

Un relief cabiric

Fig. 10.— Relief cabiric.

Descripţiunea. Placa de marmură, de conservaţiune perfectă (afară de colţul de jos din stânga care e spart), represintă sub o boltă doui călăreţi afruntaţi cu căcĭulă frigiană pe cap, cu mantie scurtă pe umĕr; cel din stânga ţine în mâna dréptă un obiect (armă ?), iar cu cea dréptă ambii călăreţi ţin câte o suliţă înclinată, în vêrful cărora se află câte un şérpe

încovoĭat. La mijloc între călăreţĭ: o femeĭe, îmbrăcată cu un himation ce-ĭ acoperă şi capul, ţine mâĭnele lăsate în jos pe un obiect (póte peşte), ce stă d'asupra unuĭ tripod. D'asupra capuluĭ femeiĭ: două cornurĭ de abundanţă. La spatele călăreţuluĭ din stânga sus: o figură maĭ mică cu un obiect rotund având *umbo* la mijloc (pateră?), iar la spatele celuĭ din drépta: o altă figură visibilă numaĭ până la brâŭ, şi cu căcĭulă frigiană pe cap. Sub picĭórele caluluĭ călăreţuluĭ din stânga ţace pe brâncĭ o figură lungită (un copil) cu capul ridicat puţin în sus; asemenea şi un cap isolat de berbece.

In al douilea registru, de la stânga spre drépta: treĭ personage stând fie-care, pare-se, la câte o masă; apoĭ o figură în picĭoare; o alta ţinênd o pasăre (corb?), un cuţit saŭ gladius; iar sus un cap, pe cât se vede, de berbece (câne?) şi un obiect rotund. La colţul din drépta în fine, un leŭ lungit cu capul spre drépta.

Proveninţa. Nu se şcie unde a fost găsit; a făcut parte din colecţiunea Mavros (nr. 114 invent. general: „bas-relief de marmură albă cu diverse figurĭ, din care unele călărĭ, representând, pare-se, un triumf").

Natura. Marmură.
Inălţime 0,18^{m}; lăţ. 0.145^{m}; gros. 0.025^{m}.

Epoca. Lucrare grosieră cu totul rudimentară.

Literatura. S'a descris şi publicat pentru prima óră de Gr. G. Tocilescu, op. cit. p. 337; apoĭ de Teoh. Antonescu, op. cit. p. 19, tab. IX fig. 15; Hampel Iószef, op. cit. p. 325.

No. 11

Un alt relief cabiric.

Fig. 11.—Relief cabiric.

Descripţiunea. Tăbliţa de plumb, în întregime păstrată, ne înfăţişéză un călăreţ cu căcĭulă frigiană pe cap, cu mantie umflată de vênt, călcând cu picĭórele cailor peste un om lungit cu pântecele la pământ, dar cu capul şi cu picĭorul stâng puţin ridicate maĭ sus. Călăreţul ţine în mâna dréptă ridicată o armă scurtă (un pumnal); o femeĭe îmbrăcată în chiton lung stă înaintea caluluĭ cu mâĭnile întinse chĭar sub botul animaluluĭ; la stânga sus un peşte; la drépta un caduceŭ;

sub cal un cap de berbece isolat, iar sub omul lungit trei vase. La drépta şi la stânga tablouluĭ: câte un tênĕr cu picĭórele încrucişate purtând acelaşĭ costum şi căcĭulă frigiană pe cap; cel din stânga priveşce înainte, cel din drépta priveşce înapoĭ; cel din stânga ţine în mâna dréptă, lăsată în jos, un obiect mic rotund, iar în cea dréptă unul maĭ mare (póte o căpăţână de om). Intréga parte superióră a tablouluĭ este înconjurată de doĭ şerpĭ lungĭ atruntaţĭ, alcătuind, prin dispositiunea corpuluĭ lor, un fel de boltă.

Proveniţa. Nu se cunóşce locul unde a fost găsit; a făcut parte din vechĭa colecţiune a Statuluĭ, ceea-ce dă a bănui că monumentul s'a găsit în ţară (nr. 172 din inventariul general al Muzĕuluĭ. cu indicaţiunea: „bas-relief de bronz: un triumf").

Natura. Plumb turnat.
Inălţime, 0.105^{m}; lăţ. 0.11^{m}; gros. 0.005^{m}.

Literatura. S'a descris şi publicat pentru prima dată de Gr. G. Tocilescu, op. cit. p. 337; apoĭ de Teoh. Antonescu, op. cit. tab. I fig. 2; Cf. Hampel Iószef, op. cit. p. 315.

No. 12

Bucată dintr'un relief mithriac

Descripiţunea. Mithras taurocton. S'a păstrat jumĕtatea de dinainte a tauruluĭ trântit la pămênt, lipsind din el numaĭ botul. El este încins peste pântece cu o chingă lată; pe spatele şi umĕrul animaluluĭ se observă restul din genuchele stâng al luĭ Mithras, şi anume din braţul sĕŭ drept, care ţine cuţitul saŭ sabia scurtă. Lângă pântecele tauruluĭ se ridică în sus şérpele încolăcindu-se, iar dinspre drépta sare câĭnele asupra tauruluĭ. Maĭ departe, spre drépta, stă în picĭóre pe o ridicătură stâncósă dadoforul *Cautes*, representat în faţă, cu chiton încins la mijloc, cu mantie şi cu căcĭulă frigiană. El ţine în sus făclia cu amândouĕ mâĭnile.

Afară de acest monument şi de cele următóre (nr. 11, 12 şi 13), ca şi de nr. 12 din partea I a opereĭ de faţă (pag. 83 seq.), Muséul a căpătat şi alte reliefurĭ mithriace, carĭ vor fi descrise într'unul din volumele următóre ale publicaţiuneĭ. Tot acolo vom întreprinde şi studiul, de care vorbim la pag. 88 asupra cultuluĭ luĭ Mithras. Aci ne mărginim a schiţà în trăsurĭ generale natura monumentelor mithriace şi elementele principale ce le compun [1]).

1) Vezĭ Fr. Cumont, Textes et monuments figurés relatifs aux mystères de Mithra, tome premier, Bruxelles 1899; t. II, Brux. 1894—96.

Monumentele mithriace.

Ḍeul persan Mithras fiind adorat în excavaţiunĭ stâncóse, în peşterĭ cu preferinţă pe lângă isvóre şi ape, i se consacraŭ în oraşe templurĭ subterane numite *mithræa*, ĭar în termen technic *spelæa*. Existenţa unor asemenĭ templurĭ s'a constatat — ca să nu vorbim de cât de cele din cuprinsul Dacieĭ şi Mœsieĭ Inferióre — în România: la Recĭca, Slăvenĭ, Turnu-Severin, Constanţa, Adamklissi, Igliţa; în

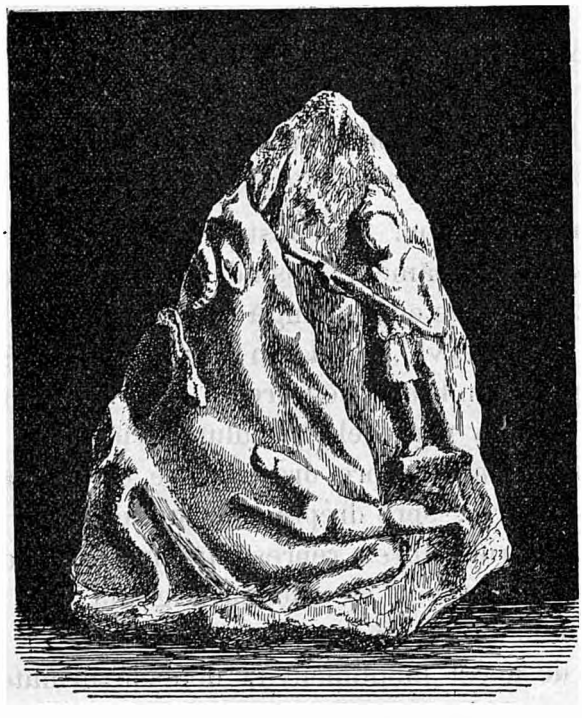

Fig. 12. — Bucată dintr'un relief mithriac.

Transilvania: la Grădiştea, Turda, Décse (spre N. O. de Aiud), şi Alba-Iulia (care numĕră cel puţin patru mithree, pe lângă multe sacella); ĭar în Bulgaria la: Ghighen, Silistra şi Lom-palanca. Din aceste templurĭ provine numĕrul însemnat ce s'a descoperit de plăcĭ sculptate cu representaţiunea ḍeuluĭ Mithras taurocton, căcĭ o atare icónă venerată trebuĭa să figureze în fundul ori-căruĭ mithreum, în faţa intrăriĭ; de asemenea,

statuĭ ale celor douĭ purtătorĭ de facle (dadophorĭ): *Cautes* şi *Cautopates*, carĭ eraŭ aşeḑate pe pedestale saŭ în firide în interiorul templuluĭ; altare consacrate Sóreluĭ şi Luneĭ şi expuse înaintea icóneĭ luĭ Mithras taurocton; în fine, ex-voturĭ şi inscripţiunĭ închinate aceluĭaş ḑeŭ: *Sol invictus*, *Deus invictus Mithras*.

Icóna luĭ Mithras taurocton, care se găsea nu numaĭ în mithree, dar şi prin casele particularilor, reproduce de ordinar următórea schemă:

Intr'o peşteră, închipuită obicĭnuit printr'o adâncime semi-circulară săpată în stâncă colţurósă, saŭ figurată numaĭ printr'o boltă de petre neregulate, — une-orĭ bolta lipsesce cu totul, — se vede un tênĕr cu căcĭula frigiană pe cap, cu pantaloniĭ largĭ înnodaţĭ la glesne, cu o tunică umflată avênd mâneciĭ lungĭ şi fiind strânsă la mijloc cu o curea, de care atârnă téca săbieĭ scurte saŭ cuţitul săŭ; pe d'asupra haĭneĭ o manta scurtă, prinsă pe umĕrul stâng şi cu pulpanele-ĭ fâlfâind la spate, ĭar în picĭóre cismuliţe. Acest tênĕr, după ce a trântit un taur la pământ, apasă cu genuchiul stâng pe gârbiţa animaluluĭ; cu picĭorul drept sprijinit pe partea de jos de la picĭorul tauruluĭ, el ĭĭ ţine întins înapoĭ picĭorul drept de dindărăt; cu mâna stângă îl apucă de nărĭ, une-orĭ de un corn, — ridicându-ĭ în sus capul, pe când cu mâna drépiă ĭĭ împlântă o sabie scurtă şi lată în deşertul umĕruluĭ. Sângele curge; un şérpe se târaşte d'alungul tauruluĭ. şi câte odată îşĭ ridică în sus capul ca să sugă sângele; un câĭne se repede tot spre rană ca să lingă sângele, pe când un scorpion apucă cu ghĭarele sale testiculele tauruluĭ. La stânga luĭ Mithras se represintă imaginea Sóreluĭ (Sol), la drépta imaginea Luneĭ (Luna) — Sórele şi Luna avênd mare însemnătate în religiunea mithriacă—, ĭar la spatele luĭ Mithras: un corb, stând pe mantaŭa ḑeuluĭ saŭ pe marginea peşteriĭ, se aplécă, merge orĭ sbóră către Mithras, care îşĭ întórce capul spre dênsul. Ceĭ douĭ dadophorĭ în picĭóre, (picĭórele încrucişate), ţin cu amândouă mâĭnile făclia sprijinită pĭeḑiş împotriva corpuluĭ lor; bătatul care o ridică în

sus se chĭamă *Cautes*; cel care o lasă jos, *Cautopates*. Eĭ sunt îmbrăcaţĭ întocmaĭ ca şi Mithras tauroctonul şi formézĕ cu dênsul împreună un fel de treime, τριπλάσιος Μίθρας [1]).

Religiunea luĭ Mithras, —o religiune persană prin excellenţă a soldaţilor —, a început a se răspândì cu o mare repedicĭune, maĭ ales de la Hadrian încóce, în tot imperiul roman. Ea a înflorit în valea Dunăriĭ ca şi a Rinuluĭ, şi a pĕtruns până în inima Italieĭ, ameninţând chiar, la un moment dat,—în cursul secoluluĭ al III-lea d. Ch., —ca să devină religiunea predominătóre a Statuluĭ roman şi să prefacă cesarismul în kalifat. Din fericire mithriacismul a trebuit să dea înapoĭ faţă de religiunea creştină, care, în cele din urmă, l'a învins şi a eşit triumfătóre [2]).

Proveninţa. Nu se şcie unde s'a aflat. A făcut parte din colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 89 invent. general: „un om şi o parte dintr'un boŭ, se crede un sacrificiŭ").

Natura. Marmură albă. Spart şi stricat jur-împrejur.
Înălţime: 0.42^{m}; lăţime: 0.33^{m}; gros: 0.13^{m}.

Epoca. Lucrare romană îngrijită; cam din secolul al II-lea d. Chr.

Literatura. Descris în Fr. Cumont, Textes et monuments figurés relatifs aux mystères de Mithra, Bruxelles 1896 nr. 127.

1) Dionys. Areop. epist. 7.

2) Despre mithree, pe lângă literatura indicată la pag. 87 notă, cf. Dobrusky, Sbornic XVI p. 36 seq., unde se descrie o bogată colecţiune de monumente mithriace descoperite în Bulgaria.

No. 13

Treĭ bucăţĭ dintr'un relief al luĭ Mithras

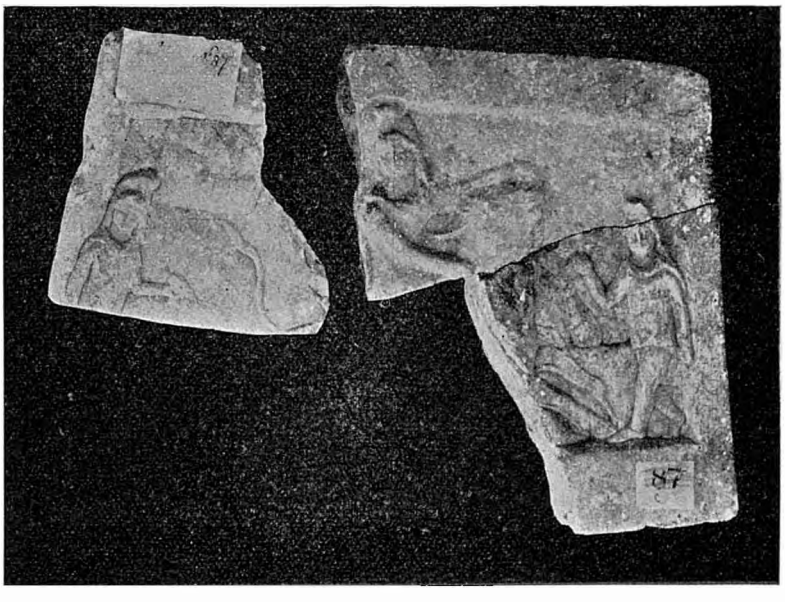

Fig. 13. — Treĭ bucăţĭ dintr'un relief mithriac.

Descripţiunea.

Intr'un tabloŭ încadrat în formă de fronton.

La mijloc: Representaţiunea luĭ *Mithras* taurocton. Ḍeul, îmbrăcat în costumul obicĭnuit: chiton cu mânecĭ, man-

tie şi căcĭulă frigiană, este întors *de faţă*. Cu mâna stângă apucă nările taurului, cu cea dréptă îĭ implântă sabia în umer. Din *taur* au remas numaĭ gâtul şi picĭorul stâng de dinainte. Spre drépta sare *câĭnele* asupra taurului. La spate un *altar* cu flacăra sacrificiului.

La drépta: Cautes, stând în picĭóre întors spre stânga, ţine în mâna dréptă, sus ridicată, o scurtă *făclie*. El este îmbrăcat cu chiton cu mânecĭ, pantalonı şi cisme, o mantie şi căcĭulă frigiană.

La stânga: (fragmentul al 3-lea): se vede códa taurului cu ceva din spatele luĭ.

In stânga: partea superióră a corpului luĭ Cautopates îndreptat spre drépta şi îmbrăcat ca şi Cautes (din drépta), ţinênd în mâna stângă ridicată un fruct (sau un oŭ?). Sus un *nor* în forma unei saltele, la spatele căruia se presupune că stă ascuns ḑeul sóre *Sol*.

Cată să observăm că pe acest relief Sol şi Luna nu au fost representaţi.

Provenința. Locul aflării nu se cunósce. Din colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 87 *invent. gen.*, unde e trecut cu indicaţiunea: „fragment de marmură, representând, pare-se, un sacrificiŭ„).

Natura. Pétră calcarósă. S'a păstrat numaĭ jumĕtatea din drépta (în două bucăţi) aprópe întrégă şi partea superióră a jumetăţiĭ din stânga.

Inălţime: 0.37^{m}; lăţ.: cam 0.49^{m}; gros.: 0.05^{m}.

Epoca. Lucrare romană; secolul al III-lea d. Chr.

No. 14

Bucată din drépta a uneĭ marĭ representaţiunĭ a luĭ Mithras taurocton

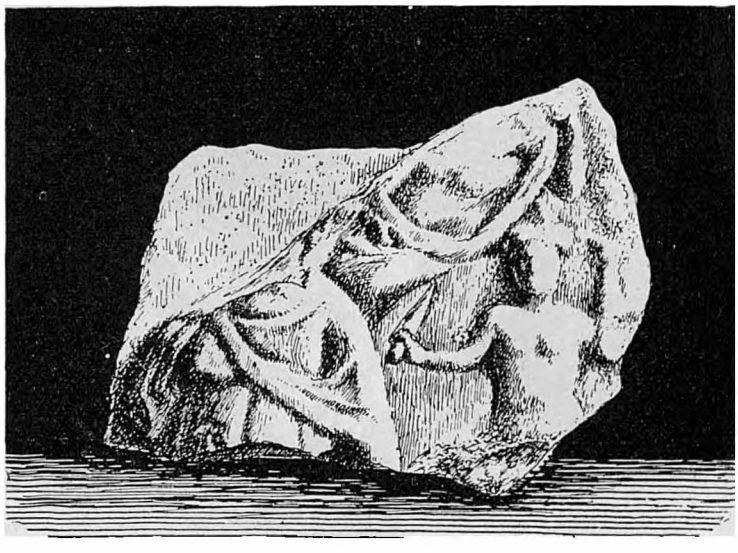

Fig. 14.— Fragment mithriac.

La stânga: Rĕmăşiţă din *Cautes*, stând în picĭóre, re- Descripţiunea.
presentat *în faţă:* s'a păstrat numaĭ partea superióră a corpuluĭ (peptul). Imbrăcămintea: chiton şi mantie, care acoperă braţul cel stâng.

La drépta: un băiat gol, cu căciulă frigiană pe cap, ţinênd în mâna stângă un pumnal, ĭar în cea dréptă, ridicată în sus, o făclie. (*Mithras născênd din stâncă*).

La mijloc sus: partea inferióră a uneĭ alte figurĭ, întinsă diagonal spre drépta în sus, cu trunchĭul gol, cu picĭórele învelite într'o mantie trasă în sus d'alungul spateluĭ şi al părţeĭ stângĭ. Figura pare a fi fost pe jumĕtate culcată, sprijinindu-se pe braţul stâng. (Póte Oceanus ?).

Spre drépta merge vertical marginea reliefuluĭ.

Proveninţa. Nu se şcie unde s'a aflat. Fost în colecţiunea Generaluluĭ Mavros (nr. 97 invent. general: „bas-relief de marmură, fragment").

Natura. Pétră de calce. Fragmentul a făcut parte din laturea dréptă a uneĭ representaţiuni maĭ întinse, din care s'a păstrat numaĭ resturile à treĭ figurĭ.

Inălţime : 0.28 m ; lăţime : 0.31 m ; grosime : 0.08 m.

Epoca. Lucrare romană ; secolul al II—III-lea d. Chr.

Literatura. S'a reprodus o schiţa în Fr. Cumont, op. cit. nr. 128.

No. 15

Fragmentul unuĭ relief mithriac

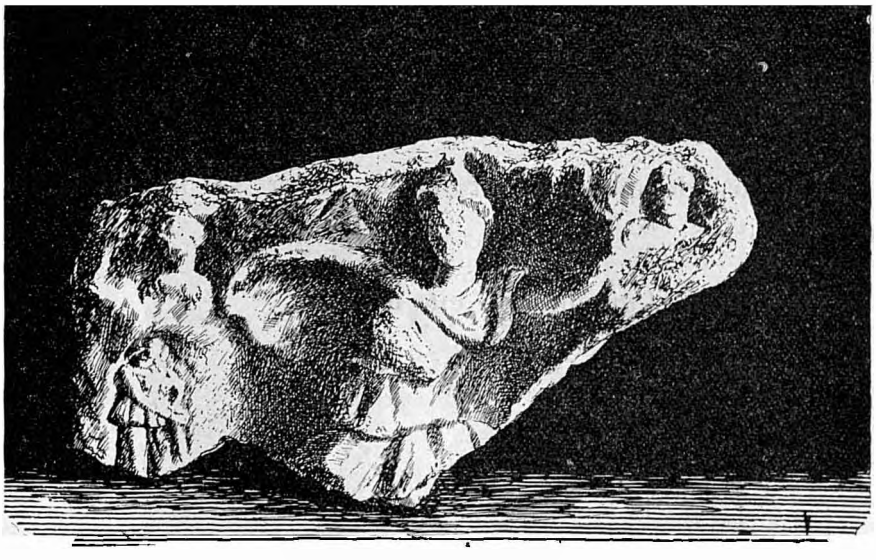

Fig. 15. — Fragment mithriac.

Descripţiunea.

Representaţiunea în chipul obicĭnuit a luĭ Mithras taurocton. In mijlocul tablouluĭ, adâncit în chipul uneĭ firide, s'a păstrat jumătatea superióră a corpuluĭ ḑeuluĭ în posiţiunea obicĭnuită, d'asupra tauruluĭ, care îngenuchĭe spre drépta. Ḑeul este îmbrăcat cu chiton încins la mijloc, cu chlamys

şi cu căciulă frigiană. Pe mantie se deosibesc urmele corbuluĭ. Sub braţul drept se află téca săbieĭ. Din *taur* a maĭ rĕmas numaĭ códa ridicată în sus şi terminată în treĭ sfârcurĭ. La drépta sus se vede bustul Luneĭ *(Luna)*, la stânga bustul Sóreluĭ *(Sol)*. Sub bustul Sóreluĭ stă în picĭóre, în atitudinea Attilor funerarĭ, *Cautopates*, rezemat cu tristeţe pe făclia aplecată în jos; el e îmbrăcat ca şi Mithras.

Intre Sóre şi Lună se găséŭ, pare-se, alte representaţiunĭ, carĭ aŭ perit odată cu partea de sus a baso-reliefuluĭ, dacă nu cum-va, maĭ sigur, ceea ce se vede, sunt indicaţiunile unor stâncĭ ca închipuire a peşteriĭ.

Provenința. Locul unde s'a găsit nu se cunósce; a făcut parte din colecţiunea Mavros (nr. 90 invent. general: „o figură romană de marmură, representând, pare-se, tot sacrificiŭ").

Natura. Pétră de calce. Spart jur împrejur şi cu faţa de tot stricată.

Inălţime: 0.29^{m}; lăţime: 0.57^{m}; grosime: 0.11^{m}.

Epoca. Lucrare de meseriaş, romană; cam secolul al III-lea după Christos.

Literatura. Descris în Cumont, op. cit. nr. 129.

No. 16

Bucată dintr'un relief votiv

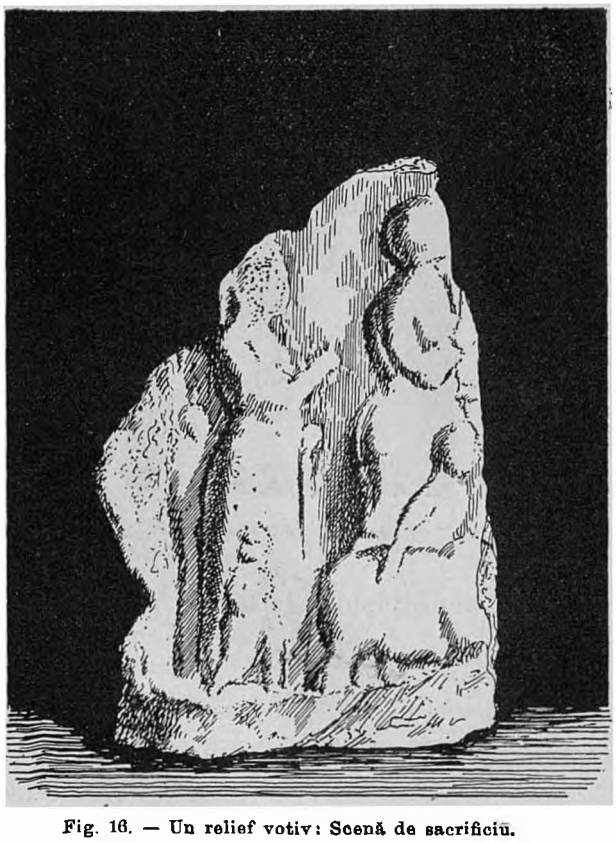

Fig. 16. — Un relief votiv: Scenă de sacrificiu.

Descripţiunea. Este o scenă de sacrificiŭ, din care se vĕd două figurĭ maĭ marĭ şi alte două maĭ micĭ; figura maĭ mare de dinainte sémănă a fi de bărbat, cea de la spate este femeĭe; ambele ţin mâna dréptă înainte în posiţiune devotă şi rugătóre. Lângă figura presupusă bărbat, un băiat ţine mâna dréptă pe un animal de sacrificiu (óĭe saŭ berbece); la spatele sĕŭ şi lipit strâns de femeĭe se vede un alt copil. In fund pare o masă cu două picióre înalte.

Fragmentul a făcut maĭ probabil parte dintr'un relief grecesc votiv, decât funerar.

Proveninţa. Locul unde s'a găsit este necunoscut; a făcut parte din colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 103 din invent. general: „bas relief representând sacrificarea uneĭ oĭ").

Natura. Marmură. Spart de tóte părţile şi fórte stricat.
Inălţime: 0.09 m; lăţime: 0.06 m; gros. 0.025 m.

Epoca. Lucrare grecéscă.

No. 17

Bucată dintr'un alto-relief representând o figură cu barbă, póte pe Zevs

Descripţiunea. Dintr'un fond spart de tóte părţile ese în alto-relief capul uneĭ figurĭ cu păr lung şi cu barbă, pare-se al unuĭ ḑeŭ (Zevs ?), care priveşce spre drépta.

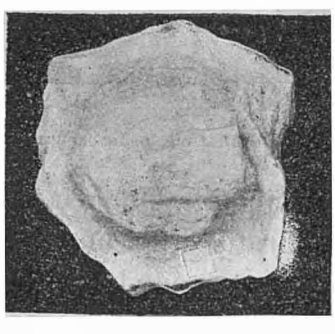

Fig. 17. — Alto-relief cu capul luĭ Zevs.

Provenienţa. Nu se şcie unde s'a aflat. Colecţiunea Mavros (nr. 104 din invent. general).

Natura. Marmură. Fórte stricat.

Inălţime : 0.09 m; lăţ. 0.08 m; gros. reliefuluĭ 0.055 m; grosimea plăciĭ 0.003 m.

Epoca. Lucrare mijlocie ; secolul al II-lea d. Chr.

No. 18

Fragmentul unuĭ relief cu scena ospĕţuluĭ funebru

Fig. 18. — Relief cu scena ospĕţuluĭ funebru.

Descripţiunea. Pe o kline stă, jumătate culcat şi gol până pe la mijloc, un om care ţine în braţul drept un obiect (kantharos ?), dacă nu cum-va este un şĕrpe; jos lângă kline se află o masă cu de-ale mâncăreĭ; restul reliefuluĭ lipseşce. E posibil să avem aci representaţiunea obicĭnuită a ospĕţuluĭ funebru, despre care a se vedea op. de faţă, p. 424—431.

Proveniţa. Locul unde s'a găsit nu se cunóşce; a făcut parte din colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 95 din invent. general cu indicaţiunea: „un om şeḑênd culcat").

Natura. Marmură.

Inălţime 0,25 m; lăţ. 0.15 m; gros. 0.06 m.

Epoca. Lucrare grecéscă; secolul al IV-lea a. Chr.

No. 19

Fragmentul unuĭ relief funerar, orĭ maĭ sigur votiv

Fig. 19. — Fragmentul unuĭ relief funerar, orĭ maĭ sigur votiv.

Descripţiunea. Intr'o boltă saŭ firidă se vede o figură representată în faţă purtând chiton şi un himation tras şi lăsat în jos pe umĕrul stâng. Restul lipseşce; póte să fie fragmentul uneĭ representaţiunĭ a heroulŭĭ thrac, despre care ne ocupămĭ în opera de faţă, pag 415—424.

Proveninţa. S'a descoperit la Recĭca (vechĭul municipiŭ şi maĭ târdiŭ colonia Romula), unde a fost găsit de majorul D. Papazoglu în a. 1864.. Nu figuréză în vechĭul inventar general al Muséuluĭ.

Natura. Marmură. Spart de tóte părţile.

Inălţime 0.10 m; lăţ. 0.11 m; gros. 0.03 m.

Epoca. Lucrare romană; secol. II—III-lea d. Chr.

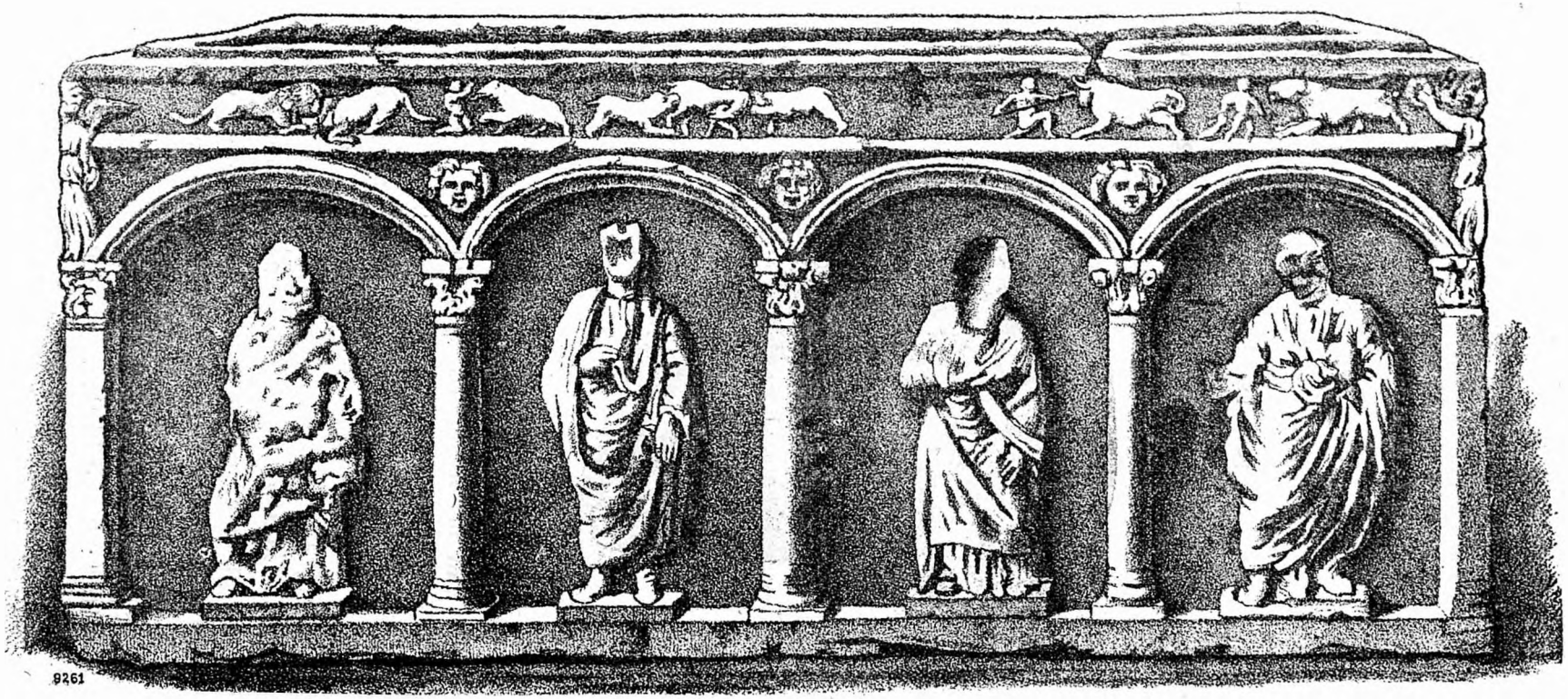

Fig. 20 — Sarcofag cu representațiuni bachice și scene vânătorești.
(Fața a).

No. 20

Mare sarcofag cu representaţiunĭ bachice şi scene vênătorescĭ.

Descripţiunea.

Acest sarcofag colosal, lucrat dintr'un singur bloc de pétră calcarie şi în care putea să încape destul de comod două cadavre, ne înfăţişéză felurite sculpturĭ pe câte-şĭ-patru laturile sale.

Pe una din laturile cele marĭ, şi anume pe cea anterióră, care e şi cea principală (faţa *a*), se vĕd patru figurĭ-portrete în picĭóre, fie-care sub câte o arcadă osebită susţinută pe colóne (sunt cincĭ asemenea colóne care servă a separà câmpul reliefurilor). De şi feţele, maĭ ales ale celor treĭ persóne de la stânga spre drépta, sunt fórte stricate, cu mult maĭ stricate de cât restul corpuluĭ, totuşĭ prima şi cea de a treĭa figură, îmbrăcate în himation, sémănă a fi de sigur femeĭ; figura de a doŭa, maĭ înaltă de cât cele-l'alte treĭ şi înfăşurată în togă, ar putea fi persóna mortuluĭ, pe când cea de a patra (prima de la drépta spre stânga), tot togată, cu capul aplecat puţin spre stânga şi maĭ bine păstrat, ţine în mâna dréptă un obiect rotund, care póte fi o ofrandă, dacă nu un atribut óre-care (pungă?[1]). In orĭce cas aceste patru figurĭ par a represintà persóne reale, ĭar nu fiinţe mythologice.

Eros, Pothos şi Himeros.

Cele-l'alte treĭ laturĭ sunt ocupate de şépte Eroţĭ, puşĭ în legătură cu cercul dionysiac. Anume, pe latura cea mare,

1) Pe un sarcofag din Lykia (Mittheilungen des deutsch. Arch. Instit. in Athen, II, tab. X) se represintă mortul lângă o musă şi lângă Aphrodite, ceea-ce arată că era un literat.

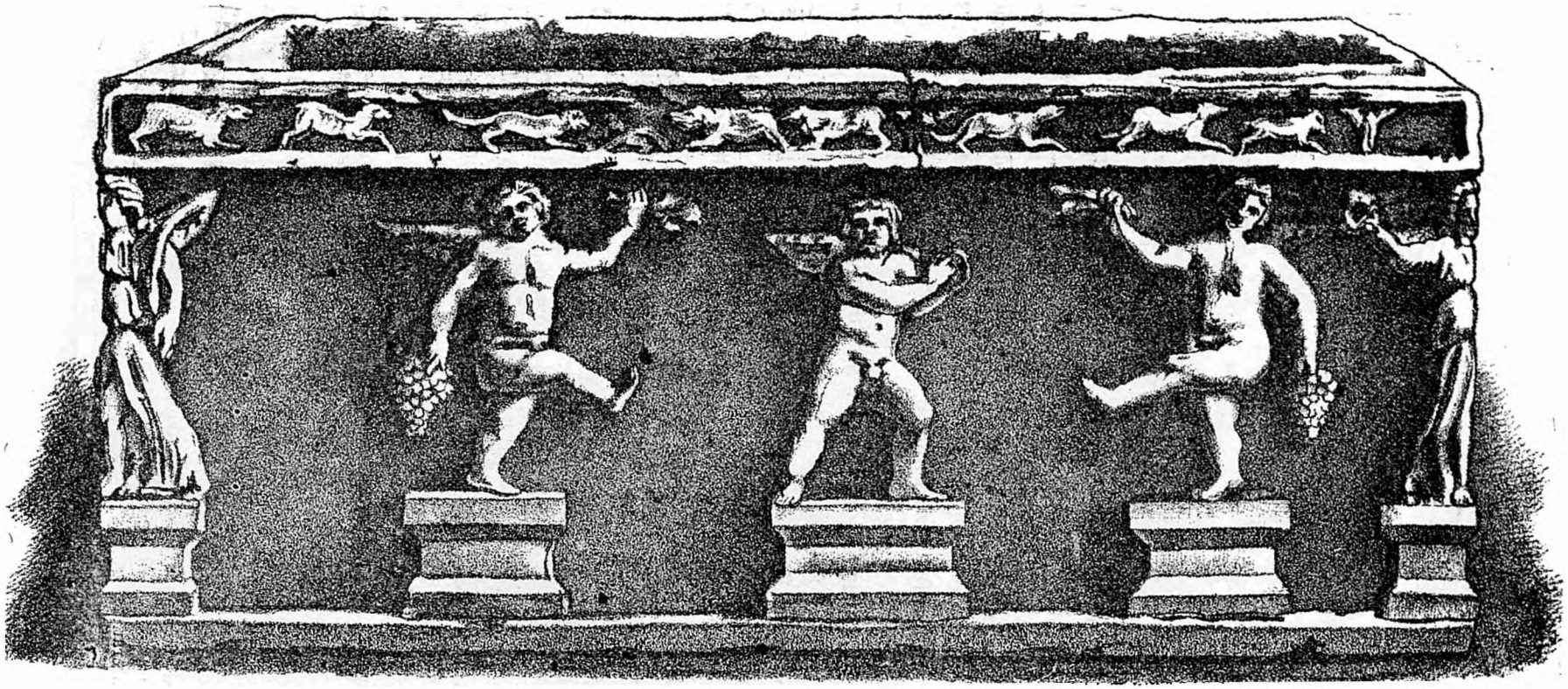

Fig. 20.— Sarcofag cu representaţiuni bachice şi scene vănătoreşcĭ.
(Faţa *b*).

opusă celeĭ anterióre (faţa *b*), figurézā treĭ, fie care pe câte un osebit postament patrunghĭular; Eros de la mijloc sună din cimbale; cel din drépta şi din stânga dănţuesc, ridicând câte un picĭor în sus; într'o mână eĭ ţin câte o ciorchină mare de strugurĭ, ĭar în cea-l'altă: cel din stânga, un mânunchiŭ de căpăţâne de mac, cel din drépta, o fóe de ţelină sălbatecă. In aceştĭ treĭ Eroţĭ sunt înclinat a vedea pe *Eros*, *Pothos* şi *Himeros*, cu atributele luĭ Dionysos, pe care adesea îl găsim înconjurat de fiinţe împrumutate din cercurile plăcereĭ, amoruluĭ şi ale cânteculuĭ[1]). *Eros* (Ἔρως, aeol. Ἔρος) este ĭubirea şi ḑeul ĭubireĭ, ĭubirea masculină care uneşce la-o-laltă pe cetăţenĭ, îĭ îndémnă şi-ĭ înflăcăréză la fapte nobile, precum şi la isprăvĭ vitejescĭ în răsboiŭ; de aceea el era adorat în palestra şi gymnasion. *Pothos* (Πόθος) este dorul viŭ după o fiinţă saŭ un lucru depărtat, pe când *Himeros* (Ἵμερος) exprimă atracţiunea iresistibilă către un obiect ce se găseşce dinaintea ochilor. Eros coprinde în sine şi pe unul şi pe altul, de aceea une-orĭ el se şi numesce tată al luĭ Pothos, al luĭ Himeros şi al Charitelor[2]).

Pe latura cea mică din drépta sarcofaguluĭ (faţa *c*) se vĕd alţĭ douĭ Eroţĭ, pe postamente ceva maĭ scunde, unul cântând din flaut, ĭar cel-l'alt din naiŭ.

Pe latura în fine opusă (faţa *d*), ĭarăşĭ douĭ Eroţĭ pe un singur postament ţinêndu-se îmbrăţişaţĭ. De sigur că dênşiĭ nu trag împreună un danţ îmbinat, cum s'ar părea la prima dată, ci eĭ ne daŭ o lipurile, dese-orĭ repetate pe monumente plastice, ale lupteĭ luĭ *Eros* şi *Anteros*; eĭ ne represintă grupul luĭ Eros şi Anteros luptând pentru palmul victorieĭ. Eros şi Anteros, adică, după însemnarea lor originară: amorul şi amorul-reciproc, maĭ cu sémă al tinereţiĭ bărbătescĭ, avéŭ altare în vechile gimnasiĭ şi erau

Lupta luĭ Eros cu Anteros.

1). Veḑĭ de es. în Benndorf şi Schöne, Die antiken Bildwerke des Lateranensischen Museums, Leipzig 1867 nr. 198, un Eros cu capul plecat spre umĕrul drept, cu un strugure în mâna drépt̆ă ce o ţine în jos, şi susţinut de un alt Eros, amândouĭ despuĭaţĭ. Tot acolo, un Eros care saltă.

2). Roscher Lexicon s, v. Eros c, 1339,

înfăţişaţi: când în luptă pentru palmul victorieĭ, bunióră pe un relief într'o palaistra din Elis[1]), pe altul de marmură în Muséul din Neapole şi considerat ca o copie după cel din Elis [2]); când alergând cu facle, de es: un relief din Roma, Palatul Colonna [3]). Cată sa observam, ca nu e destul ca

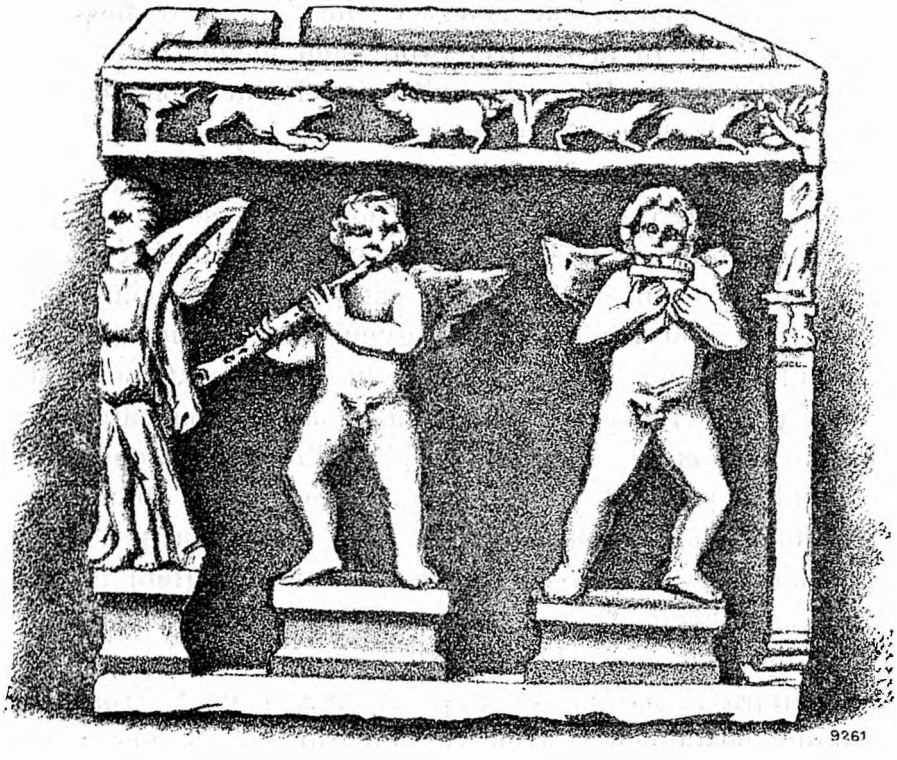

Fig. 20. — Sarcofag cu representaţiuni bachice şi scene vènătoresc. (Faţa c).

doui Eroţi să stea alăturea îmbrăţişaţi, spre a-i lua cu siguranţă drept Eros şi Anteros; pentru acésta trebue ca eĭ să se deosibéscă prin ceva între dânşiĭ. Aşa, bunióră, pe reliefurile sus amintite din Neapole şi Roma, şi pe unele grupe de terracotta [4]), Anteros se distinge de Eros prin aripa sa mai mare şi mai destinsă.

Representaţiunile bachice pe sarcofage.

Faptul, că găsim pe sarcofage scene luate din cercul mythic al luĭ Dionysos, nu trebue să ne mire, de óre-ce se

1) Pausanias 6, 23, 4.
2) Braun Ant. Marmorw. II 5 *b*.
3) Braun op. cit. II 5 a.
4) De es. Pottier-Reinach, La Nécrop. de Myrina pl. XVII 4.

ştie că religiunea lui Bacchus era isvorul ideilor de nemurire şi al credinţelor populare despre viaţa după mórte [1]). Un subiect tractat cu predilecţiune de aceste relieturĭ sunt scenele bachice, carĭ amintesc o existenţă veselă neturburată, o fericire infinită, aşa cum credincioşiĭ o aşteptaŭ pe lumea cea-l'altă, saŭ amintesc momente plăcute din viaţa petrecută a mortuluĭ, saŭ, în sfârşit, voesc să exprime fericirea care rĕsare din lupta şi durerea vieţiĭ. Pentru acelaş

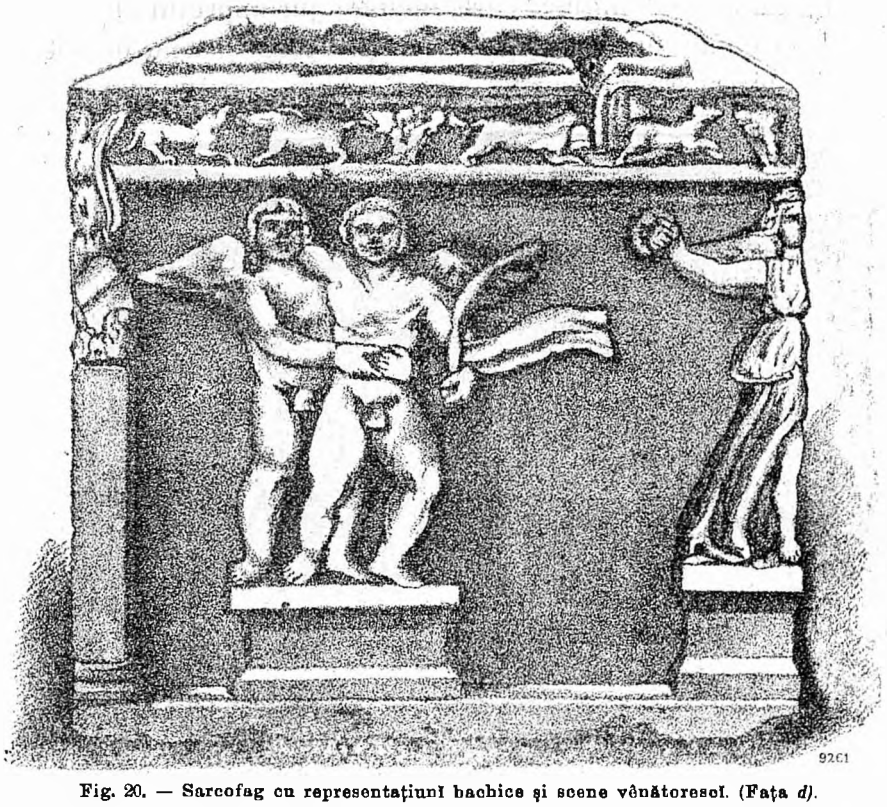

Fig. 20. — Sarcofag cu representaţiunĭ bachice şi scene vênătoresci. (Faţa *d*).

cuvênt se represintaŭ şi imaginĭ din mythul luĭ Eros şi Psyche [2]).

Dar, ca să revenim la sarcofagul bucureşcén, pe latura principală (faţa *a*), d'asupra punctelor de intersecţie ale bol- Partea decorativă a laturilor şi a brâului.

1) Gr. G. Tocilescu, Dacia înainte de Romanĭ, p. 312—313.

2) Despre sarcofage bachice cf. O. Benndorf şi R. Schöne, op. cit. nr. 125 373, 408, cum şi Le Bas, Monuments d'antiquité figurée etc. pl. 43, I—III şi p. 251 seq.; Mittheilungen des deutsch. Archaeol. Institutes in Athen, II (1877) p. 399.

ţilor, se află ca motiv decorativ treĭ măscĭ tinere, ĭar la colţurile sarcofagului, patru Victoriĭ aripate ţinênd fie-care în mâna cea ridicată în sus câte o corónă, ĭar în cea-l'altă, lăsată în jos, câte o fóe de palm; două din Victoriĭ însă, şi anume cele ce staŭ pe postamente pătrate la colţurile feţeĭ posterióre, sunt maĭ marĭ, pe când cele-l'alte două, înălţate pe capitelurile colónelor feţeĭ principale, aŭ firesce dimensiunĭ maĭ micĭ (faţa *e*).

In fine, brâul îngust, care încinge jur-împrejur buza de sus a sarcofaguluĭ, înfăţişéză un şir fórte variat de scene de vênătóre. Deşi figurile sunt în bună parte şterse din

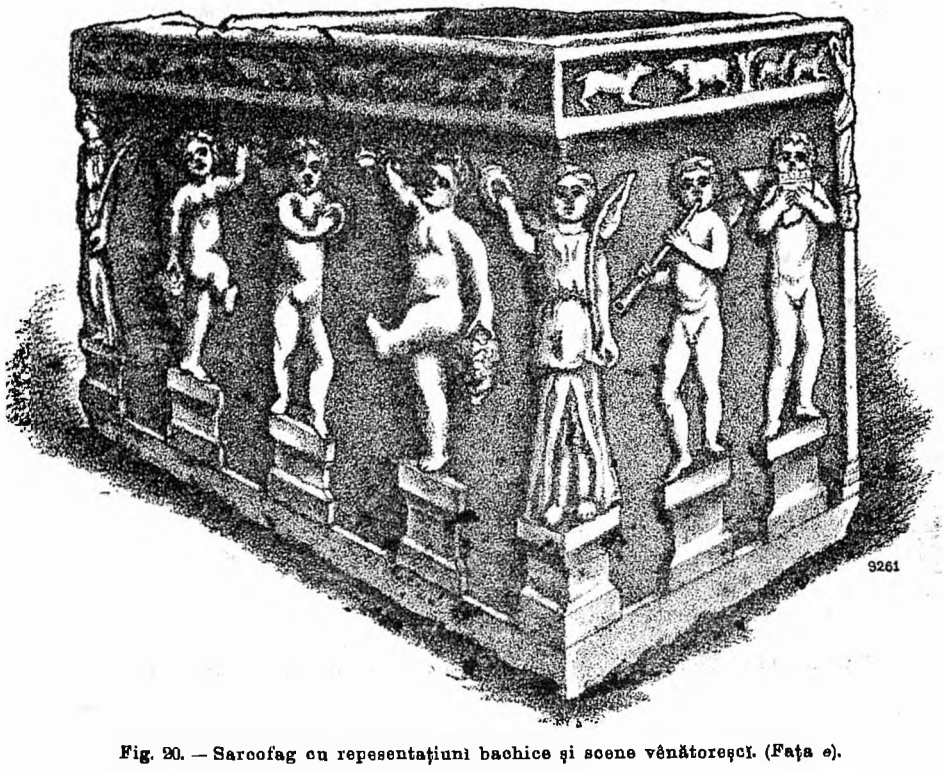

Fig. 20. — Sarcofag cu repesentaţiunĭ bachice şi scene vênătoreşcĭ. (Faţa *e*).

causă că sarcofagul, înainte de a fi adus la Muséŭ, servise maĭ mulţĭ anĭ de-arândul drept sghiab şi ĭesle pentru caĭ — se deosibesc totuşĭ: treĭ vênătorĭ în posiţiunĭ fórte însufleţite (faţa *a*), vre o douăḑecĭ şi patru animale de tot soĭul şi câţĭ-va copacĭ şi tufe, carĭ alternéză. Animalele par a fi: leĭ, urşĭ, zimbriĭ saŭ taurĭ sélbaticĭ, mistreţĭ, vulpĭ, lupĭ, că-

prióre şi epurĭ, animale carĭ se vĕd pândite orĭ izbite cu furie de cătră vĕnătorĭ, saŭ sunt apucate orĭ puse pe gónă de nişte câĭnĭ colosalĭ. Un taur sĕlbatec cu córnele plecate se repede furios asupra unuĭ vĕnător, carele, proptit într'un genuche, se gătesce a-l lovi în frunte cu o suliţă lungă.

Scenele de vĕnătóre pe sarcofage [1]), ca şi pe vase şi tăvĭ antice de metal [2]), formézĕ adesea un subiect de decoraţiune.

Intrebuinţarea sarcofagelor.

Reliefurile de pe sarcofage sunt aşa de numeróse în cât formézĕ pentru sine o mică lume artistică. Maĭ întâiŭ, în ce priveşce întrebuinţarea sarcofagelor, ea stă în legătură cu obiceĭul îngropăriĭ cadavrelor (inhumatio). Este o părere greşită că acest obiceiŭ ar fi fost preces de acela al arderiĭ cadavrelor (crematio), căcĭ încă din epoca myceniană (pela 1500 a. Chr.) cadavrele se îngropaŭ îmbrăcate şi împodobite, depunêndu-se în sarcofage de lut, cum s'a constatat în Creta [3]), pe când obiceĭul arderiĭ a fost tăgăduit cu drept cuvênt pentru acea epocă [4]). Ca dovadă că cremaţiunea este posterióră inhumaţiuneĭ póte servi faptul incontestabil că atuncĭ când a început a se practică şi una şi alta, cenuşa rĕmasă după arderea cadavruluĭ se îngropà în ostotheke (gropĭ óble făcute din plăcĭ de lut), în morminte saŭ în camere de pétră acoperite cu un tumulus, aşa cum se practică în epoca omerică.

In resumat se póte ḑice, că în Grecia proprie obiceĭul arderiĭ s'a întrodus maĭ târḑiŭ şi că nicĭ-odată n'a fost predominător, pe când în epoca istorică obiceĭul inhumaţiuneĭ a predominat în mod absolut.

Depunerea cadavruluĭ nears într'un cosciug nu era generală şi nu se obicĭnuĭà în timpiĭ vechĭ (în Creta însă o aflăm deja, cum vĕḑurăm, în perióda myceniană). Primele sarcofage de pétră le găsim în necropola de la Dipylon (6—4 secol

1) Veḑĭ, între altele, Monum. ined. dell' Instituto arch. di Roma, IV pl. 33 şi Revue archéologique n. s. XXIX (1875) p. 22—29 : un sarcophage d'Athienau (Cypre), par Georges Colonna Ceccaldi.-Idem, Mitth. d. d. Arch. Inst. în Athen II, 406, Die antiken Kunstwerke aus Sparta u. Umgebung, nr. 235.

2) A. I. Odobescu, le trésor de Pétrossa pp. 144—145.

3) Orsi, Ant. Mon. dei Lincei I 219 seq.

4) Helbig, Homer. Epos, ed. II, p. 51.

a. Chr), de şi mai puţin frecuente de cât cele de lemn [1]), iar exemplul cel mai cunoscut de frumóse sarcofage de pétră depuse în camere funerare îl avem în cele descoperite la Sidon, adi în Muséul imperial din Constantinopole [2]).

In Italia arderea cadavrelor se dovedeşce a fi obiceiul cel mai vechiu; numai în cursul secolului al VIII-lea a. Chr. ne întâmpină şi obiceiul inhumaţiunei, care la Roma, deja pe la finele secolului al VI-lea, este practicat în mod esclusiv. Pe când pe la finele Republicei cremaţiunea devine cu totul generală, începe a se reintroduce obiceiul depuneri cadavrelor nearse în sarcofage. Acest obiceiu, ce-l vedem practicat de Scipioni, este încă rar în secolul I, dar se face general, mai cu sémă de la epoca Antoninilor încóce. De aceea nu e de mirare, dacă majoritatea reliefurilor de pe sarcofage se dovedesce, după stilul, ca şi după valórea lor artistică, ca nisce producţiuni din perióda artei decadente, avênd tóte lipsele şi greşelile reliefurilor monumentale de atunci, ca nisce lucrări de meseriaş fabricate, şi pe cari le găsea cine-va gata puse în comerciu. Aşa se póte explica nu numai desele repetiţiuni ale uneia şi aceleiaşi compositii, dar şi faptul că la unele sarcofage capetele persónelor principale din scenele mythice au rămas neexecutate: ceea-ce de sigur vine din împrejurarea că, după cumpărarea acelor sarcofage, artistul nu şi-a terminat opera sa, n'a dat adică capetelor acelor persóne trăsurile-portret ale obrazului celui réposat şi depus în sarcofag, aşa precum era obiceiul [3]).

In ţara nóstră sarcofagele se găsesc mai adesea în movili. Aşa: la Celei, şi cu deosebire la Hotărani (lângă Recica), de unde s'a scos şi continuu se scot, se sparg şi se risipesc. Sarcofage de pétră s'au aflat încă la Constanţa, Mangalia, Severin, Slăveni, Barboşi (Ghertina) lângă Galaţi, etc.

Proveniuţa. Sarcofagul din Muséul bucureşcén a fost adus de peste Olt (de la Recica saŭ de la Celei, după tóte probabilităţile) de

1) Athen. Mitth. XVIII 186.
2) Hamdi-Bey et Reinach, Nécropole royale à Sydon.
2) J. Overbeck, Geschichte der griechischen Plastik, ed. II, 411.

către banul Mihalache Ghica şi s'a depus în curtea caselor sale din Bucureşcĭ. Aci a stat până la finele anuluĭ 1870, servind drept sghĭab şi ĭesle pentru caiĭ dorobanţilor Prefectureĭ de Ilfov. El a fost apoĭ transportat, prin stăruinţele regretatuluĭ Al. Odobescu, la Muséŭ împreună cu cele-l'alte petre antice, ce se adunaseră acolo de la 1837—1842 de către banul Ghica.

Natura

Pétră calcarie. Conservaţiune rea, maĭ ales reliefurile feţeĭ principale fiind pretutindenĭ lovite şi róse. Nu figuréză în inventariul general al Muséuluĭ.

In afară: Inălţimea 0.87 lungimea 2.05 grosimea pereţilor 0.15.

In lăuntru: Inălţime 0.742 lărgime 0.66.

Sarcofagul pare a fi fost destinat ca să fie expus în aer liber saŭ în cameră mortuară, în aşa chip ca să pótă fi vĕḑut din orĭ-ce parte. De aceĭa el are tóte feţele sale împodobite cu reliefurĭ.

Prin dispositiunea exterióră, ca şi prin principiul distribuiriĭ figurilor pe câte-şĭ-patru ale sale laturĭ, sarcofagul se apropie maĭ mult de sarcofagele greceşcĭ de cât de cele romane, căcĭ acestea din urmă fórte rar aŭ pre tóte părţile representaţiunĭ în relief, dând tótă greutatea numaĭ latureĭ celeĭ marĭ de dinainte, care este şi faţa principală [1]).

Epoca.

După stil şi lucru sarcofagul arată maĭ multă asemănare cu operile de la finea secoluluĭ al II-lea d. Chr., saŭ începutul celuĭ următor.

Literatura.

S'a reprodus pentru prima óră de noĭ în *Dacia înainte de Romanĭ*, tab. IX—XII, împreună cu descripţiunea luĭ Al. Odobescu din opera sa Ψευδο-Κυνεγητικὸς, însoţind-o de câte-va note ale nóstre, în op. cit. pag. 313—314 nota 243. Acelaş desemn l'a reprodus apoĭ Al. Odobescu în cartea sa: Le trésor de Pétrossa, t. I p. 143, Paris 1889.

1) Despre deosebirile dintre sarcofagele greceşcĭ şi cele romane, veḑĭ Matz în Archaeol. Zeitung, N. F. V, 1873, p. 11 seq. — Mitth. des deutsch. Arch. Instit. in Athen II, 132.—Despre sarcofage romane cu reliefurĭ veḑĭ opera în curs încă de publicare a luĭ Robert, Römische Sarcophagreliefen.

II

CAPETE, STATUI ŞI DIFERITE FRAGMENTE SCULPTURALI ANTICE

No. 21

Un cap mic în tipul lui Zevs

Fig. 21. — Un cap mic în tipul lui Zevs.

Descripţiunea. Capul cel mic a aparţinut uneĭ statuete a luĭ Zevs. Figura, încadrată în pĕrul cel abundent al capuluĭ şi al bărbiĭ, este puţin înclinată spre stânga ; ochiĭ nu aŭ pleope ; la tâmpla stângă se observă un rest de ceva lat.

La spate lucrarea e numaĭ începută.

Proveniţa. Locul aflăriĭ nu este cunoscut. A fost cumpărat de la răposatul Cesar Boliac (nr. 94 din invent. general).

Natura. Marmură. Nasul spart. Gûtul şi restul corpuluĭ lipsesc. Inălţime : 0.07^{m} ; lăţime 0.065^{m} ; gros. 0.055^{m}.

Epoca. Lucrare mediocră ; secolul I a. Chr.

No. 22

Capul luĭ Hermes

Fig. 22. — *a)* Herme cu chipul ḑeuluĭ Hermes (în faţă).

Herme cu chipul ḑeuluĭ Hermes, maĭ sigur de cât al luĭ Dionysos, cu barbă şi cu rênduirea pe cap cunoscută a pĕruluĭ; maĭ multe şuviţe, ce atârnă în jos, acoperă urechile; douĕ lungĭ şuviţe se lasă de o parte şi de alta a peptuluĭ; alte douĕ, trase de la tâmple în sus, sunt resfrânte ca nişte inele saŭ noduri şi sunt legate cu o tenie, care strânge întréga Descripţiunea.

parte superióră a capului. Partea posterióră a capului nu există, fiind tăiată perpendicular (herme); de o parte şi de alta a corpului se vede săpat locul unde veneŭ aşeḑate braţele care lipsesc; ceva mai jos spânḑură de sigur phalusul, care de asemenea lipseşce.

Fig. 22. — *b)* Herme cu chipul ḑeului Hermes (în profil).

Provenința. Nu se şcie unde a fost găsit; a făcut parte din colecţiunea generalului Mavros (nr. 31 al inventariului general cu indicaţiunea: „Bust de marmură albă al lui Menelaŭ“).

Natura. Marmură albă; păstrat în întregime, afară de nas (care este completat) şi de partea de jos a bărbii.

Inălţime 0.29^{m}.

Epoca. Copie, probabil de pe la finele republicei romane, după un original grecesc din secolul al V-lea a. Chr.

Pe bust o inscripţiune modernă săpată în adânc: MENELAO<.

No. 23

Un mic cap de la o statuetă a luĭ Hermes

Fig. 23. — *a)* Capul uneĭ statuete a luĭ Hermes (dintr'o parte).

Descripţiunea. Capul cel mic, încins cu o corónă îngustă de laurĭ, a făcut parte dintr'o statuetă a luĭ Hermes. Pĕrul este dispus în douĕ bucle pe frunte, cu câte douĕ şuviţe la tâmple şi lăsat pe spate; pĕrul bărbiĭ şi al părţiĭ superióre a capuluĭ de la

creştet până la frunte este săpat; părul însă de la creştet înapoĭ spre céfa, precum şi pletele cele lungĭ de pe spate, nu sunt indicate.

Proveniența. Locul aflăriĭ necunoscut, făcênd parte din colecţiunea vechiă a Statuluĭ (nr. 56 din inventariul general).

Fig. 23.— *b*) Capul uneĭ statuete a luĭ Hermes (în profil).

Natura. Marmurĭă. S'a păstrat numaĭ capul, avênd micĭ spărturĭ în faţă la perul capuluĭ, la barbă şi la gût.

Inălţime 0.08^{m}; adâncime (grosime) 0.07^{m}.

Literatura. S'a publicat de noĭ pentru prima óră în Fouilles et recherches archéologiques en Roumanie, Buc. 1900 p. 230.

Epoca. Copie romană din secolul I d. Chr. după un original, póte de bronz,—deşi trăsurile opereĭ în bronz trebuĭa să fie maĭ severe,—de pe la finele secoluluĭ al V-lea saŭ începutul secoluluĭ al IV-lea a. Chr.

No. 24

Statueta ḑeiţeĭ Eirene cu Plutos (?)

Fig. 24. — Statueta ḑeiţeĭ Eirene cu Plutos (?).

Descripțiunea. Ḑeița în picĭóre, stând rezemată maĭ mult pe picĭorul drept, ĭar cel stâng fiind scos puțin înainte, e îmbrăcată în chiton și în himation, care himation, așeḑat pe umĕrul stâng, tras înapoĭ pe spate, este ĭarășĭ adus pe sub umĕrul stâng; mâna drĕptă e ruptă; cu cea stângă ḑeița ține un corn al abundenței(?), și pe corn stă un copil, din care se vede partea inferióră a corpuluĭ. E de presupus a fi Plutos, și prin urmare figura femeĭască trebue să fie Eirene. Capul lipsește; o lungă șuviță de păr se lasă pe umĕrul drept.

Spatele lucrat cam superficial.

Proveniența. Locul unde s'a aflat nu e cunoscut. Fosta colecțiune a generaluluĭ Mavros (nr. 70 din inventariul general).

Natura. Marmură. Rupt de la genuchĭ în jos, la brațul drept, la umĕrul stâng și de la gût în sus.

Inălțimea: 0.21^{m}; lățimea 0.41^{m}; grosimea 0.06^{m}.

Epoca. Lucrare destul de neînsemnată; romană; cam secolul al II-lea d. Chr.

No. 25

Fragmentul unei statuete a Aphroditei

Fig. 25. — Fragmentul unei statuete a Aphroditei

Descripţiunea. Figura cu totul gólă, de tipul ḑeiţeï *Venus pudica*, stetea rezemată pe picïorul drept şi avea picïorul stâng scos puţin înainte; din braţul stâng s'a păstrat numaï mâna ţinută ca să acopere partea ruşinósă; cel drept lipseşce cu totul; dosul e numaï schiţat.

Nu se pot determinà cu siguranţă resturile ce se vĕd la drépta şi la stânga figureï. La stânga póte să fie remăşiţă dintr'o haïnă.

Provenienţa. Locul unde s'a aflat e necunoscut; a făcut parte din colecţiunea vechiă a Statuluï (invent. general nr. 53).

Natura. Marmură.
Inălţime: 0.15^{m}; lăţime 0.07^{m}; grosime 0.05^{m}.

Epoca. Lucrare grecéscă(?). Póte secolul I a. Chr.

No. 26

Fragmentul unei statuete a ḑeiţei Aphrodite

Fig. 26. — Fragmentul unei statuete a ḑeiţei Aphrodite.

Descripţiunea. Puţine resturi din partea inferióră a figurei şi un vas (pnyx) la stânga ḑeiţei. Peste vas era de sigur haĭna, pe care Aphrodite o desbrăcase. Despre vas cu haĭnă comp. Clarac, Musée de sculpture, pl. 617, No. 1370 şi 1371.

Proveniţa. S'a găsit la Athena în a. 1842, după cum se citesce scris pe statuetă cu cernélă: Ἀθῆναι ἐν ἔτῃ 1842; a figurat în colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 100 din vechĭul inventariŭ general al Muséuluĭ).

Natura. Marmură.
Inălţime: 0.09^{m}; lăţime 0.11^{m}; grosime 0.055^{m}.

Epoca. Lucrare mediocră; epoca romană.

No. 27

Mica statuetă a unuĭ Amoraș aripat

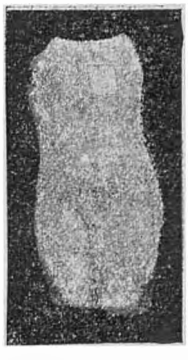

Fig. 27. — Statuetă a unuĭ amoraș aripat.

Descripțiunea. Statueta represintă o mică figură góla, avênd aripĭ la amêndoue umerele, ține brațele ridicate în sus și este în posițiune póte dansând.

Ceva maĭ jos de șoldul stâng se vede un rest óre-care.

Proveniința. Locul unde s'a aflat este necunoscut; póte Athena; a făcut parte din colecțiunea generaluluĭ Mavros (nr. 111 din invent. general: „tors mic de statuetă de marmura alba").

Natura. Marmură. S'a păstrat trupul de la gât până pe la genuche; lipsește capul, brațele și partea inferióră a picĭórelor, ca și o parte din aripe.

Înălțime: 0.085^{m}; lățime 0.04^{m}; grosime 0.035^{m}.

Epoca. Lucrare bună grecéscă; secolul I a. Chr.

No. 28

Trunchiul unei statuete a ḑeiței Flora saŭ Tyche

Fig. 28. — Trunchiul unei statuete a ḑeiței Flora saŭ Tyche.

Descripțiunea. S'a păstrat numaĭ trunchiul îmbrăcat într'un chiton încins la mijloc, și în himation aruncat pe umĕrul stâng; lipsește capul; se vĕd lăsate pe pept, de o parte și de alta, câte o șuviță lungă de pĕr. Este ḑeița Flora saŭ Tyche; căcĭ coșul cu fructe și frunḑe, care se vede la stânga, se obicĭnuește a se pune lângă aceste ḑeițe.

Spatele e lucrat superficial.

Proveniența. Locul unde s'a aflat nu e cunoscut; a făcut parte din vechĭa colecțiune a Statuluĭ (nr. 74 din invent. general: „Tors de femeĭe fără brațe drapat și încins").

Natura. Marmură.

Înălțimea: 0.24^{m}; lățimea 0.38^{m}; grosimea 0.11^{m}.

Epoca. Lucrare ceva maĭ bună; romană; secolul II-lea d. Chr.

No. 29

Statueta unuĭ bărbat în himation, probabil Asclepios

Fig. 29. — Statueta unuĭ bărbat în himation, probabil Asclepios.

Descripţiunea. S'a păstrat numaĭ trunchĭul uneĭ figurĭ în himation. Acest himation aruncat pe umĕrul stâng şi tras pe spate, e adus apoĭ în faţă pe sub subţióre, ca să lase desvelite ambele pectorale, şi în fine este dat din noŭ pe braţul stâng.

Braţul drept pare a fi fost ţinut în sus; cel stâng se sprijină în cópsă. Figura stetea rezemată pe picĭorul stâng. Este probabil Asclepios.

Proveniţa. Locul unde s'a aflat nu se şcie. A făcut parte din colecţiunea Eforieĭ şcólelor (Nr. 51 din invent. general).

Natura. Marmură albă. Lipsesc: capul, gîtul, braţul drept şi picĭórele aprópe de la genuchĭ în jos.

Inălţime: 0.17^{m}.

Epoca. Lucrare grecéscă; secolul al IV-lea a. Chr.

No. 30

Fragmentul unei statuete bărbăteşcĭ. Póte Asclepios

Fig. 30. — Fragmentul unei statuete bărbăteşcĭ. Póte Asclepios.

Descripţiunea. S'a păstrat numaĭ trunchĭul fără cap al statueteĭ, póte a luĭ Asclepios; este îmbrăcat cu chiton şi cu un himation aruncat pe umĕrul stâng.

Proveninţa. Nu se şcie unde a fost găsit; a făcut parte din colecţiunea Generaluluĭ Mavros (Nr. 99 din invent. general).

Natura. Marmură.

Inălţimea: 0,16^{m}; lăţimea 0,17^{m}; grosimea 0.06^{m}.

Epoca. Lucrare grecéscă; cam secol. I a. Ch.

No. 31

Capul unuĭ bĕtrân pescar

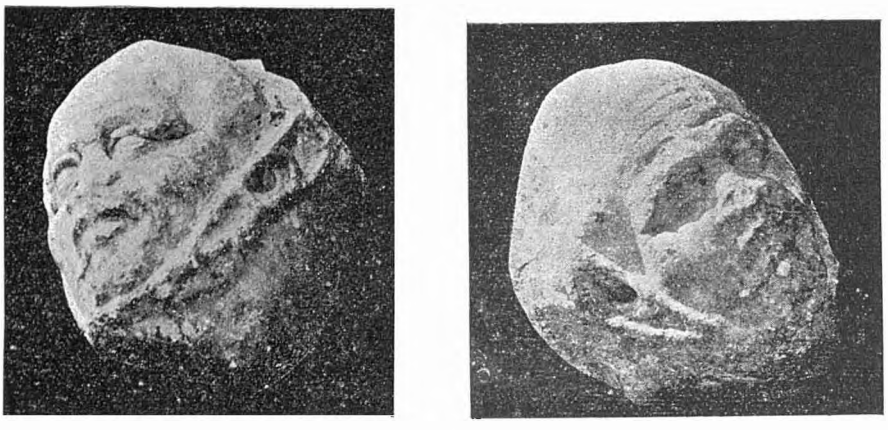

Fig. 31. — Capul unuĭ bĕtrân pescar.

Descripţiunea. Capul înclinat puţin spre umĕrul drept, cu adâncĭ încreţiturĭ pe frunte şi pe obraz, indiciŭ al bătrâneţiĭ, cu pometele obrazuluĭ scóse afară; pórtă o tichie saŭ pălărie de pescar, ale căreĭa băerĭ, legate pe sub bărbie, sunt tăĭate, pentru ca urechile să pótă fi lăsate liber.

Proveniţa. Nu se cunósce locul unde a fost găsit; a făcut parte din colecţiunea Generaluluĭ Mavros (nr. 72 din inventariul general cu indicaţiunea: „Capul luĭ Socrat").

Natura. Marmură. Capul sus la drépta şi la stânga este spart, tot aşa şi extremităţile nasuluĭ, gura şi bărbia.

Inălţime 0.13^{m}; lăţime 0.95^{m}; grosime 0.12^{m}.

Epoca. Lucrare bună, realistă, din epoca ellenistică.

No. 32

Un cap-portret femeesc

Descripţiunea. Figură regulată avênd nişce ochĭ marĭ şi cu privire fixă; pupillele sunt scobite cu dalta; este încadrată de un pĕr lung, buclat cu îngrijire, care ascunde urechile, dar lasa să se vaḑă cerceiĭ. Pe partea posterióră a capuluĭ, care este spartă, mantaŭa era trasă în sus.

Fig. 32. — Un cap-portret femeesc.

Capul a fost completat în urmă cu un bust de marmură, şi a aparţinut de sigur uneĭ statue în mărime naturală.

Proveniţa. S'a găsit în Bulgaria şi s'a dăruit de P. Enciulescu, comerciant din Bucurescĭ, în anul 1880 (nr. 23bis din invent. general), împreună cu statua de sub nr. 36.

Natura. Marmură. S'a păstrat de pe la jumĕtatea gîtuluĭ în sus. Inălţimea: 0.25^{m}.

Epoca. Bună lucrare de meşteşugar; romană; secolul al III-lea după Chr.

No. 33—34.

Un cap mititel de femeĭe. — Cap purtând coĭf de gladiator

Fig. 33. — Un cap mititel de femeie. Fig. 34. — Cap purtând un coif de gladiator.

No. 33

Descripţiunea. Acest cap fórte mic, ce a aparţinut uneĭ statuete de femeĭe, este îmbrobodit cu un vel până la gură.

Proveninţa. Nu se cunósce locul unde s'a găsit. El a făcut parte din colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 117 din invent. general).

Natura. Marmură. Partea posterióră a capuluĭ şi gâtul lipsesc.

Inălţime: 0.04^{m}; lăţime 0.03^{m}; grosime 0.025^{m}.

Epoca. Lucrare grosolană, dar autentică, posterióră secoluluĭ al III-lea după Chr.

No. 34

Descripţiunea. Capul cel mic de la o statuetă pórtă un coĭf de gladiator cu córne de berbec de ambele laturĭ şi cu o mască bărbătéscă în partea-ĭ superióră.

Proveninţa. Nu se şcie unde s'a aflat. A făcut parte din colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 117ª din vechĭul inventariŭ general al Muséuluĭ).

Natura. Marmură. Conservare bună.

Inălţ. 0.07^{m}; lăţ. 0.035^{m}; gros. 0.045^{m}.

Epoca. Lucrare fórte brută şi greóie, dar póte autentică; cam secolul al III-lea d. Chr.

No. 35

Statueta loricată a împĕratuluĭ August

Fig. 35. — Statueta loricată a împĕratuluĭ August.

Descripţiunea Figura stând rĕzimată pe picĭorul drept pórtă peste tunică o lorică saŭ zà care se termină jos cu cĭucurĭ (pteryges); peste lorică se vede cingulum (cingĕtórea) şi la cópsa stângă gladiul. Mantaŭa (paludamentum), aruncată pe spate şi fixată cu un agraf pe umĕrul drept, acoperă o parte a peptuluĭ şi a braţuluĭ stâng.

In picĭóre: cisme înalte cu ornamente.

In mâna dréptă (care e ruptă) figura trebue să fi avut un obiect, probabil un glob, pe când cu stânga ţine strâns pulpana mantaleĭ.

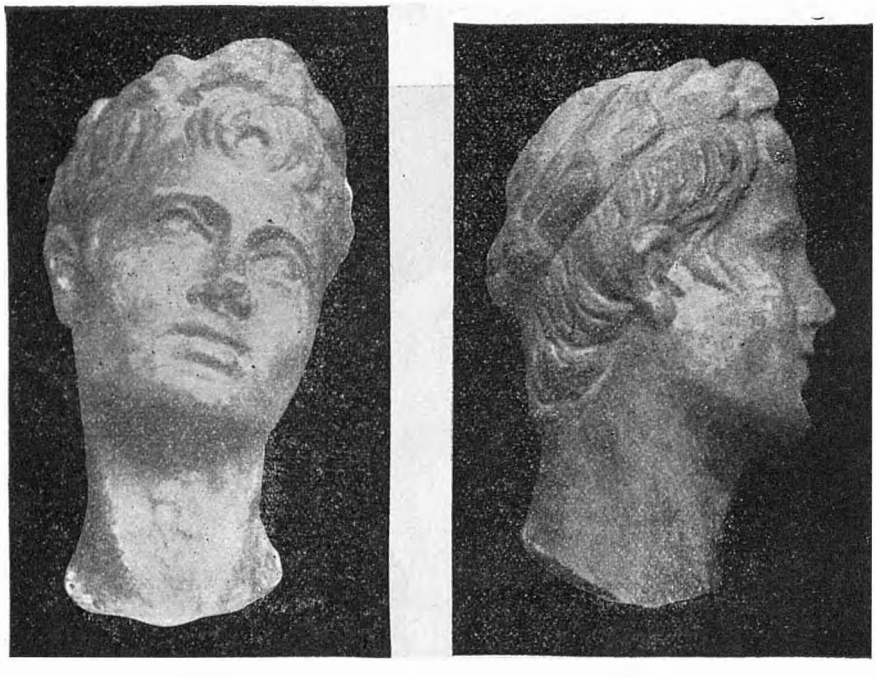

Fig. 35. — Capul de la statueta împăratuluĭ August.

Capul împreună cu gâtul este lucrat dintr'o bucată deosebită de restul corpuluĭ; de aceea în partea superióră a acestuĭa se observă scobitura anume făcută pentru adaptarea capuluĭ; tot aşa şi în partea interióră de jos a gâtuluĭ. S'ar puté pune la îndoĭală dacă o bucată aparţine cu siguranţă celeĭ-l'alte; cel puţin la prima vedere capul cu gâtul sĕŭ cel lung pare a fi în disproporţie cu restul figureĭ.

O consideraţiune însă mai de aprópe ne duce la resultatul contrariŭ: proporţiunile sunt juste (şépte capete şi jumĕtate), mişcarea capuluĭ armoniséză pe deplin cu restul corpuluĭ. Osebit de acésta, ambele bucăţĭ se ajustéză destul de bine la olaltă; ĭar în punctul unde începe haĭna se vĕd resturĭ din continuarea gîtuluĭ, ceea-ce nu lasă îndoĭală că amêndouă bucăţile aŭ fost făcute de aceĭaşĭ mână şi în acelaş timp.

Fig. 35. — Capul statuetei împĕratuluĭ August.

Capul întors maĭ mult spre stânga privesce înainte şi are un gît înalt cu muşchiĭ anterioriĭ (sternocleidomastoidienĭ) destul de accentuaţĭ; e în maturitatea vîrsteĭ şi puţin cam slab; fruntea lată şi întru cât-va bombată, ochiĭ înviorаţĭ plastic prin adâncimea unghĭuluĭ interior şi prin accentuarea arcadelor sprâncenare. Nasul este drept şi puţin tras înainte, vêrful nasuluĭ maĭ mult bombat de cât ascuţit, buzele cărnóse, bărbia ca şi pometurile obrazuluĭ eşite ceva afară; urechile de mărime potrivită; în fine, prin dispositiunea maxilaruluĭ inferior figura devine pătrată.

Capul pórtă coróná de laurĭ; crescetul capuluĭ este ceva maĭ rotund de cât de obiceiŭ, ĭar părul e rênduit în viţe pe frunte.

Acest cap corĕspunde portretuluĭ luĭ August, atât prin formaţiunea craniuluĭ, cât şi prin profil şi rênduĭala păruluĭ.

O comparaţiune bunióră, cu bustul desgropat la Ostia[1]), care represintă pe August în vîrstă cam de 16 anĭ, precum şi cu capul statuiĭ atribuită greşit luĭ Caligula, cu proveninţă din basilica de la Otricoli şi păstrătóre în galleria de statuĭ a Vaticanuluĭ[2]), ne asigură că mica statuă a Muséuluĭ nostru represintă una şi aceĭaşĭ persónă: pe împĕratul August.

Proveninţa. Proveninţa necunoscută. A făcut parte din colecţiunea generaluluĭ Mavros (No. 18 din inventariul general al Muséuluĭ).

Natura. Statueta este tótă de marmură împreună cu basa; capul, de o conservaţiune aprópe perfectă, afară de o mică lovitură la vîrful nasuluĭ; trunchĭul de asemenea e bine păstrat, lipsesce numaĭ mâna braţuluĭ drept şi o bucată din manta; ĭar în partea inferióră a corpuluĭ sunt maĭ multe spărturĭ, carĭ însă se ajustéză.

Inălţimea capuluĭ cu gîtul: 0.135^{m}, a torsuluĭ: 0.48^{m}.

Epoca. Lucrare bună, dar cu greŭ póte să fie antică. Pare maĭ probabil a fi o excelentă copie de prin secolul al XIV făcută după un original datând póte din secolul I d. Chr.

1) Bernoulli, *die Bildnisse der römischen Kaiser* 2, 1, tab. II
2) Op cit. 2. 1. tab. III.

No. 36

Figură femeiască drapată

Fig. 36 — Figură femeiască drapată.

Descripţiunea. Figura din drépta, — reprodusă lângă statua unuĭ bărbat în togă găsită după 1881 la Constanţa şi de care ne vom ocupà la locul sĕŭ în alt volum, — stă rezemată pe picĭorul stâng, ţinênd picĭorul drept puţin maĭ alăturea. Ea pórtă o haĭnă pe dedesubt, care este trasă de la umĕrul stâng şi de la spate peste braţul drept, apoĭ vine ĭarăşĭ la umĕrul stâng, de unde atârnă în jos căpătâiul eĭ ţinut cu mâna stângă. Mâna dréptă o are la pĭept.

Proveniţa. S'a găsit într'o localitate necunoscută din Bulgaria şi s'a dăruit în anul 1880, împreună cu capul de sub No. 32, de către răposatul P. Enciulescu, comerciant din Bucurescĭ, (nr. 24-bis din vechĭul inventariŭ general: „Corpul uneĭ statue de marmură representând un bărbat *(sic)* în togă").

Natura. Marmură. Este păstrată în întregime, afară de cap, care lipseşce.

Inălţimea cu basa împreună: 1.52^{m}.
„ fără basă : 1.37^{m}.

Epoca. Lucrare mediocră de meserie; romană. Secolul al II-III-lea după Is. Chr.

No. 37—38

Statua unei femei drapate și a unui bărbat în togă

Fig. 37. — Figură femeiască drapată.

Fig. 38. — Statua unui bărbat în togă.

No. 37

Descripţiunea. Figura stă rezemată pe picĭorul stâng, cel drept avêndu-l alăturea. Ea pórtă o lungă haĭnă pe dedesubt, ĭar peste haĭnă o mantie, care de la şoldul stâng merge înainte peste braţul drept până la spate înfăşurând corpul, ĭar de la umĕrul stâng atârnă în jos, cu un căpătâiŭ făcut sul şi ţinut cu mâna dréptă. Mâna stângă pare a fi fost gólă.

Proveninţa. Nu se şcie unde s'a găsit. Făcênd însă parte din colecţiunea banuluĭ Mih. Ghica de la prefectura judeţuluĭ Ilfov, a fost probabil găsită în ţară, la Recĭca saŭ Celeĭ.

Natura. Marmură. Lipsesc: capul, picĭorul drept şi mâna stângă.

Inălţimea împreună cu basa: 1.52 m.

„ fără basă . . : 1.40 m.

Epoca. Lucrare de meserie; romană; secolul al II—III-lea d. Chr.

No. 38

Descripţiunea. Figura stă rezemată pe picĭorul stâng, picĭorul drept este scos puţin înainte. Este îmbrăcată cu tunică şi pe d'asupra cu o togă, haina oficială a cetăţénuluĭ roman, aşa dispusă că formézĕ o îndoitură în formă de nod, ĭar unul din căpătâĭe e tras pe umerul stâng şi se lasă apoĭ în jos, fiind ţinut cu mâna stângă. In picĭóre sandale.

A aparţinut de sigur uneĭ statue-portret, póte a unuĭ guvernator.

Proveninţa. Nu se cunóşce locul unde s'a găsit. Nu e trecută în vechĭul inventariŭ general. Póte să provină din colecţiunea generaluluĭ Mavros.

Natura. Marmură. Lipseşce capul cu gùtul, degetele mâneĭ stângĭ şi mâna dréptă, cu care ţinea bucata din haĭnă.

Inălţimea cu plinthă 1.65 m;

„ fără „ 1.55 m.

Epoca. Lucrare de meserie; romană; secolul al II—III-lea d. Chr.

No. 39
Un sgripţor

Fig. 39 — Figura unuĭ sgripţor.

Descripţiunea. Sgripţorul aripat se presintă cu partea sa anterióră; stetea rezemat pe picĭorul de din-dărăt, pe când cel dinainte pare a-l fi ţinut ridicat în sus. Faţa stângă a capuluĭ este lucrată numaĭ superficial. Sub aripa stângă se vede un apendice.

Proveniuţa. Nu se cunósce proveninţa. Făcênd parte din colecţiunea banuluĭ Mih. Ghica, e de presupus c'a fost găsit în ţară (nr. 55 din invent. general).

Natura. Marmură. Urechile, ceva din aripĭ şi partea de jos a picĭórelor, sunt rupte. Inălţ. 0.26^{m}; lăţ. 0.11^{m}; gros. 0.11^{m}.

Epoca. Frumósă lucrare decorativă, romană; sec. I—II d. Chr.

No. 40

Figura unuĭ leopard

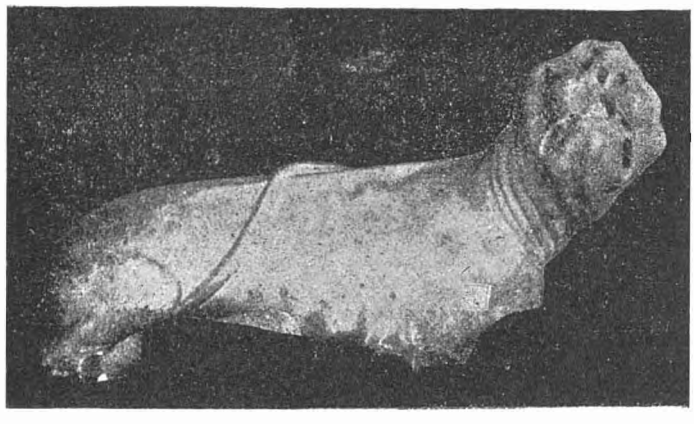

Fig. 40. — Figura unuĭ leopard

Descripţiunea. Animalul, şeḑênd pe picĭórele de dinapoĭ şi rezemat pe cele dinainte, ţine capul ridicat în sus, gura întredeschisă cu dinţiĭ visibiĭ, ĭar códa trasă printre picĭóre şi adusă pe spate. Şira spinăriĭ, cóstele, muşchiĭ de la gură, întregul schelet sunt fórte accentuaţĭ.

Proveninţa. Nu se cunósce proveninţa. Colecţiunea Mavros (nr. 57 din invent. general).

Natura. Marmură; picĭórele dedinainte, ca şi cele dinapoĭ, sunt rupte cu totul; cele dinapoĭ par a nu fi fost indicate.

Inălţimea 0.19^{m}; lungimea 0.25^{m}.

Epoca. Póte secolul I d. Chr.

No 41—55

DIFERITE FRAGMENTE

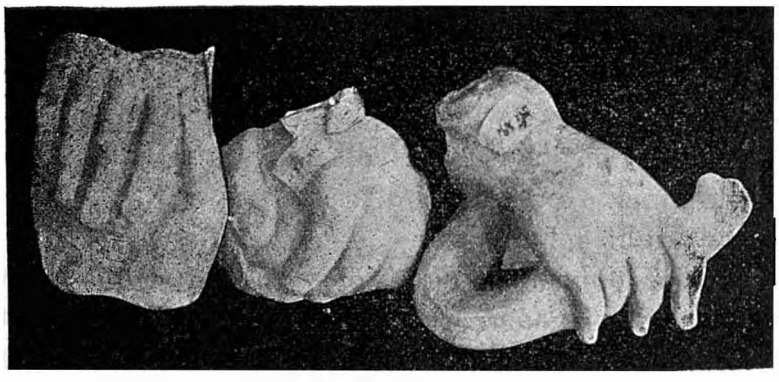

Fig. 41. Fig. 42. Fig. 43.

No. 41. — Fragmentul unei mâini ţinênd o pateră

Descripţiunea. Mâna dréptă a unei statue în mărime naturală, ţinênd înainte cu dosul palmei o mare pateră, ce are la mijloc un umbo.

Proveninţa. Proveninţa necunoscută (nr. 71 invent. general).

Natura. Marmură. Degetul cel mare şi aprópe întréga pateră sunt sparte.

Epoca. Inălţime 0.05 m; lung. 0.21 m; gros. 0.15 m.

Lucrare bună; secolul al II-lea d. Chr.

No. 42. — Fragmentul unei mâini de la o statuă.

Descripţiunea. Mâna stângă de la o statuă de mărime naturală, ţinênd mai multe obiecte de formă rotundă; póte mere.

În acest cas ar fi de presupus, că avem o mână a lui Hercule.

Proveninţa. Proveninţa necunoscută (nr. 64 din invent. general).

Natura. Marmură.

Epoca. Înălţimea 0.09m; lungimea 0.09m; lăţimea 0.07m.

Lucrare destul de grosieră. Póte secolul al III-lea d. Chr.

No. 43. — O mână femeiască ţinênd un şérpe, fragment de la o statuă a Hygieĭ

Descripţiunea. Mâna femeiască, care ţine un şérpe, a aparţinut de sigur uneĭ statuĭ a ḑeiţeĭ Hygieia. Este aprópe în mărime naturală. Intre degetul arătător şi cel mijlociŭ este un suport, ca punct de rézăm; şérpele, care se încolăceşce pe braţul ḑeiţeĭ, era în atingere cu ceva (probabil cu haĭna Hygieĭ), din care o rĕmăşiţă este visibila pe şérpe. Mâna cea-l'altă ţinea de sigur o cupă pentru hrana şérpeluĭ misterios încolăcit pe braţul ḑeiţeĭ.

Proveninţa. Provine din ruinele de la Ghertina (Barboşĭ) lângă Galaţĭ (nr. 63 din invent. general cu indicaţiunea: „mâna Cleopatrieĭ").

Natura. Marmură; mâna cu degetele în perfectă conservare.

Inălţimea: 0.15 m; lungimea 0.13 m; lungimea mâneĭ 0.12 m; lăţimea eĭ 0.06 m.

Epoca. Lucrare fórte bună şi îngrijită. Secol. I - II-lea d. Chr.

Literatura. Despre acest fragment vorbeşce probabil G. Seulescu în broşura: Descrierea istorico-gheografică a cetăţeĭ Caput Bovis (Capul Bouluĭ saŭ Gherghina), Iaşĭ 1837.

No. 44. — Braţul stâng al uneĭ statue

Descripţiunea. Braţul este uşor încovoĭat în lăuntru şi bine întins, cum resultă din posiţiunea muşchilor.

Fragmentul a aparţinut uneĭ figurĭ bărbăteşcĭ în vârstă încă tînĕră.

Proveninţa. Nu se şcie unde s'a aflat (nr. 76 din invent. general).

Natura. Marmură. Mărime naturală. S'a păstrat de la biceps până la închieturile mâĭniĭ.

Lungime: 0.40 m.

Epoca. Lucrare ceva maĭ bună; romană. Secolul al II-lea d. Chr.

No. 45. — Fragment: o mână ţinênd un toĭag

Descripţiunea. Mâna dréptă de la o statuă cam în mărime naturală, ţinênd între degetul cel mare şi cel arătător un toĭag de felul unuĭ sceptru.

Póte fragment de la o statuă de împĕrat.

Proveninţa necunoscută; (póte nr. 68 din inv. general). Proveninţa.

Marmură albă; mâna este în mai multe locurĭ spartă. Natura.

Înălţimea 0.10 m; lungimea 0.20 m; grosimea 0.08 m.

Lucrare mediocră; romană; secolul II—III-lea d. Chr. Epoca.

No. 46. — Două mâĭnĭ una într'alta

Sunt două mâĭnĭ drepte puse una într'alta. De sigur frag- Descripţiunea.
mentul a făcut parte dintr'o scenă de adio, în care două persóne îşĭ strângéŭ mâna dréptă; póte că provine de la un relief funerar.

Proveninţa necunoscută (nr. 60 din invent. general). Proveninţa.

Marmură. Natura.

Înălţimea 0.12m; lăţ. 0.095m; gros. 0.07m.

Nu aparţine aceleĭaşĭ grupe ca picĭórele de sub nr. 53.

Póte secolul I d. Chr. Epoca.

No. 47. — Bucata uneĭ mâĭnĭ ţinênd un atribut

Este fragmentul mâneĭ stângĭ de la o statuetă ţinênd Descripţiunea.
un atribut în forma uneĭ vergele saŭ toĭag.

Proveninţa necunoscută. A făcut parte din colecţiunea Proveninţa.
generaluluĭ Mavros (nr. 105 din inventariul general).

Marmură. Mâna cu totul stricată. Natura.

Înălţimea 0.04m; lungimea 0.10m; lăţimea 0.07m.

Póte secolul I d. Chr. Epoca.

No. 48. — Două fragmente. Două mâĭnĭ ţinênd un vas

Este mâna dréptă şi cea stângă de la una şi aceĭaşĭ statuă Descripţiunea.
care, judecând după fragmentul de vas ce ţine fie-care, póte fi a uneĭ nimfe de fântână.

Proveninţa necunoscută. (No. 86 din invent. general). Proveninţa.

Marmură albă; mâna dréptă are degetul cel mare şi Natura.
cel arătător sdrelite; stricăciunĭ şi în alte părţĭ.

Înălţimea 0.12^{m}; lung. 0.24^{m}; gr. 0.04^{m}.

Epoca. Lucrare bunicică, decorativă; romană. Secol. II-lea d. Chr.

No. 49. – Basa unei statue. Două picióre femeiesci.

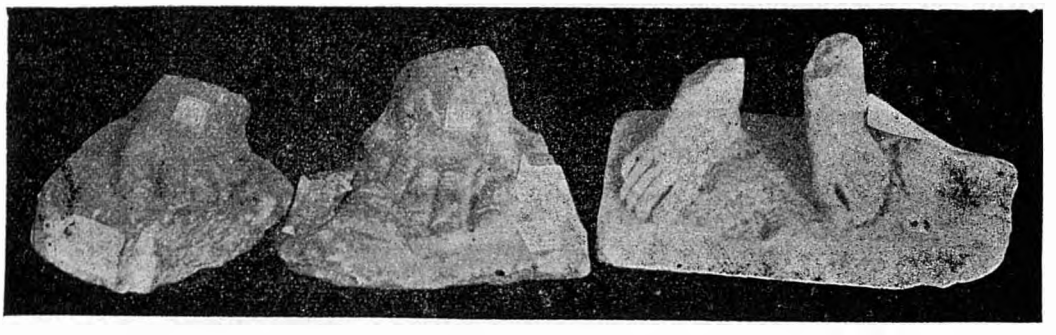

Fig. 52. Fig. 53. Fig. 50.

Descripţiunea. Pe o plinthă, avênd înălţime de 0.09^{m}, se věd două picióre, probabil femeiesci, cu sandale; pólele unei haine lungi acoperéu picíórele pênă pe la jumětate; din haină se mai deosibesc încă resturi fórte stricate.

Forma sandalelor este vrednică de luat în sémă, ele fiind croite înainte după conturul degetelor. Haina pare a fi într'adins ridicată în sus, pentru ca să facă visibilă latura interióră a picíoruluí stâng, pe când aceiaşi latură a picíoruluí drept este tăiată dinapoi.

Proveninţa. Nu se şcie unde s'a găsit; a făcut parte din colecţiunea generaluluí Mavros (nr. 77 din inventariul general).

Natura. Marmură. Spre drépta este spartă.

Înălţimea actuală: 0.14^{m}; lăţ. 0.25^{m}; adâncimea 0.23^{m}.

Epoca. Lucrare delicată, probabil grecéscă.

No. 50. — Basa cu două picióre de la o statuetă

Descripţiunea. Pe o mică basă dreptunghiulară se věd două picióre ale unei statuete bărbătęşci, care se rezema pe picíorul drept.

Picĭorul stâng stă pe o ridicătură lângă basa spartă a uneĭ colóne.

Proveninţa este din Athena, de unde a fost adusă în 1843 de către generalul Mavros (nr. 59 din invent. general) Proveninţa.

Marmură. Natura.

Inălţ. 0.06^{m}; lăţime 0.15^{m}; gros. 0.09^{m}.

Lucrare bună grecéscă. Epoca.

No. 51.—Jumĕtatea unuĭ picĭor femeĭesc

Este jumĕtatea picĭoruluĭ drept de la o mică statuà de femeĭe. Descripţiunea.

Proveninţa necunoscută. A figurat în colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 66 din inventariul general). Proveninţa.

Marmură. Natura.

Inălţimea 0.06^{m}; lăţimea 0.05^{m}; grosimea 0.08^{m}.

Nu face pereche cu picĭorul de sub nr. următor, fiind maĭ mic de cât acesta.

Cam secolul I—II d. Chr. Epoca.

No. 52. — Jumĕtatea unuĭ picĭor femeĭesc

Este jumĕtatea picĭoruluĭ stâng de la o mică statuetă de femeĭe. Descripţiunea.

Proveninţa este Zimnicea, unde a fost găsit la 1833 (nr. 65 din invent. general). Proveninţa.

Marmură. Natura.

Înălţimea 0.06^{m}; lăţimea 0.07^{m}; adâncimea 0.08^{m}.

Picĭorul este maĭ mare de cât cel de sub nr. precedent, spre a putea presupune c'aŭ aparţinut amêndouă uneĭa şi aceleĭaşĭ statuete.

Cam secolul I—II-lea d. Chr. Epoca.

No. 53. — Două picĭóre fragmentate

Sunt douĕ picĭóre stângĭ, ţinute strâns unul lângă altul. A făcut parte dintr'o grupă. Descripţiunea.

Proveninţa. Proveninţa este necunoscută. A figurat în colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 62 din invent. general).

Natura. Marmură.

Inălţimea 0.06^{m}; lăţimea 0.11^{m}; grosimea 0.12^{m}.

Nu aparţine aceleĭaşĭ grupe ca mâinile de sub nr. 46.

Epoca. Cam secolul I—II-lea d. Chr.

No. 54. — Fragmentul uneĭ palmette

Descripţiunea. Găsit la Athena în ruinele templuluĭ Erechtheion şi figurând în colecţiunea gen. Mavros (nr. 101 inv. general).

Natura. Marmură.

Inălţimea 0.09^{m}; lăţimea 0.09^{m}; grosimea 0.015^{m}.

Epoca. Cam secolul I a. Chr.

No. 55. - Fragment arhitectonic

Descripţiunea. Un şnur lesbic de astragale.

Proveninţa necunoscută; a figurat în colecţiunea generaluluĭ Mavros (nr. 96 din inventariul general).

Natura. Marmură

Inălţimea 0.10^{m}; lăţimea 0.09^{m}; grosimea 0.016^{m}.

Epoca. Lucrare romană. Cam secolul I d. Chr.

No. 56. — O pană de struţ.

Descripţiunea. Pana de struţ pórtă încă pe dânsa urme de văpsea galbenă. Un fer la marginea de jos dovedeşce că a fost fixată la un obiect óre-care.

Proveninţa. Proveninţa necunoscută; a făcut parte din colecţiunea Mavros (nr. 78 din invent. general al Muséuluĭ).

Natura. Marmură.

La spate este lucrată numaĭ superficial

Inălţimea 0.16^{m}; lăţ. 0.07^{m} (sus); gros. 0.025^{m}.

Epoca. Lucrare bună; antică (?).

FINELE VOLUMULUI I.

INDICE GENERAL

Pag.

A

Abascantus . . . . . 213 n. 3
Abreviaţiunĭ:
Bdari 295
vxi 295
CR . . . . . 295 n. 4
MR . . . . . 295 n. 4
MRAE . . . . . 295 n. 4
LB . . . . . 295 n. 4
VV . . . . . 295 n. 4
LIBRTVS 302
ab n(epos) . . . . . 19 n.
Abrud 23
Acatapara. 92
Achei 284
Acharri 482
Achilleus 215
Acidava 211, 350
Acilius Strabo 273
Acmonia . . . . . 459 n.
Acrae 418
Acropolis 265, 506
acrotere 493
Actium . . 320, 322, 332, 342
Adamklissi (v. Tropaeum Trajani) . . . 8 n., 91 n., 279 n., 526
adiabenicus, . . . 114 n., 147 152 n., 170. 171, 172, 176 n., 178
Adige 208
adjutor tribuni 264
adlocutio. 148
Ad Mediam 106, 215
Adonai – Aidoneus . . . 472
Ad publicanos 209
Adrastea 51
Ad tricesimum . . . 207, 209
Advocatus fisci . . . . . 221 n. 2
aedicula. 150 287
Aedificium (v. aedicula) . 287
Aedilis:
Coloniæ Napocæ . . 25

Pag.

municipii Trœsmensium 56, 57, 59, 60, 62
canabensium Trœsmensium, ... 62
coloniæ Ulpiæ Oescensium 166, 167, 168
curulis 62
municipii . . . 58, 62, 64
canabensium . . . 62, 77
Aegina (Aigina) 402, 444, 447, 452, 506
Ægium 284
Ægypt. 46, 47, 48, 110, 160, 161 162, 168, 199, 213, 218, 232, 336 458 nota 5, 472, 473, 476, 483 485, 487, 488
Ælia 312
Ælia Saturnina . . . 97, 98
Ælianus (v. Q. Axius Q. f. Palatina Ælianus). 113 n. 3, 122
Ælianus (v. Tuccius Ælianus) . . . . . 62 n. 3
Æliodorus. . . . . 214. n. 2
P. Ælius 293, 294
P. Ælius Ammonius . . . 45
P. Ælius Ariortus . . 293, 294
Ælius Candidinus 256
Ælius Januarius. . 163 n. 1, 221
P. Ælius Maximianus . . 111 n. 2
Ælius Nic.... 312
P. Ælius Peregrinus . . . 104 n. 3
P. Ælius Rasparaganus, . 104 n. 3
Ælius Titianus 256
Ælius Valens . . 301, 302, 303
P. Ælius Valens . . 293, 294
Ælius Valerianus 256
Ælius Veteranus . . . . 256 n. 2
ÆMilia . . . . . 19 n.
Æmilia Aphrodite . . . . 265 n. 2
Æmilianus (v. Æmilius) 394
Æmilius 394
L. Æmilius Carus . 48 n., 113 n. 1
M. Æmilius Macer . . . 111 n. 3

Pag.

Q. Æmilius Rufus . . . 265 n. 1
Æmilius Tiro 272
Æmona 206
Aerarium :
Saturni. . . 100, 198, 278
legionis 151
Æsculap. . . 256 nota 2, 424
ἀετοί 87
Ætolia . . . . . 183 n. 1
Aezani . . . . . 459 n.
Africa, . . 25, 38 n., 64, 66 160, 161, 164, 203, 205, 213 218, 221, 222, 264, 288
proconsularis 205
Africani . . 25, 199, 203, 471
Ἀγαθὴ τύχη 403 nota 6, 430, 458 n. 6
Agathocles (v. Cn. Avius, Cn. l(ibertus) Agathocles). . . 20 n.
Οἱ Ἄγγελοι θεοῦ, 437, 438 439. 440 442, 443, 445, 446, 456 460, 461, 462, 463, 464
« καταχθόνιοι 463 n. 2, 463
Ἀγγελθῆρες (v. ἄγγελοι) 462
Ἅγιοι ἄγγελοι (v. ἄγγελοι) 463 nota 2, 464, 472
agitatores 471
agitatorum maleficia . . . 471
agnomen 303
Agricola (v. Calpurnia Agricola) . . . . . 284 n. 1
Agricola 277
Agrippa . . . . . 20 n.
Agrippa (v. Marius Claudius Agrippa).
Agrippianus (v. Tiberius Iulius Castor Agrippianus) . . . . . 20 n.
Αχιλλεύς (v. Μάρκος Κλαύδιος Αχιλλεύς)
Aias 417
Αἴγυπτος (ἡ). (v. Aegypt) 472
Αἴλιος Καλπούρνιος . . . 230 n.
Aiud 88, 327
Akkerman (v. Tyras), . . 212 229, 230.
ala 283, 326
alae :
I Dardanorum . . . 22 n.
I Flavia Gallorum Tauriana 277
I Ulpia Dacorum . . 25
II Asturum Antoniniana . . . . . 153 n.
Ala..... 359
Alamani 172
ἀλάστωρ 467
Alba-Julia (v. Apulum) . 23 24, 66, 102, 107, 110, 113 256, 322, 327, 328, 330, 526

Pag.

Albania 215
Albert-Irsa 203
Albokensi 25
album decurionum. . . . 64
Alexander . . . . . 20 n.
Alexandru cel mare . . . 285
Alexandria, . . . 459 n., 464 469, 472, 476.
Alexandrianus (v. Polux Alexandrianus).
Alexandrin . . . 15 n, 48, 94
Ἀλέξανδρος Σολ 369
Ἄλφειος Ποσειδώνιος . . 403 n. 6
L. Alfidius Herennianus . 118 n. 4
Alkamenes 506
Almus, ... 143, 194, 212
Alpes, 117, 206, maritimi . 36
alpin 64
Also-Ilosva 381
altare (v. arae)
Altenae 179
Altinum 117, 210
Alt-Ofen (v. Aquincum) . . 210
alutan, . 103, 105, 106, 211 216. 219, 225, 227.
Amandus 208
Amandus (v. C. Nonnius Amandus).
Ament (v. Infern), . . . 485 486, 487.
Amba (v. Claudia Amba).281 282
Amiens. 505
a militiis 277
L. Aemilius Paulus. . . . 47
Ammonius (v. P. Ælius Ammonius) 45
Ἀμούτριον (v. Amutrium) 58
Ampelum. . . . 106, 215, 351
Amphiaraeion din Oropos şi Rhamnus. 431
Amphidamos. 495
Amphissa . . . . . 183 n. 1
Amutria (v. Amutrium). . 58
Amutrium 58, 59
Amynos 431
ANAB 384
Ananke. 466, 472
Anapa 457
Anarti . . . . . 25 n. 2
Ἄναρτοι . . . . . 25 n. 2
ἀναθήματα (v. ex. voto) 90, 469, 477
anaxyridi 518
Andros. . . . . 506 n. 6
Anger 206
Anglia . . . . 150, n. 5, 151
Anicetus (v. C. Iulius Anicetus)
ANIensis . . . . . 19 n., 37 n. 2
Anitius Lupus . . . . . 16 n. 1
Ana . . . . . 450 n. 1
Anna Liviae Maecenatiana 20 n.

Pag.

Annius Felix 12
L. Annius Italicus Honoratus 4, 5, 6, 11, 12.
L. Annius Largus . . . . 118 n. 4
Annius Plocamus 218, n. 4, 219 n. 7
Titus Annius Superstes . . 212 n. 5
Annulinus . . . . . 215 n. 3
"Ανων Ζωπυρίωνος . 411, 413
Ans..... . . . . 25 n. 2
ansae 324
'Ανταιόπολις (v. Anteopolis) 473
Anteopolis 473
Antiochia 506
Anteros 543, 544
Antipater (v. Marcus Ulpius Antipater).
Antina (v. Recĭca) 242
Antistius Domitius . . . 62
ἀντιστράτηγος 99
Antium . . . . . 71 n. 1
Antius Rufinus, 127, 128, 130, 133
Antonia. 286
Antonia Calliste. . . 297. 298
Antonini . 86, 96, 185, 435, 548
Antoniniana . . . 153 n., 321
Antoninus 16, 7
Antoninus (v. Marcus Aurelius Antoninus).
L. Antonius . . . . . 151 n. 4
M. Antonius 155
L. Antonius Apollinaris . 102 n. 2
M. Antonius Gordianus 25, n. 2; 321, 353
Antonius Hiberus . . . . 230 n. 1
C. Antonius Julianus . 205, 221
Antonius Nicanoris . 285, 286
Antonius Primus 148
C. Antonius Rufus 202 n. 3, 204 n. 1, 206 n. 3, 214 n. 3, 220, 221, 251 n. 1.
Anubis . . . 48 n. 1, 473, 487
'Αὼθ 'Αβαώθ (v. Sabaoth), 472
'Απφία Σωκράτους . . . 475 n. 1
Aphrodite (v. Æmilia Aphrodite)
Apiaria (v. Appiaria). . . 179
Apinius Tiro 272
apoftegma 508
Apollinaris (v. L. Antonius Apollinaris).
Apollinaris (v. Marcus Julius Apollinaris).
Apollon . . . 27, 374, 379
'Απολλόδωρος Νειχίου 409, 410
Apollonia 67
C. Aponius Lucianus . . 276
apotheca. 151
Appiaria 179
Appiaris (v. Appiaria) . . 179
Aprio 380
Apuleius . . . . . 504 n. 1

Pag.

Apulensis . 23, 113, 114, 115, n. 1, 116 n. 2, 122, 123, 160, 161, 162, 216, 222 n. 4, 272. 273.
Apulia . . . . . 38 n. 1
Apulum . . 22, 24 n. 2, 26, 48 n. 1, 66 n. 2, 102, 107, 108, 111 n. 1, 113, 114, 115, 122, 256, 322.
Aquae. 23
Aquila Fidus . . 107 n. 1, 226
Aquila sancta, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 147 148, 149, 150 151, 155, 156, 320
Aquileja, . 117, 206, 207, 208
Aquillia . . . . . 61 n. 3
aquiliferi : legionis I Italicae 148
Aquincum, . 151 n. 8, 177, 210
Arae
Æsculapii 256
Augusti . . . . . 113 n.
Bono Eventui . . . 8, 15
Caracallae . 169, 170, 171
Deae Suriae 284
Dei aeterni. . . . . 210 n. 2
Mithrae 195, 206 n. 2, 214 n. 1, 251 n., 256 n. 1, 258.
Fortunae Augustae . . 102
Genii commerci et negotiantium . . . 209 n. 6, 194
Genii Juliorum . . . 194
Genii populi Romani et commerci . . . . . 215 n. 7
Genii publici portorii Illyrici et Ripae Thraciae, 191, 194, 195.
Genii splendidissimi „bectigalis Illyrici" . . . 213 n. 1
Herculi . . 215 n. 6, 201
Honoris . . 56 60, 61, 67
Hygiae. 256
Invicti dei 215
Isidis 215
augustae 214
Myrionymae 214
Jovis optimi maximi, 200, 201 203, 214, 215.
Jovis optimi maximi Dolicheni 215
legionis I. Italicae, 2, 3, 7, 12 13, 17, 19, 146.
Liberae matris. 22
Liberi patris. 8, 22, 23, 24 114.
mithriace 86, 88
Naturae Dei. 214
Numini Augusti . . . 200
Augustorum. 191, 194, 195
Nymphis 211
Petrae genetricis,. . . 214
Sancti Caseboni, . . . 215
Sarapidis 48

Pag.

taurobolice, 404, 405, 406, 407
Terrae Daciae 109, 215, 216
Veneris augustae . . . 213
votive, 23, 33, 40, 41, 42, 46, 53 124, 125, 195, 201, 210, 214, 215 251, 256.
Arcer-Palanca, (cf. Ratiaria) 15 36, 197, 212.
archiepiscopul Iohann de Gran, 250 n.
Archonți: Aristodamos . . 183 n. 1
Ardschish (riŭ) . . . . . 180 n. 4
Ares 92
argentariae Pannoniarum et Dalmatiarum . 160, 161, 162
Argos 506
Ἀρχάγγελοι . 461, 463, 464, 472
Ariminum . . . . . 37 n. 2
Ariortus (v. P. Ælius Ariortus)
Ἀρίσταρχος 389
Aristodamos . . . . . 183 n. 1
Ἀριστόδαμος (v. Aristodamos), 183 n. 1.
Aristofan . . . . . 504 n. 1
Ἀριστοκράτης 385
Ἀριστόκρατος 385
Ἀριστόκριτος. 385
Aristomache 430
Ἀρίστων 389
Arius . . . . . 450 n. 1
arkarii (v. servi arkarii)
arkarius 220, 222
Arkobadara 293
armaș. 497, 498, 499
armaturae 52
Armenia, 45 n. 2. 103; minor 115 n. 5
ARNiensis . . . . . 19 n.
Caius Arrius Quintianus, 63, 64 n. 5
Arsinoites . . . 160, 161, 162
Arrubium . . . . . 68 n. 2
Ἀρτεμεισιας (φυλή) 397, 399, 405
Artemis, 294, 295, 403, 469 n. 3, 510
Brauronia 294
Munychia 294
ἀρτιασμός 496
arubianus 68
Arutela 211
Arvad 482
ἄρχωνος (cf. conductor) . 203
Ἄρχωνες Λιμένων Ασίας 219 n. 5
Ἀσκληπιανή (v. Ἰουλία Ἀσκληπιανή)
Asinius Epicadus 293
Asklepion 431
Asklepios, 47, n. 3. 423, 431, 563—565
Assurbanipal 482
assyrian 474, n. 7. 482, 484, 491
Assyria . . 103, 480, 482, 491
Ἀστιγγοι . . . 119, n. 4. 120 n.

Pag.

ἀστραγαλίζοντες 497
ἀστράγαλοι 495
ἀστραγαλομαντεί 496
ἄστρις, ἄστριχος 496
Astures 153
Asur-nasir-pal, 480, 481, 482, 483, 491
Aşurrişişi 483
At 487
Atella 11
Athena (oraș) 500, 504 n. 1; 583, 584
Athribis . . . . . 458 n. 5
Ἀθριβις (v. Athribis) . . 458 n. 5
Atilianus . . . . . 107 n. 3
Attia Q. f. Procilla . . . 104
Atticus (v. Caius Baebius Publi f. Claudia Atticus).
Attis 406
L. Attius Maxsimus, . 267, 268
Atmu (v. Chefra) 487
Atrans, 194, 195, 202, n. 6, 206, 209
Atrantina (statio [v. Atrans]
Audarus, . . . 292, 293, 294
Aufanae 87
Augazus 293
Augsburg (v. Augusta Vindelicum) 208
augures municipii Troesmensium . . . . . 63, 64 n. 5
Augusta . . . . . 19 n.
augustae :
Julia Domna, 88 n., 153, 210 n. 2, 6
Julia Mammaea . . 12, 210 n. 2
Julia Sabina 391
Augusta Vindelicum 36 n. 3, 208
augustales :
coloniae Ulpiae Oesci, 34, 35 36, 38, 187, 190, 193.
Trœsmensium 64
augustalis . . 38, 39, 64, 77
Αὐρήλιος Θεοδᾶς 435
Augustopolis . . . . . 321 n. 6
Augustus (v. C. Julius Caesar Octavianus).
Augustus, 38, 55, 64, 65, 67, 88 93, 97, 98, 99, 100, 101, 115, 133 148, 149, 150, 151, 152, 153, 155 171, 176, 191, 229, 277, 321, 407 569, 570. 571, 572.
Aulus . . . . . 19 n.
Aurelia Calliroe, 260, 261, 262 265
Aurelia Creste . . . . . 23 n. 3
Aurelianus (v. L. Domitius Aurelianus).
Aurelio (pro Aurelii) . 167, 168
Marcus Aurelius Antoninus 7, 25 60, 61, 77, 81. 84, 99, 110, 111 112, 117, 118, 120, 121, 146, 147 160, 163, 164, 190, 191, 192, 194 196, 199, 200, 202, 203, 204, 205 219, 220, 221, 230, 272, 332, 403.

Pag.

Marcus Aurelius Antoninus Caracalla, 9, 19, 47, 55, 88, 97 146, 147, 152, 153, 166, 167, 168 169, 170, 171, 172, 212 215, 221 230, 231, 321.
M. Aurelius Antoninus Commodus, 15, 16, 23, 26, 94, 114 123, 141, 144, 146, 147, 157, 158 159, 160, 161, 162, 163, 164, 199 200, 205, 219, 221, 223, 224, 228 235, 321.
M. Aurelius Antoninus Elagabalus, 12, 55, 88, 149, 153 .
Aurelius Callistrus . . . 328
Aurelius Calminus . . . 113 n. 5
Aurelius Cerdius. . . . . 92 n. 4
Aurelius Enthimus . . . 327
Aurelius Erodes, . 53, 54, 55
Aurelius Graius . . . . 52 n. 1
Aurelius Gratus, 304, 305, 306
Aurelius Januarius. . . . 257 n. 3
Aurelius Julius 354
M. Aur. Justus . . . 4, 5, 10
Aurelius Menander . 329, 330
M. Aurelius Mindius Matianus Pollio . . 219 n. 5
M. Aurelius Severus Alexander, 9, 11, 12, 113, 153, 165 210, 229, 244, 321.
M. Aurelius Statianus . . 367
M. Aurelius Valerius Carausius 155
C. Aurelius Valerius Diocletianus, 92, 173, 174, 175, 176 177, 178, 273.
M. Aurelius Valerius Maximianus, . . 174, 175, 177, 178
L. Aurelius Verus, 110, 111, 116 117, 190, 191, 192, 194, 196, 200 219, 230, 272, 403.
M. Aurelius Veteranus . . 256 n. 2
Aurelius Victor 84
Auspex(v.A. Pollenius Auspex)
auxiliares 100
Avianius Bellicus Maceius, 200 201, 221.
Avidius Cassius 120
C. Avidius Nigrinus . . . 109 n. 1
Aviola . . . . . 25 n. 3
Avitus . . . . . 215 n. 2
Cn. Avius, Cn. l(ibertus) Agathocles. . . . . 20 n
M. Pius Avonius Victorinus 155 321 n. 6, 332, n. 1.
Q. Axius Q. f. Palatina Aelianus . . . . 113 n. 3, 122
αὐλή 418
M. Αὐρήλιος Αντωνεῖνος (v. M. Aurelius Antoninus Pius) 403 n. 6
Λ. Αὐρήλιος Οὐήρος (v. L. Aurelius Verus) . . . . . 403 n. 6

Pag.

Αυρήλιος Διογένης . . . 415

B

Babylonia 482
babylonic . . . 155, 472, 474
bachic 389
Bacchus 21, 545
Caius Baebius Publi filius Claudia Atticus . . . . 36 n. 4
Baedarus, 290, 291, 292, 293, 295
Bajezid . . . . . 250 n.
Balcani (v. Haemus), 136, 140, 141
Balcanică (Peninsula) . . . 458
balistarii Dafnenses . . . 183
Banatul (Temeşaneĭ), 102, 106 109, 110, 364.
Barbarus 201, 251
Barbatus . . . . . 20 n.
Barboşi 548, 580
Baris 94
bassak 497
basilice : St. Clemens . . 85 n. 1
Bassus (v. Julius Bassus) .
Bassus (v. Julius Bassus).
Bastarni 69
Batavi . . . . . 152 n. 3
Batkum 91
Batta 223, 228
BB SEXM (v. beneficiarii tribuni semestris).
bectigal . . . . . 213 n. 1
Bedaius sanctus . . . . . 68 n. 2
belgic 199
Belgrad (v. Singidunum), 109, 156
Belgragic 53
Bellicus . . . 206 n. 2, 213
Bellicus Maccius (v. Avianius Bellicus Maceius).
Bendis 294, 295
beneficiarii:
legati Tironis, 269 270, 271 272, 273.
tribuni cohortis III campestris 264
tribuni legionis V. Macedonicae . . . 261, 262
tribuni semestris, 274, 275, 276
consulares :
Q. Aemilius Rufus, 265 n. 1
legione XIII gemina Gordiana . . . . 25 n. 3
legionis V. Macedonicae, 263
C. Paulinius Justus, 88 n. 1
beneficiarius, 64 n. 7, 101, 264 265, 273.
consularis 265
tribuni semestris, 276, 277, 278
Beneventum . . . . . 26 n. 2

Pag.

Benignus . . . . . 195, 206 n. 3
Benus 303
Berlin, . 73, 420, 421, 423 475
Besiul . . . . . 91 n. 1
Bessi 41, 279
Beşliĭ . . . . . 37 n. 2
βιαιοθάνατος 467
Bibânel-Molûk 485
M. Bicoleios . . . . . 60 n. 3
Biefi . . . . . 25 n. 2
Biela 53
Biserica creştină . . 443, 463
„ de apus 469
„ de răsărit 469
Bithynia 232
Bivia 41
Bivolărie (v. Arutela) 103, 107 n. 1, 211, 227, 283.
Bizya . . . . . 458 n. 6
Bodunum 35
Bœotia, . . 47, n. 3, 94, 183 n. 1
Boiudurensis (statio) (v. Boiodurum) 195
Boiodurum . . 195, 209, 214
Boiţa (v. Caput Stenarum), 211, 225
bona damnatorum 164
Bonna . . . . . 24 n. 2
Bononia 14, 35, 177
Bonus Eventus, . 8, 13, 14, 15
Boroneasa (v. Buridava). . 211
Bosphorul cimeric 457
Botunia 35
Bregetio 209
biserica:
din Celeiu 236
Archangelului Mihaĭl . . 130
Sfântului Dumitru . . . 76
Bisica . . . . . 213 n. 3
Βῆσις Κάρβας 473
Βῆσις Σεντωοῦτος πρεσβύτερος, 473. νεώτερος, . . 473
Bişka (v. Bisica) . . . . 213 n. 3
Bremenium 151
Brenner 208
Brezniţa 290
Brittones, 211, n. 5, 345, 346
Brixia . . . . . 37 n. 2
Brucla . . . . . 111 n. 2
Bruckenthal (muzĕu) . . . 505
Brutium . . . . . 38 n.
C. Bruttius Crispinus. . 4, 5, 6
Bucovina 102
buia, brutar, om bun . . . 497 n. 5
Bulgaria. 574
Bulgăreni 127
buotun 40, 41
Burgarii, 103 n., 225, 226, 227
burgi (v. praesidia), . 223, 224 225, 228.
Buridava 211

Pag.

Buridensi . . . . . 25 n. 2
Burra . . . . . 20 n.
Butovo 127, 130, 140
Byzacena 205
Byzantium 471

C

C. Calcinius Tertianus . . 206 n. 3
Calea luĭ Troĭan, (v. troĭan) 225 232, 241, 243.
Caligula 572
Callistrus (v. Aurelius Callistrus)
Calliste (v. Antonia Calliste)
Calestrius Tiro 272
Callatiani 136
Calliroe (v. Aurelia Calliroe)
Callatis 67, 135, 231
Calminus (v. Aurelius Calminus domo Malvense).
Calpurnia Agricola . . . 284 n. 1
Calpurnius 148
Calpurnius Julianus . . . 409 n.1
Cn. Calpurnius Piso . . . 471 n. 2
M. Calventius Viator . . . 109 n. 1
L. Calvisius L. f. Velina Secundus Falerione 23, n. 7. 114 n. 3
Cameniţa, 242 (v. Kamniniek)
CAMilia . . . . . 19 n. 1
L. Camius Celer . . . . 68 n. 2
Campanae . . . . . 161 n. 2
Campestres . . . . . 109 n. 1
Campidoctor cohortis. . . 264
canabae : 24, 77
Daciae 24
legionis V. Macedonicae 77
legionis XIII geminae . 24
OEscus 38
Ratiaria 38
Trœsmis, 60, 62, 64, 77, 78 112
Canatheni . . . . . 277 n. 2
Candela:
cerea 375
sebacea 375
candelabrum 378
Candidiana 179
Candidianae (v. Candidiana) 179
Candidinus (v. Ælius Candidinus).
Candidus (v. Julius Candidus)
Candidus (v. Vespronius Candidus)
Caninus (v. Iulius Caninus).
Canopus 46
Capena 60
Capito (v. Julius Capito).
Capitolium 32, 47
Cappadocia, 25, 45 n. 1, 115, n. 5, 459
Capua 198
Caput Stenarum 211
Caracal, 49, 253, 280 n. 1, 360

Pag

Caracalla (v. Marcus Aurelius Antoninus Caracalla).
Caransebeș 23
Carausius, (v. M. Aurelius Valerius Carausius).
Caria 28
Carianus (v. C. Julius Carianus), ... 28
Carinthia . . . 206, 207, 208
Carlsburg (v. Apulum) . . 113
carmina 471
Carniolia 206
Carnuntum, 88, 126 n. 4, 151, 209
Carpi 177, 229
carpic . . . . . 176 n. 2, 178
Carthago, 88, 203, 467, 469, 470
Carus (v. L. Æmilius Carus).
Cassius (v. Avidius Cassius)
castella (v. praesidia).
Castellum 36, 100
Castor 20
Castra :
aestiva 81, 152
alutana (v. praesidia alutana et numerus burgariorum et veredariorum), 225, 226, 227.
Apulum 24, 26, 114
auxiliarum, 23, 152, 153, 265
Bonna 24
Daciae 24
danubiana. 109, 139, 225, 228
Deva 24
Drajna de sus 109
Durostorum. 9, 24, 37, 71, 102
hiberna 81, 152
Isca 24
Lambaesis 24, 48
legionaria, 37, 82, 149, 152, 153
„ Daciae . . . 23
legionis V. Macedonicae . 71
„ I. adjutrix . . 322
„ I. Italicae (v. Novae) 7, 13, 26, 71, 126, 148, 267
legionis XIII geminae, 256, 322
Maguntiacum 24
Novae, 9, 13, 15, 17, 20, 24, 26 28, 37, 109, 146, 153.
Œscus 37, 139
Potaissa 26, 112, 116
Praetoriana . . . 92, 149 150
Praetorium (v. praesidia)
Retiaria 36, 139
stativa, . 66, 77, 80, 81, 152
Trœsmis, 37, 67, 71, 72, 73, 76 78, 79, 80, 81, 82, 109, 112
vexillationum legionariarum 265
Verona 6, 148
Viminacium 139
Castra Trajani 211

Pag.

castrum, 78, 79, 88, 101, 125, 148 151, 152, 153, 325.
Catajo 507
Cat ... rus . . . . . 212 n. 2
Cautes, 85, 525, 527, 528, 530, 531
Cautopates, 85, 527, 528, 530, 534
Caypha . . . . 449 n 1, 450 n. 1
Câineni (v. Pons Vetus) . 211
Caecilius Secundus (v. C. Plinius Caecilius Secundus)
Caelius . . . . . 126 n. 4
C. Caelius Julianus . . . 115 n. 7
Caesellia . . . . . 20 n.
Caesianus (v. Plautius Caesianus).
Caerellius Sabinus, 23 n. 7, 114 n. 3 115 n.
Caesar (v. C Julius Caesar)
Caesarea 267, 268
Caesares :
T. Aelius Hadrianus Antoninus Pius . . 226, 227
M. Aurelius Severus Alexander . . . . . 153 n. 3
L. Aurelius Verus, 110, 111 n. 1 116, 117, 190, 191, 192, 194 196, 200, 219 n. 7, 230 n. 272, 403.
M. Flavius Valerius Constantius, 174 175, 184.
C. Galerius Valerius Maximianus, 174, 175, 176, 177, 178
C. Julius Verus Maximus, 25 n. 2
P. Septimius Geta 152 n. 3, 166 167, 168.
Centuriones, 124, 125, 126, 261 269. 270, 271, 273.
frumentarii :
„ legionis I. Italicae, 143
„ „ XIII geminae, 321
centurio . 10, 45, 47, 52, 64, 78 126, 153, 257, 264, 277, 279
ex equite Romano, 10, 28
frumentarius 143
cohortis equitatae . . 355
legionis I Italicae, 267, 268
„ IV Flaviae felicis, 109
„ V Macedonicae . 48
„ II adjutricis. . . 52
„ VII geminae felicis, 9
„ XIII geminae 121
centuriae :
legionis XIII geminae, 321
Centuria legionaria . 45, 126
praetoriana . . . 10
centenarius (v. procurator centenarius).
cella 21, 151
censor 133

Pag.

Celeiŭ (v. Malva), 33, 95, 107, 113 157, 158, 160, 162, 163, 164, 165 201, 211, 212, 225, 229, 232, 233 234, 235, 236 241, 242, 243, 244 245, 331, 333, 335, 336, 345, 356 357, 358, 361, 362, 364, 373, 392 393, 394, 395, 548, 576.
Celer (v. L. Camius Celer).
Celer (v. Claudius Atteius Celer)
cereus 376
Cerdius (v. Aurelius Cerdius)
Cerneţii, . . 260 n. 4, 290, 296
Cervidius Valens 121
Cetatea . . . 185, 229, 245
Cetatea Albă (v. Tyras) . . 229
Cethegus (v. M. Cornelius Cethegus).
Charon 406
Chatti 172
Chefra 487
Chiemsee 214
Chios 515
chiton, 508, 515, 523, 558, 562, 565
chlamys 493, 518
Chronologia milesiană . . 230 n. 1
Chrysanthus (v. Marius Chrysanthus).
Chur (v. Curia) 209
Ciabrus . . . . 37 n. 1, 143
Cibriţa (v. Ciabrus) 37 n 1, 139, 143
Cilicia . . . 86, 111 n. 1, 320, n. 2
Cilurnum . . . . . 153 n.
Cimbri 61
cingulum 570
ciortiş-mek 498
cippus 287
Cistoboci . . . . . 25 n. 2
Ciuprija 10
civitates
Mœsiae et Treballiae 36, 77, 139, 142.
Saevatium et Laiancorum, 36
cœna sepulcralis, (ospeţ funebru) 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431.
Q. Caecilius Metellus Nepos 198
Cladova 260
Clarus (v. C. Erucius Clarus)
CLAudia . . 19, n., 36 n. 4. 113 n. 4.
Claudia . . . . . 19 n.
Claudia Amba. . . . 281, 282
Claudianus (v. Tiberius Claudius Claudianus).
Claudius Atteius Celer . . 24 n. 1
Tiberius Claudius Claudianus . . . 114 n. 2, 152 n. 3
D. Claudius Drusus. 150 n. 1 320.
M. Claudius Fronto . 110, 115 117, 118, 119, 120.

Pag.

M. Claudius Fronto Neocydes . . . . . 118 n. 4
Tiberius Claudius Germanicus . . 36 n. 4, 218, 219, 322.
Ap. Claudius Iulianus 4, 5, 6
Claudius Montanus 281, 282, 283
T. Claudius Senillus . . 195
Robur Claudius V....., . . 210 n. 3
Tib. Claudius Vibianus . 321 n. 6
Claudius Xenophon . . . 165
T. Claudius T. f. Papiria Xenophon . . 113 n. 2, 157 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 205, 216, 220 n. 1, 221, 222 n 4.
clavi fingendi . . . . . 466 n. 2
Clemens (v. Sextus Cornelius, Sexti f., Falerina tribu, Clemens).
Clemens (v. Aticinius Clemens).
Clemens (v. P. Pactumeius Clemens).
Cleopatra 580
Clemens (v. Cn. Pinarius Cornelius Clemens).
Clemens (sf.) . . . . . 85 n. 1
Clemes (v. P. Val. Clemes).
Clevan'ini. . . . 169, 170, 171.
CLVstumina . . . . . 19 n. 1
Clus 122
Cnaeus . . . . . 19 n.
Cnydos 469
coactor 220
cognomen, 19 n., 20 n., 31, 58, 65
ex virtute 20
cohortes:
auxiliariae . . . 264, 279
equitata 355
X praetoria 336
miliaria Brittonum . . . 211
VIII praetoria 36
praetorianae, . 155, 263, 264
I AElia Dacorum . . 25, 126
I Canathenorum . . . 277
I civium Romanorum equitata 347, 348
I classica 276
I Cretum 347, 348
I. Flavia Commagenorum 350
I. Hamiorum . . . . . 284 n. 1
I. Sagittariorum. 352, 353, 354
„ „ A . . . 353
„ „ miliaria 353
„ „ „ Gordiana 353
IV. legionis XIII geminae . . . . . 257 n. 3
IV. Thracum 303

Pag.

V. pedatura inferior . . 69 n. 2 180.
V. pedatura superior . 180
II. Augusta Dacorum equitata 25
II. Commagenorum 349, 350
II. Flavia Commangenorum. 211, 350
II. Hispanorum 347
III. Britannica. 235 n. 1, 345
III. Brittonum . . 345, 346
„ „ Veteranorum 346
III. campestris 264
III. Dacorum 25
III. Ityraeorum . . . . 277 n. 2
urbanae 278
Colonia 62, 65, 171
Coloe . . . . . 22 n. 4
Collina 60
COLlina. . . . . 19 n.
Collegia:
duumvirorum municipii . 64
aedilium municipii . . . 64
Cervae . . . . . 23 n. 3
Hereliani. 23
Tomitanorum 93
Velabrensium . . . . . 21 n. 3
Coloniae:
Brucla. 111
Dacica Sarmizegethusa (v. Sarmizegethuza).
Flavia Sirmiatium (v. Flavia Sirmium)
Flavia Sirmium. 187, 189, 190 193, 196.
Malva. 158, 165
Malvensis 113
milesiace (v. Istros, Tyras) 94, 141, 229, 230.
Napoca 25
Novae. 36
Œscus (v. Ulpia Œscus).
Ratiaria . 15, 36, 37, 38, 142 187, 190, 197.
romane 24, 67
Romula 49, 52, 197
Sarmizegethusa . 23, 48, 88, 96, 98, 103, 104, 105, 111, 187, 190, 191, 197, 211.
Trajana Sarmizegethusensium (v. Sarmizegethusa).
Ulpia Œscensium (v. Ulpia Œscus).
Ulpia Œscus, 33, 34, 36, 38, 142, 166, 167, 168. 185, 187, 189, 190, 191, 192, 193, 196, 234, 241, 245.
Ulpia Poetovio, 187, 190, 193, 196.

Pag.

Ulpia Pœtovienensis (v. Ulpia Pœtovio).
Ulpia Ratiaria (v. Ratiaria).
Ulpia Trajana Augusta Dacica Sarmizegethusa (v. Sarmizegethusa).
Zarnizegethusa (v. Sarmizegethusa).
Columna trajana. . . . . 44 n. 1
Colonna (palatul) 496, n. 3, 544
L. Cominius Valens . . . 64 n. 1
Commageni. 211 n. 4, 349, 350 351
commentariensis. 263
Commodus (v. M. Aurelius Commodus Antoninus).
concilium:
provinciarum Daciarum trium 113, 115
Condercum . . . . . 150 n. 4
conductor:
Illyrici 163
octo publicorum . . 205, 209
portorii Pannoniae . . . 204 n. 1
publici portorii, 201, 202, 217 218.
publici portorii Illyrici et Ripae Thraciae, 141, 200, 201 202, 203 n., 204, 205, 209.
publici portorii vertigalis Illyrici. 203
quadragesimae Galliarum, 218
„ portoriorum Asiae, 219
IV publicorum Africae . 218
conductor-procurator, 203 n., 220 n. 6
consul . . . 63, 133, 134, 176
eponymus 176
consules:
designati:
P. Furius Saturninus, 110, 111 n. 1
suffecti:
L. Annius Italicus Honoratus 11
consules:
T. Ælius Hadrianus Antoninus Pius . . 105 n., 226
P. Ælius Trajanus, Hadrianus, 105 n., 129, 130, 132 133, 226.
Æmilius Macer 111
L. Alfidius Herennianus . 118 n. 4
L. Aemilius Paulus . . . 47
Annulinus . . . . . 215 n. 3
M. Antonius Gordianus . 25 n. 3
M. Aurelius Antoninus . 111
M Aurelius Antoninus Commodus 223, 224
M. Aurelius Antoninus Elagabalus . . . . . 153 n.
Aviola 25
Avitus . . . . . 215 n. 3

Pag.

Barbarus 201, 251
C. Bruttius Crispinus, 4, 5, 6
Ap. Claudius Iulianus, 4, 5, 6
M. Cocceius Nerva . . . 133
M. Cornelius Cethegus 118, 119
C. Erucius Clarus . 118, 119
Φαβιανός . . . . . 230 n.
P. Furius Saturninus . . 111 n. 3
121 n. 1.
Gratus 153
P. Helvius Pertinax . . 111 n. 3
T. Hœnius Severus . . 118 n. 4
M. Macrinius M. f. Claudia Cotonius Vindex, 113 n. 4
116 n. 3.
C. Messius Q. Trajanus Decius 248
Μουκιανός . . . . . 230 n. 1
P. Pactumeius Clemens . 111 n. 3
M. Petronius Sura Mamertinus, 14, 15, 16, n. 1. 200,, 201
Pompejanus . . . . . 215 n. 2
L. Pomponius Flaccus . 71 n. 1
C. Pomponius Graecinus, 70
« Regulus 201, 251
« Sabinus 215 n. 3
« Seleucus 153
L. Septimius Severus pius Pertinax . . 114 n. 2, 152
T. Statilius Severus . . 118 n. 4
M. Statius Priscus . . 121 n. 1
Q. Tineius Rufus . 14, 118 n, 4
200, 201.
consularis . . . 99, 112, 265
Daciae 114, 273
Mœsiae inferior . . 141, 143
trium Daciarum, 23, 48, 66, 113, 114, 120, 121, 122, 158, 273.
Constanța (v. Tomis), 11, 67, 91 93, 197, 212, 378, 515, 526, 548, 574.
Constantius (v. Flavius Valerius Constantius).
Constantius, (v. Flavius Julius Constantius).
Constantinus (v. C. Flavius Valerius Constantinus).
Constantinus (v. Flavius Claudius Constantinus Junior).
Constantiniana Dafne (v. Daphnis 183
Constans (v. Flavius Julius Constans)
Constans (v. T. Flavius Constans).
constans (v. legio V Macedonica . . . 331, 332, 333
contio 148
Contra Aquincum 177
contrascriptor, 214, n. 3, 220, 222
contrascriptores: 210
stationis Aquincensis . . 210
„ Atrantinae . . 206

Pag.

stationis Boiudurensis, 195, 209
„ Laricis . . . 207
„ Loncii 208
„ Pœtovionensis . 214 n. 3
„ Savarensis . . 214 n. 2
conventus . . . 65, 66, 67, 68
Copăceni (v. Racoviţa-Copăceni saŭ Praetorium) . . 227
Copenhagen 429, 430
Corabia 232, 233, 345
Corduba 258
coróná murală 516
CORnelia . . . . . 19 n.
M. Cornelius Cethegus, 118, n. 4 119.
Cn. Cornelius Lentulus . . 36 n.
Cornelius Secundus . . . 334
Sextus Cornelius, Sexti f. Falerina tribu, Clemens, 119 120, 121.
Cornetu 211
cornicularius 263
corniculum. . . . . 263 n. 1
Cornificia 16
Cosconius Gentianus . . . 154
Cosmus . . . . . 210 n. 2
Costa (v. Quintus Talonius, Quinti filius Aniensi Costa Arimini).
Costoboci 69
Costolaci (v. Viminacium) . 109 342.
Cozia 211, 225
Crassus (v. M. Licinius Crassus).
Crassus, (v. Macrobius Crassus).
crematio 547
Crescens. 361
Crescentianus (v. Secundus Caesaris nostri servus Crescentianus).
Creste (v. Aurelia Creste).
Creta 547
Crispinus (v. Caius Bruttius Crispinus).
Crispinus (v. Vettius Crispinus).
Crispus (v. L. Valerius Crispus).
cura annonae. 62
„ viarum 161
curator:
Augustalium 39
Augusti viarum Ostiensis et Campanae . . . . . 161 n. 1
viarum . . . . . 161 n. 1
curatores:
Neapolis et Atellae. . . 11
operum publicorum in Roma 11

Pag.

viae Lavicanae et Latinae veteris 11
C. Cuspius Secundus . . . 52 n. 2
Cypru . . . . . 547 n. 1
Cynegis (v. Julia Cynegis).
Cynton 179

D

Dacia, 22, 24, 25, 26, 28, 36, 37, 38, 58, 59, 64, 66, 77, 81, n. 4, 86, 87, 88, 95, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123. 139, 158, 162, 180, 184, 192, 205, 209, 210, 211, 216, 217, 220, 222 n. 4, 243, 258, 272, 273, 281, 282, 283, 292, 293, 310, 320, 321 322, 332, 333, 336, 339, 340, 346, 350, 351, 735, 389.
Dacia Apulensis, 23, 113, 114, 115, 116, 122, 123, 160, 161, 162, 215, 216, 222, 272, 273.
felix . . . . . 115 n. 1
inferior 103, 106, 107, 108, 110, 192, 197, 205, 225, 226, 227.
Malvensis, 113, 114, 115, 116 158, 222.
nova 142
Porolissensis, 113, 114, 115, 116, 122, 222, 273.
ripensis 142, 336
superior . . 103, 106. 107, 108 110, 187, 190, 191, 192, 197, 205
trajana 184, 333
Daciae (v. tres Daciae) 66, 114 115
Daciae (tres), 23, 48, 113 n. 2, 114 115, 116, 120, 121, 123 n. 1, 157 158, 160, 161, 162, 163, 205, 209 216, 221, 222 n. 4, 273.
Dacica Sarmizegethusa (v. Sarmizegethusa) . . . 111 n. 2
Daci, 22 n. 1, 24, 25, 26, 28, 36 69, 101, 116, 162, 295, 322.
dadophorus 85
Δάφνη (v. Daphnis), . . . 180
Δάγκριγοι . . . . 119, 120 n.
δαίμων 416
Δακία (v. Dacia). 25 n. 2, 119 n. 4 120, n., 162 n.
Dalmatia, 45, 48 n. 1, 86, 87, 162 197, 204, 213, 215, 217, 303, 380
Dalmatiae . . . 160, 161. 162
damnatio memoriae . 15, 16 n. 2
Ion Dan voevod . . . . 249 n. 3
Daniel . . . . . 458 n. 1

Pag.

Δανούβιος (v. Danubius) . 143 243 n. 5.
Danubius, 17, 35, 36, 56, 68, 69 71, 72, 73, 77, 79, 80, 94, 104 105, 106, 108, 110, 111, 116, 117 128, 138 139, 140, 141, 142, 143 144, 173, 176, 177, 178, 180, 184 191, 197, 204, 209, 210, 212, 213 222, 223, 224, 225, 228, 232, 233 234, 239, 241, 242, 243, 244, 245 246, 247, 248, 249, 250, 260, 332 336. 339, 342; inferior, 36 37, 68 139, 212, 332.
Daphnenses 183
Daphnis . . 180, 181, 183, 244
Dardani . . . . 22 n. 2., 138
Dardania 138, 139
DARP . . . . . 236 n., 364
Dămboviţa (plasa) 1
Decebalus, 7 n. 1., 105 n. 2., 141
Decianus (v. M. Aurelius Decianus, fil. Deciani).
Decimus . . . . . 19 n. 5
Decius Trajanus, (v. C. Messius Quintus Trajanus Decius).
Δέχμος . . . . . 19 n. 5
Δέχομος . . . . . 19 n. 5
Décse 88, 526
Decumus . . . . . 19 n. 5
decurio : 38, 63, 64, 66, 196, 264 n. 3
decuriones:
alae primae Dardanorum provinciae Moesiae . 22 n. 2
Canabensium legionis XIII geminae . . . 24
cohortis equitatae . . . 355
coloniae Bruclae. . . . 111 n. 2
municipii
„ Romulensium 317, 318
„ Flavii Hadriani Drobetensium . . . 105
„ Troesmensium, . 64 n. 5
scolae fabrum Drobetensium 54. 355
dedicatio , ... 23
defensores: in Dacia Apulense 113 n. 3.
delecta manus 283
Delieni 441
Delius Abascanti . . . . 213 n. 3
Delos 441, 444, 448, 451, 454, 455 457, 469, 475, 476.
Delphi . . . . . 418 n. 1, 497.
Delta 161
Demeter 401, 403
Dimitrie (Sf.) 76
T. Desticius T. f. Claudia Severus . . . . . 108 n. 1
Deus :
aeternus . . 97, 98, 210

Pag.

Commagenorum . . . 351
invictus . . . 91 n. 1., 215 n. 1
„ Mithras . . . 527
„ Sol Elagabalus. 12
Deus paternus 92
Deva . . . . . 24 n. 2
devotiones . . . . . 471 n. 2
Dexippus . . . . . 229 n. 3
Διαγγελθῆρες (v. ἄγγελοι), 462
dialoguri în epitaphe. 306, 406
Diana. 48, 87, 160, 294 295, 502
regina . . 26 n. 2, 27, 28 n. 1
dies natalis aquilae . 7. 9, 155
Diespiter 31
Digna (v. L. Ulpia Digna)
Dike 51
dimyxi 377
Δημήτηρ (v. Demeter). . . 403
Dinigothia (v. Dinogeteia, 184
Dinogeteia, 109 n. 2, 184, 333 n. 2
Dipylon 547
Diocletianus (v. C. Aurelius Diocletianus).
Diogenes Moschi . . 297, 298
Διομέδων 389
Dionissio 366
Dionysia (v. Valeria Dionysia)
Dionysopolis 67, 138
Dionysos . . . 21, 22, 26, 27
Χθόνιος 401
Liber 26
Sabazios 21, 26
Dioscuri 431
discus 376
Dis pater 31
Marcus Disius Geminus, 33, 34, 35
dispensatores rationis extraordinariae provinciae Asiae, 160, 161, 165.
Illyrici 163
Divinităţi şi fiinţe mitologice, 156, 257, 355, 400, 401, 416, 431
Adonai-Aidoneus. . . . 472
Adrastea 51
aegyptene . . . . 47, 48 n. 1
Æsculap 256, 424
Afrodita . . . 541, 559, 560
Ἀφροδίτη (Venus) . . . 496
Ἀγαθὴ τύχη . 403, 430, 458
Amoraş. 561
Amynos 431
Ἀνάγκη 466, 472
Anubis . . . 48, 473, 487
Ἀὼθ' Αβαὼθ 472
Apollon 27, 374 379
Aquila sancta, 4, 5, 6, 7, 8, 9 147, 148, 149, 150, 151, 155
Ares 92

Pag.

Artemis, 294, 295, 403, 469, 510
„ Brauronia . . 294
„ Munychia . . . 294
Asklepios, 47 n. 3, 423, 431 563, 564, 565.
At 487
Atti. 534
Atmu 487
Aufanae 87
Bacchus 21, 545
Bedaius sanctus 68
bellorum 6, 148
Bendis 294, 295
Bonus eventus 8, 13, 14, 15
Cabiri.. . 519, 520, 521, 523
campestres . . . . . 109 n. 1
Cautes, 85, 525, 527, 528, 530, 531
Cautopates, 85, 527, 528, 530, 534
Charite 506, 543
Charon 406
Chefra 487
Cybele (Kybele) 406, 514, 515
Dea Suria . . . . . 284 n. 1
Demeter 401, 403
Deus aeternus, . 97, 98, 210 n. 2
„ Commagenorum . . 351
„ invictus, 91 n. 1, 215 n. 1
„ „ Mithras. . . 527
„ „ Sol Elagabalus 12
„ paternus. . . . 92
Diana, 48, 87, 160, 294, 295, 502
„ regina, 26, 27, 28
Diespiter 31
Dike 51
Δημήτηρ . . . . . 403 n. 1
Dionysos, 21, n. 1., 22, 26, 27, 544, 553
„ χθόνιος . . . 401
„ Liber . . . 26
„ Sabazios . 21, 26
Dioscuri 431
Dis pater 31
Dolichenus 48
Domna, . . . 88, n. 1., 91 n. 1
„ regina. . . . 15 n. 2
Domnus. . . . 15, n. 2., 91 n. 1
Elagabalus 48
Eponae 109
Erinnyes . . . 401, 403, 469
Ἐρινύες (Erinii) . , 403, 505
Ἔρος (v. Eros) 543
Eros (v. Ἥρως) 543, n. 1. 2; 545
„ Briganitius . . . 91
„ invictus 92
Ἑκάτη . . . . 506 n. 9 şi 10
Ἑκάτη ἐπιπυργιδία . . . 506
„ προθυραία . 504 n. 1
„ τριπρόσωπος (v. Hecate trimorfă.
„ χθονία 505

Pag.

Eroţĭ. 541, 543, 544
Ἑρμῆς χθόνιος . . . 467
Eponae . . . . . 109 n. 1
externe 87, 88
Flora 502
Fortuna 8, 183
„ augusta . . . . . 102 n. 2
Genius 4, 5, 8
„ bectigaris Illyrici . 213
„ canabensium . . . 102
„ centuriae . . . 125
„ comercii et negotiantium . . . . . 209 n. 6
„ Juliae Domnae, 88, 153
Juliorum Januari Capitonis, Epaphroditi 194, 195
legionis XIII geminae . 115 n. 6
populi Romani et commerci . . . . . 215 n. 7
praetorii 115
publici portorii, . . . 191 194, 195
scholae 355
illyrice 27
militare, 4, 5, 6, 8, 147, 148
orientale 12, 87
parentes 258
peregrine 87, 88
persice 86, 87, 88
thrace . . . 27, 92, 517, 518 n. 1
Γῆ . . . . . 469 n. 1
„ χθόνια . . . . 469 n. 1
φίλη „ . . . . . 469 n. 1
gorgoneion, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510.
Hades . . 401, 423, 431, 469
Hagna 475
Heliopolitanus 48
Helios 47
Hekate 469
„ Εἰνοδία 469
Hekate trimorfă . . 503, 505
Hera Teleia 431
Heracles 387, 431
Hercules . . 55, 215 n. 6, 579
„ augustus 66 n. 2, 122 n. 1 201, 214, 220.
„ invictus . . . 53, 54
Hermes . . 553, 554, 555, 556
„ χθόνιος, 401, 422, 469
„ psychagogos . . 401
„ psychopompos . 401
herme hecateice 506
Heroes (v. heros).
Heros Briganitius . . . 92
„ călăreţ saŭ thrac, 90, 91, 92, 93, 94, 414, 415, 420, 421, 422, 423, 424, 427, 431.
„ domnus, ... 91 n. 1

Pag.

Heros invictus . . . 90, 91
„ sacer 91
„ sanctus . . . . 92 n. 1
Honos 8, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 67
„ Aquilae legionis, 61
Horus 487
χθόνιοι θεοί (v. Θεοί).
Hygia 256, n. 2, 423, 424, 580
Ica 87
Ilios 47
Ἵμερος (Himeros) . . . 543
Inferi, 295, 464, 465, 466, 467 469, 470, 471 n. 2.
Ἥρως 92, 93, 418
„ Ἀγαθός 418
„ καταχθόνιος . . . 93
„ Μανιμάζος . . . 93
Isis, 46, 47, 48, n. 1, 215, 472, 487, 505.
„ augusta . 208 n. 2., 214 n. 3
„ Myrionima, 208. n. 2, 214 n. 3
Iutossica 87
Jenuspater 31
Jehovah . . . 457, 458, 459
Juno 8
„ caelestis Carthaginis, 88
„ Lacinia 470
„ regina . . . . . 107 n. 3
Jupiter, 31, 32, 40, 41, 47, 158 287, 321.
„ Arubianus . . . 68
„ Capitolinus . . 8
„ Feretrius . . 31, 32
„ optimus maximus: 8, 9, n. 1, 32, 33, 34, 45 46, 47, 48, 91, n. 1, 107 n. 3 126, 200, 201, 203, n., 214 n. 3 215 n. 2.
„ „ Arubianus . . 68 n. 2
„ „ Capitolinus, . . 21 n. 3
„ „ cœlestis pater, 43, 44
„ „ „ patronus, 44
„ „ Commagenorum 351
„ „ Dolichenus 215 n. 3
„ „ paternus, 29, 30, 31
„ Paternus 31
„ Stator 31, 32
Κύριος ἥρως 90, 91
Lares 287
„ paterni 31
Latra 87
Libera . . 19, 21, 22, 24, 26
Liber Pater, 8, 17, 18, 19, n., 20 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 31 87, 114 n. 3.
Luna 48 n. 1, 85, 195, 530, 534
Manes, 210 n. 1, 212 n. 5, 256 258, 261, 262, 263, 264, 265 268, 271, 275, 276, 281, 282

Pag.

286, 291, 292, 293, 294, 295
297, 298, 300, 302, 305, 306
308, 310, 312, 336 354, 402
403, 405.
Manes inferi, 258, 291, 292, 295
Mars 8, 155
„ augustus . . . . 52 n. 2
„ gradivus 353
Marspiter 31
Mars ultor 8
Mater castrorum, senatus et patriae . . . . . 88 n. 1
Medaurus 87
Minerva, 8, 107, n. 3, 155, 158
Minerva augusta . . .52 n. 1
Mithras, 81, 85, 86 n. 1, 87 n. 1 88, 195, 505, 525, 527, 528, 529, 531, 532, 533, 534.
„ invictus, 204 n. 1, 206 214 n. 1, 251 n. 1
„ tauroctonos, 83, 84, 85, 86
Natura Dei 214
Nemesis . . 25 n. 3, 51, 510
„ augusta, . 51, 214 n. 2
„ dea sancta . . 51
„ regina augusta, 51
„ sancta campestris, 51
„ victrix, 49, 50, 51
Nephtys 487
Nike apteros 506
Neptunus pater 31
Nox 51
Numen . . . . . 21 n. 3
„ augusti . . 200, 201
„ augustorum . . 191
Numina castrorum . . 8
Nun 487
Nut 487
Nymphae . . . . . 211 n. 3
Okeanos 51, 532
Osiris 474, 488
Pallas 510
Pan 26, 87
parentes 258
Penates 78
Περσεφόνη 403
Persephone . . . 401, 403 n. 1 424, 469.
Petra genetrix, . . 214, 251 n. 1
Pietas 8
Πόθος (Pothos) 543
Pluton (Plutos) 401, 403, 465, 501, 557.
Proserpina 465, 475
Psyche 545
Quirinus pater 31
Ra 485, 487, 488
„ Tum 488
Rammân tonans . 481, 483

Pag.

Remi 487
Roma . . . 65, 67, 115
Sabaoth . . . . . 472 n. 2
Sabazios . 22, 26, 27, 458
Savazios (v. Sabazios)
Sanctus Casebonus . . 215 n. 4
Sarapis . 46, 47, 48, 473
Saturnus pater . . . 31
Sentona 87
Selene 505, 510
Serapis (v. Sarapis).
Σεράπις (v. Sarapis).
Set 487
Silenus 26
Silvanus . . . 26, 27, 87
Sol, 22, 48 n. 1, 85, 210 n. 2 475, 485, 488, 530, 534, 527
„ invictus 88,
„ „ Elagabalus 153
Superi 464
Şamaş 481, 483
Şu 487
Tefnut 487
Temt 487
Terra Dacia 109 n. 1, 215, 216
Θεοι: οἱ ἄνω . . . 401
οἱ δαίμονες 403
οἱ ἥρωες 403
οἱ καταχθόνιοι, 397, 399 400, 401, 403.
οἱ κάτω 401
οἱ ὄπατοι 401
οἱ οὐράνιοι 401
οἱ χθόνιοι, 397, 400, 401 402, 416, 417, 419, 420 424, 425, 426, 431, 469
θεὸς ὕψιστος, 437, 438, 439 440, 445, 446, 456, 457 458 n. 1, 459 461.
τρίμορφος θεά . . . 506
Titanes 401
Tuu 487
Tyche 183, 560
Typhon-Seth . . . . 472 n. 2
Venus augusta . . . 213 n. 3
„ genetrix . . 155
Victoria 8, 546
Virtus . . 4, 5, 8, 60, 61
Zalmolxis 295
Ζεύς Zeus 22, 32, 459, 537, 551, 552.
„ Επιτέλειος, 430, 531
„ Ἥλιος μέγας Σέραπις . . . . 47 n. 3
„ Καταχθόνιος (v. Pluton) . . . 401

Pag.

Ζεὺς Ἐαβάζιος . . . 22 n. 4
„ Ὕψιστος . . . 459
„ φίλιος . . 430, 431
„ χθόνιος . . . 401
divus . 65, 150, 153 nota, 353
Δ. M. 403
Dnister, 26, 101, 102, 110, 212, 229
Dobrogea, . . 56, 76, 91, 177 n. 1
Doctor cohortis 264
Dolanus Esbeni (filius) Bessus 303.
Dolj, ... 151
Dominus noster 55
Domitianus (v. T. Flavius Domitianus).
L. Domitius Aurelianus. . 55
Domna . . . . . 88 n. 1, 91 n. 1
regina . . . . . 15 n. 2
Domus . . . . 15 n. 1, 91 n. 1
Domus . . . . . 19 nota
signorum 151
Dorylaion . . . . . 475 n. 1
Donatus 267, 268
donom dedet mereto . . . 60 n. 3
Δῶτος 389
Drajna de sus, 109 n. 2, 333 n. 2, 339, 344, 350.
Drava 196, 214
Drăgăşani (v. Rusidava) . 211
Drenkova 364
Dresda 205
Drobeta, 105, 106, n. 1, 183, 244, 262, 289, 293, 294, 339, 355.
Drobetenses . . . . . 105 n. 2
Drubetis, (v. Drobeta) . . 58
Drusus (v. D. Claudius Drusus)
Dubroviça 213
ducenarius (v. procurator ducenarius.
Duces:
Getarum 140
Illyrici. . . . . 204 n. 1
limitis Scythiae, 81 n. 5, 228 n. 3
trium Daciarum . . 120, 121
Dulius Silanus . . . . . 16 n. 1
Duna-Pentele (v. Intercisa), 210, 223, 224.
Dunărea (v. Danubius).
Dunesdorf 327
IIL (=duodequinquaginta), 271, 272.
duovir (v. duumvir).
duplarius (v. duplicarius), 257
duplicarius 257
dupliciarius (v. duplicarius 257
Durmia . . . . . 61 n. 3
Durostero (v. Durostorum) 179
Durostolon (v. Durostorum) 179
Durostolus (v. Durostorum), 179
Durostoro (v. Durostorum), 179

Pag.

Durostorum, 9, 24, 37, 38, 71, 109, 179 212 n. 2, 222, 344.
duumvir, . . . 58, 62, 63, 64
coloniae 62
jure dicundo 63
municipii, . 62, 63, 64, 77
duumvirales:
municipii Troesmensium, 63, 64 n. 5
duumviralicii:
municipii Troesmensium, 64
duumviralicius 63
duumviralis 63, 65
II viri:
coloniae Ulpiae Œscensium 166, 167, 168.
Zarmizegethusae . . . 48 n. 1
jure dicundo . . . . 36 n. 4
„ „ municipii Troesmensium 62
municipii Troesmensium 57, 59, 60, 63.
quinquennales 63
Dux 44, 52, 121
Dymae 284

E

Echetlos 417
Egnatianus (v. C. Julius Egnatianus).
Eirene 557
Elagabalus (v. M. Aurelius Antoninus Elagabalus).
emeritus 257, 283
ensis hamatus . . . . . 407 n. 2
Enthimus (v. Aurelius Enthimus)
Epaphroditus (v. Julius Epaphroditus).
Ἔπαρχοι:
Ἀλφειος Ποσειδωνίος . . 403 n. 6
Ephesus, 160, 161, 163, 164 n. 1, 165, 222 n. 4.
Ἐπίκαδος Κευᾶ 293
Epicadus, . 290, 291, 292, 293
Epicadus (v. Asinius Epicadus)
Episcopatul de Vecina . . 68
Episcopi:
ὁ Τραμαρίσκων . 108 n. 1
Tomitani 68
epistyl 493
Epistrategi:
Thebaideï . . 160, 161, 162
epistrategiae septem nomorum et Arsinoitum (in Aegpyt), 160, 161, 16. 2
epistrategus 161
ἐπιστράτηγοι (v. epistrategi).
ἐπιστρατηγός (v. epistrategus).
Ἐπίτροποι:

Pag.

φυλής Ἀρτεμεισιάδος 399, 403.
Ἐπίτροπος (v. procurator), 203, n.
Eponae . . . . . 109 n. 1
eques 272
equites (Mauri) 227
romani, 203, 217, 218, 219, 220, 270, 271, 283, 300, 303.
singulares 109
Ερεχθεῖον 452
Erechtheion 584
Erinnyes . . . 401, 403, 469
Ἐριννύες (v. Erinnyes) 403 n. 1,
Ἑρμῆς χθόνιος, 467 n. 3. (v. Hermes χθόνιος).
Erodes (v. Aurelius Erodes).
Eros (v. Heros)
Briganitius 92
invictus 91
Eroul trac, 90, 91, 92, 93, 94, 422.
tronând, 422, 423, 424, (v. Heros).
C. Erucius Clarus, 118, n. 4. 119
Esbenus (v. Ælius Valens), 301, 302, 303.
ἐσχάρα. 418
Eski Schehir (v. Dorylaion), 475 n. 1
ESQuilina . . . . . 19 nota
Etritus 293
Eudochus 314
Eumolpus . . . . . 395 n. 2
Euphrates . . . 103, 432, 483
Europa 88
Eutyches . . . . . 195, 206 n. 3
evocati:
Aurelius Gaius . . . . 52 n. 1
Julius Caninius . . . 50, 51
C. Cuspius Secundus . 52 n. 2
evocati Augusti (v. evocatus) 52
evocatio 51
evocatus . . . 51, 52, 257, 279
Ἑξαπολις τοῦ Πόντου (v. Hexapolea pontică).
exercitator 264
ex jussu 55
exhortatiuni bacchice . . . 389
ἐξορκισμός 477
ex visu 55
ex voto 90, 469
exercitator 52
exercitatores:
» armaturae. . . . 52
» equitum singularium
» legionis IIII flaviae 109 n. 1.
exercitatores legionis II adjutricis 52

Pag.

F

F 377
FABia . . . . 19 nota, 37 n. 1
Φαβιανός . . . . . 230 n. 1
Q. Fabius Maximus Verrucosus 60
Fabri 355
fabri Drobetenses . . 354, 355
fabrica 228
Fabricius Valens . . 309, 310
facere creareque magistratus electos 63
Falco . . . . . 118 n. 4
FALerna . . 19 nota, 120, 121
Fanuel 461
fascinum 21
Fasti Saliorum Palatinorum, 118 n. 4
fastigium 287, 288
Faustinianus (v. L. Julius Faustinianus).
Faustus (v. M. Plotius Faustus).
FE 377
FEC 377
FECIT 377
Felicianus . . . . . 222 n. 1
Felicissimus . . . . . 215 n. 4
Felix 201,
Felix . . . . . 209 n. 5
Felix . . . . . 214 n. 3
Felix . . . . . 215 n. 7
Feretrius (v. Jupiter Feretrius)
Ferox 269, 270. 271
Festinus . . . . . 208 n. 2
Festus . . . . . 64 n. 5
Festus . . . . . 214 n. 3
Feth-islam (v. Cladova). 260
Figlina 367
Figlinae 323
Figlinae M. Aurelii Statiani 367
filiatio . . 19 n, 20, n. . 288
φίλῃ Γῇ (v. Γῆ) . . . . . 469 n. 1
Φίλιππος (v. Μάρκος Κλαύδιος Φίλιππος).
Φιλίσκος τοῦ Μάρκου . . . 403 n. 6
f(ilius) . . . . . 19 nota
Firminus 214
Firminus (v. Silius Firminus).
fiscus . . . 100, 217, 219, 229
Flaccus (v. Lucilius Flaccus).
Flaccus (v. L. Pomponius Flaccus).
flamen: 58, 64, 65, 67, 67.
provinciae 64
Romae divorum et Augustorum 65
Romae et Divorum Augustorum 65
municipii Troesmensium, 65
Pertinacis 147
flamines 118

Pag.

municipii Troesmensium, 57 59, 60, 64, 65.
Γλαβιανός . . . . . 403 n. 6
Γλάουϊος Εὐδαίμων . . 403 n. 6
Flavia . . . . . 19 n.
Flavia Sirmiatium (v. Flavia Sirmium).
Flavia Sirmium, 187, 189, 190, 193 n., 196, 213, 215.
Flavianus (v. Tampius Flavianus).
Flavia Vivia 275, 276
flavic . . . . 37, 105 n. 3, 139
Flavii 203
Flavium Hadrianum Drobeta (v. Drobeta) 105
Flavium Hadrianum Drobetensium, (v. Drobeta) . . . 105
Flavius Claudius Julianus 244, 459.
T. Flavius Constans, 107 n. 3, 226, 227.
T. Flavius Domitianus, 37, 38. 71. 81, 105, 140, 155, 322, 332, 346, 348.
Flavius Gratianus 244
Flavius Jovianus 244
Flavius Julius Constans, 81, 228 n. 3
Flavius Julius Constantius, 81 n. 5, 228, 244.
Flavius Justinianus, 82, 141, 180, 181, 236, 246, 248, 249, 260.
Flavius Valens . . . . 177 n. 1
Flavius Valerius, 275, 276, 279
C. Flavius Valerius Constantinus, 7, 121, 180, 181, 183, 228 n. 3, 240, 241 n. 2, 242, 243, 244, 263
M. Flavius Valerius Constantius, 173, 174, 175, 178, 184.
Flavius Verus, 275, 276, 279
Flavius Vespasianus, 9, 37, 61, 135, 218, 229, 332, 340.
Titus Flavius Vespasianus, 61
Flavius Victor, 274, 275, 276, 279
Flavius Vitalis. . 275, 276, 279
Fortis. 375
Fortuna 8, 183
Augusta . . . . . 102, n. 2
Fortunatianus (v Hermes Fortunatianus).
Fortunatus. . . 202, 206, 220
Fortunatus. 278
Fortunatus. 301, 302
forum. 79, 148, 217
Forum Trajani 118
Fronto (v. M. Claudius Fronto).
Fronto Neocydes (v. M. Claudius Fronto Neocydes).
Fronto (v. Caius Vibius Cai filius, Fabia (tribu), Fronto, domo Brixia).

Pag.

fronton 493
Fructus . . . . . 206 n. 3
Futia Mucia . . . . . 61 n. 3
funalis cereus. 376
funditor 283, 284
funiculus 376
Funisulanus Vetonianus (v. Lucius Funisulanus Vetonianus).
Furia Sabina Tranquillina 20 n.
P. Furius Saturninus 110, 121 n. 1
Furius Victorinus 117
φυλαί Ἀρτεμεισίας . 399, 403

G

Gabala 268
Gabali 268
Gabriel. 461, 462
Gaia . . . . . 20 n.
Γαῖα 401
Gaia (v. Γῆ.) 469
Gaipor. . . . . 20 n.
Γάϊος τοῦ Μαρκου . . . 403
Gaius . . . . . 19 n.
Gaius (v. Aurelius Gaius).
Galați. . 72, 73, 109, 184, 333
Galba (v. Ser. Sulpicius Galba)
Galgesta Primilla 294
Gallieniana 321
Galelon . . . . . 449 n. 1
GALeria . . . . . 19 n.
C. Galerius Valerius Maximianus, 173, 174, 175, 176 177, 178.
Galli. . . . . 277 n. 2
Gallia, 47, 203, 208, 209, 218 221, 222, 268.
Belgica. 143, 199
Cisalpina . . . 207 n. 3. 406
Lugdunensis. 199
Narbonensis, 39 n. 2. 64, 199
Galliae. 199, 203, 232
Gallienus (v. P. Licinius Valerianus Egnatius Gallienus),
Galiția 102
Gara (Nicolaus N.). . . . 250 note
Gargrmisch 482
Gebal 482
Gemellinus 43
Gemellinus (v. Herenius Gemellinus)
Geminus (v. Marcus Disius Geminus).
Geminus (v. M. Maesius Geminus).
Genius 4, 5, 8
„bectigalis" Illyrici . . 213 n. 1
Canabensium. . . . . 102 n. 2

Pag.

centuriae . . . . . 125 n. 1
commerci et negotiantium 209 n. 6
Juliae Domnae . . . 88, 153
Juliorum Ianuari, Capitonis, Epaphroditi. . . 194, 195
legionis III geminae . . 115
populi Romani et commerci. 215
prætorii 115
publici portorii, 191, 194, 195
scholæ 355
gens 18
Gentianus (v. Cosconius Gentianus).
gentilicium . . . . . 19 n.
St. George 93
Germani . . 118, 177, 320, 475 n. 2.
Germania, 25, 47, 99, 162, n. 3. 184, 199, 204, 209, 220, 273, 321, 322.
Germania inferior . . 143, 348
„ superior, 45, 322, 348, 355
Germanicus (v. Nero Claudius Germanicus)
Germanicus (v. Ti. Claudius Germanicus).
Geta (v. P. Septimius Geta).
Geţii, 22, 69, 70, 71, 81, 139 140, 142, 144, 295.
Γέται, (v. Getae) 139
getic 137, 139
Géraudan (v. Gabali) . . 268
Ghertina, 109 n. 2. 333 n. 2. 580
Ghighen, (Ghighiu (v. Ulpia Œscus), 33, 37, 166, 168, 185, 212, 233, 234, 245, 526.
Ghica Mich. (Banul) p. 576, 577
Γῆ . . . . . 469 n. 1
„ Χθονία . . . . . 469 n. 1
φίλη Γῆ . . . . . 469 n. 1
Gieli (v. Celeiu) 242
Gip 497
Giurgiŭ. 247, 250
Gnaeus. . . . . 19 n. 3
Gnaivos . . . . . 19 n. 3
Gnostici 463, 472
Gongus Nestorianus. . . 214 n. 3
Gordianus (v. Marcus Antonius Gordianus 25 n. 3, 321, 353
Gorgippia. 457
Gothi . . 69, 81, 177, 228, 243
Graecinus (v. C. Pomponius Graecinus).
graffiti 326, 370
γράμματα
'επιδέξια 466
'επαρίστερα 466
Gran (Iohann de) . . . 250 n.
Gran (Nicolaus de) . . . 250 n.
Gran (Ştefan de) . . . 250 n.
graphium 326
Gratianus (v. Flavius Gratianus).
Gratus . . . . . 153 n. 5
Gratus (v. Aurelius Gratus)
Gratus (v. Aurelius Gratus filius).
Grădiştea (cf. Sarmizegethuza), 23, 88, 95, 96, 97, 98 106, 197, 215, 330, 340, 526
Grecinus 358
grópa (joc) 498
Grojdibod 234
Gura Văii (v. Castra Trajani) 211
Guberevçi 215
Gurina (v. Loncium), 208, 209
guvernatori provinciali (v. legati augusti propraetores)

H

Hades . . 401, 423, 431, 469
Hadrianopolis . . . 248, 250
Hadrianus (v. P. Ælius Trajanus Hadrianus).
Hadrian (villa lui) . . . 512 n.
Hadrumetum 470
Haemus, 136, 140, 141, 142, 143 144, 204.
Hagna 475
Χαῖρε . . . 403, 404, 405, 406
Halicarnassus 203
Hamii . . . . . 284 n. 1
Χαρίτων 389
Χαρμῖνος Θεοφανίδα Κῶος, 389
Harmosine . . . . . 48 n. 1
Hassarlik . . . . . 177 n. 1
Hassiduluk . . . . . 91 n. 1
Hatti 483
Hadeg 197
Hebrei, 457, 458, 461, 462, 463
hebraic 457, 460, 461, 462, 463, 472
Χειλίαρχος πλατύσημος, (v. tribunus laticlavius) . . 276
Hekate 469
Εἰνοδία 469
Heliodorus . . . . . 214 n. 3
Helios 47
P. Helius Theimes . . 321 n. 6
Hellas (v. Graecia).
Helpizon 262
Helvetia 47, 208, 209
P. Helvius Pertinax . . 66 n. 1 111 n. 3, 121, 122 n. 1, 123 n. 1 147.
Heptanomis 161
Hera Teleia 431
Heraclea 183

Pag.

Heraclea (v. Ἡράκλεα).
Heracles 387, 431
Heraclia (v. Julia Heraclia).
Heraclitus . . . . . 230 n. 1
Heraclius . . . . 141, 249 n. 2
Herculanum 376
Herculanus (v. Julius Herculanus).
Herculanus (v. Julius Herculanus).
Hercules 55, 215
augustus, 66 n. 2, 122 n. 1, 201 214 n. 2, 220.
invictus 53, 54
Herculianae . . . . . 69 n. 2
Herennianus (v. L. Alfidius Herennianus).
Herennius Gemellinus, 95, 96 97, 98, 122.
Herennius Ursus . . . 97, 98
Hermafrodit 511, 512, 513, 573 n. 1, 2
Hermes 191, 194, 195
Hermes :
Χθόνιος, 401, 422, 467 n. 3 469
„ psychagogos . 401
„ psychopompos, 401
Hermes (v. Titus Junius Hermes).
Hermes Fortunatianus . . 204 n. 1
Hermione . . . . . 47 n. 3
Hermopolitani 455
Herodes (v. Aurelius Herodes).
heros, 92, 93, 415, 416, 417, 418 419, 420, 424, 425, 426, 427 428, 429, 431.
Heros, 90, 91, 92, 93, 94, 420 421, 422, 423, 424, 427, 431.
Hesychios . . 495 n. 1, 504 n. 1
Heviz 102
Hexapolis pontica . . 67, 78
hiberna (v. castra hiberna).
Hiberus (v. Antonius Hiberus)
hiemalia (v. castra hiberna).
Hierasus 101
himation, 511, 515, 522, 538, 562 563, 564, 565.
Hispania, 45, 47, 64, 218, 232 322
Hister (v. Ister).
Histria (v. Istros) . . . 229
Q. Hedius Rufus Lollianus Gentianus . . . . 118 n. 4
T. Hœnius Severus . . 118 n. 4
Homer 495
Honor (vczi Honos).
Honos, 8, 56, 57, 58 59, 60 61
„ Aquilae legionis . 61
HORatia 19
Horatius . . . . . 496 n. 2
Horrea Margi (v. Horreum Margense) 10

Pag.

horreum 11
Horreum Margense . . 4, 5, 10
Horreum Margi (v. Horreum Margense 10, 11
Horus 487
Hotărani 280, 548
Hotnița, 127, 130, 131, 132, 136 142.
Hrastnig 194
.... hrida 357
Χρῆστος 397, 399
Χρῆστος Ζωίλου 397, 399, 403
Χρηστός . 403, 404, 405, 406
Χθόνιοι θεοί, 397, 400, 401, 402 416, 417, 419, 420, 424, 425 426, 431, 469.
χθών 401
Hugia (v. Hygia) 256
Hurez (mănăstirea) . . . 260
Hygia 256, 423, 424
Hylas . . . . . 211 n. 3
τὸ χίον 495
H 418
ΗΓεμών 141

I

Ialomița 283
Iantra 242
Ianuaria (v. Silio Ianuaria)
Iatron 179
Iazyges 118, 177
Metanastae . . 101, 104, 105
Ica 87
Idimum 10
Ienușesci (v. Acidava) 211, 350
ἱέρακες 87
Iglița, 10, 36, 48, 56, 59, 68, 69 72, 73, 76, 79, 109, 112, 116 119, 171, 332, 526.
inhumatio 547
Ilfov (județul) 1, 180
Iliada 495
ἡλιοδρόμος 87
Ἥλιος 47
Illyricum, 39, 98, 113 n. 1, 123 140 n. 1, 141, 142 n. 5, 144 157, 160, 161, 162, 163, 164 n. 1 185, 187, 188, 189, 190, 191 194, 195, 197. 199, 200, 201 202, 203, 204, 205, 206, 207 209, 210, 212, 213, 214, 215 n. 10 216, 219, 220, 221, 222 228 229, 230 n. 12, 231, 232, 251 n.
illyric 27, 140, 293
Ἰλλύριοι . . . . . 246 n. 2
imagines Augustorum . . 355
Caesarum 150

Pag.

sacrae 152
maginifer . . . 150, 353, 355
imaginiferi:
cohortis I Sagittariorum, 353 354.
scholae fabrum Drobetensium 354, 355
imbrex 326
ἡμίθεος (v. heros) . . . 416 n. 2
immunis 257
împăratul şi armaşul . . 498
imperator (v. Augustus şi Caesar).
T. Ælius Hadrianus Antoninus Pius, 9, 60, 61, 77 94, 102, 105, 111, 116. 146 147, 219, 220, 226, 227, 230 256, 350.
P. Ælius Trajanus Hadrianus, 9, 11, 24, 25, 37 45, 48 n. 1, 52, 60, 77, 81, 99 102, 103, 104, 105, 106, 107 110, 111, 127, 129. 130, 132 133, 134, 135, 140, 146, 147 153, 203, 204, 205, 211, 218 219, 222, 226, 227, 228, 278 283, 322, 391, 447, 528.
Antonini, . 86, 96, 185, 435
M. Antonius Gordianus, 25 45, 321, 353.
M. Aurelius Antoninus Caracalla 9, 19, 47, 55, 88, 97, 146 147, 152, 153, 166, 167, 168 169, 170, 171, 172. 212, 215 221, 230, 231, 321.
M. (L). Aurelius Antoninus Commodus, 15, 16, 23 26, 94. 114, 123, 141, 144 146, 147, 157, 158, 159, 160 161, 162, 163, 164, 199, 200 205, 219, 221, 223, 224, 228 235, 321.
M. Aurelius Antoninus Elagabalus, 12, 55, 88, 149, 153
M. Aurelius Antoninus, 7, 25 60, 61, 77, 81, 84, 99, 110 111, 112, 117, 118, 120, 121 146, 147, 160, 163, 164, 190 191, 192, 194, 196, 199, 200 202, 203, 204, 205, 219, 220 221, 230, 272, 332, 403.
M. Aurelius Severus Alexander, 9, 11, 12, 113, 165 210, 229, 244, 321.
M. Aurelius Valerius Carausius 155
M. Aurelius Valerius Diocletianus, 92, 173, 174, 175 176, 177. 178, 273.
M. Aurelius Valerius Maximianus, 173, 174, 175, 177, 178.

Pag.

M. Pius Avonius Victorinus . . . 155, 321, 332
Nero Claudius Germanicus, 6, 9, 156, 164, 198, 199 200, 218, 219, 322.
Ti. Claudius Germanicus, 36, 37 139, 218, 219, 322.
M. Cocceius Nerva, 105, 129, 130, 132, 133, 134, 146, 147, 226.
L. Domitius Aurelianus. . 55
Flavii 203
Flavius Claudius Constantinus Junior 81, 228
Flavius Claudius Julianus, 244 459.
T. Flavius Domitianus, 37, 38, 71, 81, 105, 140, 155, 322, 332, 346, 348.
Flavius Gratianus. . . 244
Flavius Jovianus . . . 244
Flavius Julius Constans 81, 228
Flavius Julius Constantius, 81, 228, 244.
Flavius Valens 177
C. Flavius Valerius Constantinus, 7, 121, 180, 181, 183, 228, 240, 241, 242, 243, 244, 263.
Flavius Vespasianus, 9, 37, 61, 135, 218, 229, 332, 340.
Titus Flavius Vespasianus, 61
P. Helvius Pertinax, 123, 147
Heraclius 141, 249
C. Julius Caesar Octavianus, 8, 38, 47, 52, 98, 133, 150, 155, 161, 164, 204, 258, 272, 273, 278, 320, 322, 332, 342, 454.
M. Julius Philippus, 115, 332
C. Julius Verus Maximinus, 25, 229.
Justinianus, 82, 141, 180, 181, 236, 246, 248, 249, 260.
P. Licinius Valerianus . 115
P. Licinius Valerianus Egnatius Gallienus 84, 102, 155, 156, 256, 321, 322, 332, 333
C. Messius Quintus Trajanus Decius, 155, 248.
M. Salvius Otho. . 149, 150
P. Septimius Geta. 97, 168
L. Septimius Severus Pertinax, 15, 55, 66, 81, 94, 96, 97, 108, 112, 114, 123, 136, 141, 144, 146, 147, 152, 153, 154, 156, 163, 164, 166, 167, 212, 215, 221, 230, 231, 244, 277, 355.
Severi 47

Pag.

S. Sulpicius Galba, 61, 149, 150, 322.
Tiberius Julius, 19, 20, 36 86, 133, 139, 140, 150, 156 218, 219, 279.
M. Ulpius Nerva Trajanus, 20, 37, 38, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 110, 129, 130, 132, 133, 134, 136, 141, 146, 147, 225, 226, 241, 242, 243, 248, 249, 256, 260, 279, 319, 320, 322, 325, 332, 345, 346, 347, 348, 350.
A. Vittellius . . . 61, 150
imperio 55
imperium 99
Imperium Romanum, 176, 199
imprecationes, 448, 449 n. 1, 450
impressum 394, 395
(Dii) Inferi, 295, 464. 465, 466, 467, 469, 470, 471.
Infernus, . . . 401, 469, 474
infundibulum. 376
Ingenus 209
Ingenuus . . . . . 210 n. 1.
Inn (v. Œnus), ... 209
Innstadt (v. Boiodurum), 209, 214.
inscripţiuni funerare greceşci. 402, 403.
inscriptum 394
Intercisa 210
invictus 172
invocatiuni creştine. . . 389
Ionescii Govorii, (v. Pons Aluti) . . , . . . 211
Ἰουδαῖος (v.Judaei),458, n. 5,459 n.
Ἰουλία Ἀσκληπιανὴ . . 458 n. 6
Ἰουλιανός (βασιλεύς) . . 459 n.
Ἰουστινιανός (v. Justinianus), 180 n. 1
Ἡράκλεα, 437, 438, 439, 446 451, 452, 453, 454, 455, 456 460, 462, 463, 463. 475, 476
Ἡράκλεια . . . . . 456 n. 1
Ἡράκλεια (v. Ἡράκλεα) 454
Ἡραϑ 388, 389
Ἡρωδανός . . . . 475 n. 1
Irene (v. Valeria Irene).
ἧρῷον 91, 418
Ἡρῶων 418
ΗΡΩΟΣ 418
ΗΡΩΟΡ 418
Ἥρως (v. Heros) . . 92, 93 n. 1 418.
ἀγαθός 418
καταχθόνιος . . . . 93 n. 3
Μανιμάζος . . . . 93 n. 2

Pag.

ἥρως (v. heros), 92, 415, 416 n. 5 418 420.
Isca . . . . . 24 n. 2, 152
Ischl (v. Œscus) 214
Iscru 234
IC XC NHKA 270
Isinda 94
Ision . . . . . 215 n. 1
Isis . 46, 47, 48, 215, 472, 487
Augusta . . 208 u. 2, 214 n. 3
Myrionyma . 208 n. 2, 214 n. 3
Isker 33, 234, 243 245
Islaz 233, 299
Ismarus (v. M. Livius, Augustae libertus, Ismarus).
Israel 459
Ister (v. Danubius), 70, 71, 127
inferior 137, 140, 141, 142, 249
Istropolis (v. Istrus), 141, 231
Ἴστρος (v. Ister) 246, 249
Istrus 67, 94, 137
Italia, 11, 15, 21, 31, 37, 38, 86 106, 117, 140, 151, 198, 199 204 206, 207, 208, 209. 406, 468, 469 470, 471, 472, 476.
Italici, 15, 153, 156.
Italicus Honoratus (v. L. An. Italicus Honoratus).
Ityraei . . . . . 277 n. 2
HXANA 270
Iuppiter (v. Jupiter) . . 31
Iuskiub 215
Iutossica 87

J

Januarius . . . . . 214 n. 3
Januarius (v. Ælius Januarius).
Januarius (v. Aurelius Januarius).
Januarius (v. Julius Januarius).
Janus 70
Janus pater 31
Jason . . . . . 20 n.
Jăkmont (v. Sigismund).
Jehovah 457, 458, 459
Jidovii 235
Jidovin 340
Jienii . . . . . 301 n.
Jiu 58, 108
Jobi. 40
Jovianus (v. Flavius Jovianus).
Jucundius Marcus . . . 213 n.
Judaea 99
Judaei 458, 461
Judaism 459, 470

Pag.

Judas 449, 450
Julia Cynegis . . . . . 212 n. 5
Julia Domna, 88 n. 1, 153, 215 n. 2
Julia Emona . . . . . 19 n.
Julia Heraclia 354
Julia Longina . . 275, 276, 279
Julia Mammaea . . 12, 210 n. 2
Julia Marcellina 354
Julia Marcia 354
Julia Sabina 391
Julia Vivenia 354
Julianus (v. C. Antonius Julianus).
Julianus (v. Appius Claudius Julianus).
Julianus (v. C. Caelius Julianus).
Julianus (v. Calpurnius Julianus).
Julianus (v. Flavius Claudius Julianus).
Julianus (v. Porcius Julianus)
Julium Carnicum 139
Julius (v. Aurelius Julius).
C. Julius Anicetus . . 326 n. 2
Marcus Julius Apollinaris, 215 n. 10
Julius Basus . . . . . 107 n. 3
Julius Basus 262
C. Julius Caesar, 47, 155, 198 218, 287.
C. Julius Caesar Octavianus, 8, 38, 47, 52, 98, 133 150 n. 2, 155, 161, 164, 204 258, 272, 273, 278, 320, 322 332, 342, 454.
Julius Candidus 51
Julius Caninus . . 49, 50, 51
Julius Capito, 39, 185 186, 187 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194 195, 196, 197, 206, 219, 220, 221 231, 245, 246, 248, 251.
C. Julius Carianus, 17, 18
C. Julius Egnatianus . 273
Julius Epaphroditus, 191, 194 195, 196, 206, 219, 220, 221, 251
L. Julius Faustinianus . 154
Julius Germanicus, 150 n. 1, 471 n. 2
Julius Helpizon 262
Julius Herculanus, 56, 57, 59, 60
Julius Herculanus . 354, 355
Julius Januarius, 191, 194, 195 196, 206, 219, 220, 221, 251.
Julianus (Titus) Kapito . 212
G. Julius Longus . . 203 n.
L. Julius, L. filius Iulia Optatus Emona . . 19 n.
Julius Marcellinus . . . 354
Julius Marcianus . . . 354
C. Julius Melcidianus . . 263
Julius Menopilus, . 29, 30, 31
Julius Paternus, 215 n. 6, 221

Pag.

T. Julius Persaeus . . 218
M. Julius Philippus, 115, 332
Julius Proclus, 205, 209 n. 6, 220
C. Julius Saturninus, 62, 63
Ti. Julius Saturninus, 163, 208 215. 217, 220, 221, 251.
C. Julius Tiro Gaetulicus, 272
Julius Verecundus . 267, 268
C. Julius Verus Maximinus . . . . 25 n. 2, 229 n. 3
C. Julius Verus Maximus 25 n. 2
Titus Junius Hermes, 40, 41
Junius Victor 9
Juno 8
caelestis Carthaginis . 88 n. 1
Lacinia 470
regina . . . . . 107 n. 3
Jupiter, 31, 32, 40, 41, 47, 158 287. 321.
„ Arubianus . . . 68 n. 2
„ Capitolinus . . . 8
„ Feretrius . . 31, 32
„ optimus maximus, 8, 9 32, 33, 34 45, 46, 47 48, 91, 107, 126, 200 201, 203, 214, 215.
„ optimus maximus Arubianus, 68 n. 2
„ „ id. Capitolinus 21 n. 3.
„ „ „ cœlestis pater 43, 44
„ „ „ cœlestis patronus, 44
„ „ „ Commagenorum 351
Jupit. opt. max. Dolichenus 215 n. 3
„ „ „ paternus, 29 30, 31.
„ paternus 31
„ stator 31, 32
Juridici : per Flaminiam et Umbriam, 11
jus gladii 108
„ sententiae dicundae . 196 n. 2
Justinianus (v. Flavius Justinianus).
Justus . . . . . 107 n. 3
Justus (v. M. Aurelius Justus)
Justus (v. C. Paulinius Justus)
jussu 55
Juthungi 177

K

Kaceanik 215
Kadikiöi 344
Kaeso . . . . . 19 n.
Kaïz 482
Kalah (v. Nimrud) . . . 484
Kalaidjidere 136
kalathos . 505, 506, 507, 510

Pag.

Kaleh 94
Kaleh (v. Cetatea . . . 245
Καλλίστη 298
Καλλίστα 298
Kallistratus 202
Καλλιρρόη (v. Aurelia Calliroe) 265
Καλπούρνιος (v. Αἴλιος Καλπουρνιος).
Kamniniek 242
kantharos 422, 538
Kaonicza 364
Kapito (v. Titus Julius Kapito).
Καππάδοξ . . . . . 45 n. 2
Karanasuf 141
Karia 506
Karthago (v. Carthago).
Karus (v. L. Salvius Karus)
Kassapkioi 94, 141
ὁ κατα γῆν 401
κατάδεσμοι . . . . . 466 n. 2
καταχθόνιος 401
Kaukoensi . . . . . 25 n. 2
Keiageisi 25
Kerberos 501
Kertsch 457
Khrysapha 422, 423
Κιάβροος (v. Ciabrus) . . 143
Kircherian (museul) . . . 471
Kirhi 481, 483
Kiskalan 23
Κλαυδία Πιστή . . . . 458 n. 6
Μάρκος Κλαύδιος Φίλιππος 432, 433
Kleinschenk 346
Κλεοπάτρα 458
κλίνη . . 409, 418, 419, 431
Κοινωνοὶ :
τεσσαρακοστῆς λιμένων Ἀσιάς (v. soccii quadragesimae portoriorum Asiae) 219
Κοστουβώκοι . . . 119, 120
Κωνσταντῖνος (v. C. Flavius Valerius Constantinus), 180 n. 1
κόρακες 87
κώμη 161
Kotensii . . . . . 25 n. 2
τὸ Κῷον 495
κρύφιοι 87
Kumanovo 215
Kyme 493
Κυνοκέφαλος 506

Pag.

Κύων (canis, volturius) . 495
Kutloviţa . . . . . 48 n. 1
Kychreus 417
Kypros 459, 469
Κύριος ἥρως 90, 91

L

Lacedemoneni 284
Laconia 422, 423
Lagizii . . . . . 203 n.
Laianci . . . . . 36 n. 4
Laibach (cf. Æmona), . . 206
Lajine . . . . . 200 n. 1
Laki 481, 483
Lambaesis, 24 n. 2, 48 n. 1, 125
laminae litteratae . . . 471 n. 2
Laodicea 459, 463
lapis 135
Largus (v. L. Annius Largus)
Lares 287
paterni 31
lateres (cărămizi). . . 207, 209
privati . . 322, 323, 324, 326
laterna 378
latine 135, 406
Latini 156, 326
lati. 21, 35, 41, 47, 51, 60, 68, 91 158 n. 1, 161, 270, 323, 469 470, 471.
Latra 87
Lazen 61
λέαιναι 87
Leber 21
lectisternium . . . 419, 431
Legati
Augusti propraetore :
Baeticae 272
Britanniae 165
Cilìciae . . . . . 111 n. 3
Daciae, 104, 107, 108, 110 111 n. 2, 114 117, 119, 120 121, 152 n. 3, II, III, 153 n.
Daciae Apulensis, 23, 114 115, 116.
„ Porolisensis, 114, 116
„ superioris, 108, 110
trium Daciarum, 113, 114, 116
Dalmatiae . . . 48
Mœsiae, 37, 71, 148, 272, 273
„ inferioris, 4, 5, 6, 7 11, 12, 26 67, 108 110, 154, 230.
„ superioris, 37, 108 109, 110, 116, 117
Numidiae 111
Pannoniae 37, 104
„ inferioris . 104

Pag.

legionis in Mœsia . . 71, 81
in „ superiore, 108
XIII geminae, 11, 23, 107
„ „ Severianae, 115
legatus
Augusti in provincia . 229
„ propraetore, 10, 99, 100 101, 107, 120, 153, 199 203, 229, 263, 264.
„ propraetore Africae 264
„ „ Daciae. 107, 113 116, 272, 273
„ „ Dac. Apulensis, 114, 272 273.
„ „ Dac. Porolisensis, 114, 273
„ prop. Dac. (trium), 114 115, 273.
„ „ Mœsiae 136, 272, 273
„ „ „ inferioris, 108 229, 231 272
„ „ „ super. 216, 272
„ „ Numidiae . 278
„ „ Syriarum . 114
„ „ Thraciae . 141 143, 144.
legionis, 10, 44, 78, 99, 100 263, 264, 272, 273, 283
„ Mœsiae secundae, 180
„ V. Macedonicae 114
„ XIII geminae, 107, 114
legio, 24, 99, 100, 112, 126, 153 154, 155, 222, 263, 264, 272, 278 279, 283, 324, 355.
gemina 320
primigenia 320
legiones:
comitatenses 183
X Gemina . . 107, 155, 321
XXII Primigenia . 155, 276
IX Fretensis 155
VIII Augusta . . 120, 155
I Adjutrix 102, 107, 155, 319 320, 322.
I Italica, 2, 3, 7, 9, 13, 14, 17 18, 19, 26, 37, 38, 71, 81, 109 126, 143, 146, 147, 148, 154 155, 156, 267, 268, 338, 339 344, 350.
I Italica Severiana . 4, 5, 9
legiones:
I Jovia 69
I Minervia 155
IV Flavia 155
IV Flavia Felix . 109, 340
IV Macedonica . . . 155
IV Scythica . . 35, 37, 203
V Macedonica, 25, 36, 37, 38 48, 64, 71, 77, 81, 109, 112 114, 116, 119, 152, 155, 260 261, 262, 263, 310, 331. 332 333, 334, 335, 339, 344, 350
XIV Gemina 155, 320, 321
XIV Gemina Constans, 331 332, 333.
XIV Gemina Mœsiaca, 335, 366
II Adjutrix 52, 155
II Augusta . . . 152, 155
II Herculiana 69
VII Claudia, 143, 155, 340, 341
„ „ Felix. . . 341
„ „ Pia Felix . 342
„ „ Severiana Alexandriana 15
VII Gemina Felix . . 9
VI Victrix 155
XVI Gemina . . 155, 320
Syriacae 149
III Augusta 25
III Cyrenaica 276
III Italica 208
XIII gemina, 11, 23, 24, 25, 48 102, 107, 111, 114, 115, 120 121, 155, 256, 257, 310, 319 320, 321, 322, 327, 328, 329 332.
XIII gemina Gallieniana, 256
„ „ Gordiana . 25
„ „ Severiana . 115
XX Valeria Victrix, 155, 156
XI Claudia, 9, 38, 107, 109, 180 222, 321, 339, 343, 344, 350
XI Claudia Pia Fidelis . 344
Leiber 21
Leiden 472, 507
Lemnos 94
LEMonia . . . . . 19 n.
Lentulus (v. Cn. Cornelius Lentulus).
Leo Augustus . . . . . 180 n. 2
leones 87
leopard 578
Lepidus 320, 321
lenchiu 497
Lesbos 94 458
Λεύκιος . . . . . 19 n. 6
Libanon 481, 482, 483
Liber (v. Liber Pater).
Libera, (9 n.; 21, n.; 1, 22, 24, n. 1, 26
mater . . . . . 22, 23, 24 n. 1
Liberalis (v. L. Pompeius Liberalis)
Liber Pater 8, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 31, 87, 114
Liberius . . . . . 295 n. 4
liberti, libertae:
Attia, Q. f. Procilla . . 104
Aurelius Erodes . . . 55
Fortunatus . . . 301, 302
T. Junius Hermes . . 41

Pag.

Julius Helpizon . . . 262
libert 20, 31, 38, 88, 196, 203, 220, 221, 286. 298, 471
împărătesc . . 164, 202, 205
Liccaius Vinentis (filius) . 264 n.
A. Licinius Clemens . . 284
M. Licinius Crassus . 139, 140
P. Licinius Valerianus . . 115
P. Licinius Valerianus Egnatius Gallienus, 84, 102, 155, 156, 256 321, 322, 332, 333
Ligures 60
λιμένες (v. publica):
Ἀσιάς 219
Αἰγύπτου . . . 218. 232 n. 2
λιμενικὸν (cf. portorium) . 198 n. 2
limes:
alutanus 103, 105, 106, 211, 219 225
danubianus . 139, 227, 228
imperii 199, 222
Scythiae. 81, 228
Linda Severus. 264
literatus 395
λίθος 135
M. Livius Augustae libertus Ismarus . . . . 20 n.
locus deum Maanium . 258
publicus. 23
religiosus 258
sacer 23
Lœbasius 21
Loebesus 20
Loibesos 20
Lollia . . . . . 61 n. 3
Lom-palanca (v. Almus), 82, 143 194, 212, 526.
Loncium 208, 209
London . . . . . 463 n. 2
Longinianus (v. Caius Valerius Longinianus).
Longicius 92
Longina (v. Julia Longina).
Longinus (v. M. Valerius Longinus).
Longus (v. G. Julius Longus)
lotos 505
Loucios . . . . . 19 n.
Lucania 38
lucerna . . . 376, 377, 378
Lucia . . . . . 20 n.
Lucian . . . . . 496 n. 1
Lucianus (v. C. Aponius Lucianus).
Lucillus Flaccus . . . 62
Lucipor . . . . . 20 n.
Lucius . . . . . 19 n.
Lucius Funisulanus Vetonianus . . . . . 37 n. 3

Pag.

ludere par impar (vezi ἀρτιασμός).
ludi 38
lugdunensis 199
Lugudunum 64, 203
Lullume . . . 481, 482. 483
Lullumi 482, 483
Luna 48, 85, 195
Lupus (v. Anitius Lupus).
Lusitania . . . . . 38 n. 1
lustratio 9
Lycaonia . . . . . 115 n. 5
Lychnidos 293
lychnuchus ligneolus . . 375
Lycinus (v. P. Sempronius Ælius Lycinus).
Lydia 459
Lykia . . . . . 541 n.

M

M 368
M 377
Q. M... Perennis 223
MA 377
Macedoneni 286
Macedonia. 86, 94, 98, 140, 203 204, 429
Macedonicus . . . . . 20 n.
Macer (v. M. Æmilius Macer)
Măcin 68
Machalat 482
M. Macrinus M. f. Claudia Catenius Vindex . 113, 116
Macrobius Crassus . . . 113 n. 3
Maecenatiana (v. Anna Liviae Maecenatiana).
MÆcia . . . . . 19 n.
M. Maesius Geminus, 13, 14, 15
Magia 209
magister:
canabensis 64, 77
militum Thraciae . . . 183
magistratus 63
magistri:
L. Cominius Valens . 64 n. 1
P. Val. Clemes . . . 64 n. 1
Μαχάτας Γενθίου . . . 293
Mainz 273
Maïz 482
Major . . . . . 20 n.
Maktar. . . . . 203 n.
Malcio Nicones 468
Malinofski (general) . . . 250
Malva 107, 113, 156, 165, 211, 212 225, 244.
malvensis 113 n. 5, 114, 116, 158 222.
Mammaea (v. Julia Mammaea)

Pag.

Mamertinus (v. M. Petronius Sura Mamertinus)
MAN 377
Manceps 203
Manes (dii) 210, 212, 256, 257, 258 261, 262, 263, 264, 265, 268, 271 275, 276, 281, 282, 286, 291, 292, 293, 294, 295 297, 298, 300, 302, 305, 306, 308, 310, 312, 336, 354, 402, 403, 405.
Manes inferi 258, 291, 292, 295.
Μάνες (Δίι) (v. Manes) . 403
Mangalia (v. Callatis) 135, 136
Mania 258
maniplares 154
Manius . . . . . 19 n.
Mansiones:
Idimum 10
MANV 377
Marathon 417
Marcellina (v. Julia Marcellina)
Marcellina (v. Ulpia Marcellina)
Marcellinus (v. Julius Marcellinus)
Marcia (v. Julia Marcia)
Marciana (v. Ulpia Marciana)
Marcianopolis 67
Marcianus 116
Marcianus (v. Julius Marcianus)
Marcianus (v. Marcus Ulpius Marcianus)
Marcianus (v. T. Valerius Marcianus).
Marcipor . . . . . 20 n.
Marci puer (v. Marcipor)
Marcius (Claudius) Agrippa 110
Marcius Turbo . . . 104 110
Marco S. (Veneția) . . . 506 n. 6
Marcomani . . 117, 118, 177
marcomanic 77, 81, 110, 111, 112 116, 117, 119, 121, 123, 332
Marcus . . . . . 19 n.
Marcus (v. Jucundius Marcus)
Marea Adriatică . . 140, 204 n. 1
Marea Nègră (v. Pontus Euxinus)
Marea Roșie . . . . . 219 n. 4
Margum 213
Margus 37, 138, 139
Maria (Sf.) 450, 462
Mariasaal (v. Virunum) . 207
Marisca (v. Mariscus) . . 179
Mariscus . . . . . 179 n. 1
C. Marius . . . 32, 61, 156
Marius Chrysanthus . 307, 308
Marius Valerianus . . . 153
Markiana 452
Maros-Porto . . 327, 328, 330
Maróth (Iohann de) . . . 250 n.
Marpor (v. Marcipor)
Mars 8, 52, 155
Augustus 52
Gradivus 353
Ultor 8
Marspiter 31
Μάρθα 453, 455
Marthine (v. Μαρθίνη).
Μαρθείνη Εὐτάκτου, 453, 455
Μαρθείνη Κορνηλιανοῦ ἐξ Οἴου 455
Μαρθίνη, 445, 446, 452, 453, 455 456, 457, 460, 462, 463, 476.
Martial . . . . . 496 n. 4
Martialis (v. C. Septimius Martialis).
Martialis 206, 214
Mastaura 506
Mateiŭ-Basarab . . . . 450 n. 2
Mater Augusti . . 88 n. 1, 153
Mater castrorum senatus et patriae 88, 153
matrimi, ... 119
Maturus 208
Mauretania 110
Mauri 162, 227, 284
Mausoleul lui Traian . . 279
Mauthen (v. Loncium) 208, 209
Mavros (general) 451, 500, 502 576, 578, 581, 582, 583, 584
Maximianus (v. P. Aelius Maximianus)
Maximianus (v. M. Aurelius Valerius Maximianus)
Maximianus (v. Galerius Valerius Maximianus)
Μάξιμος 458
Maximus Verrucosus (v. Q. Fabius Maximus)
Maximinus (v. C. Julius Verus Maximinus)
Maximus (v. C. Julius Verus Maximus)
Maximus (v. L. Silius Maximus)
Maxsimus (v. L. Attius Maxsimus)
Mayenfeld (v. Magia) . . 209
Măgura luĭ Ion Ciobanul. 301 n. 1
Medaurus 87
Mediterană (mare) . .481, 482 483
μέγαρα 400
Megara 183, 469
Mehadia (v. Ad Mediam) 106 109 n. 1, 204 n. 1, 215, 216 251 n. 1, 256, 340, 342
Mehedinți (jud.) 290
Melcidianus (v. C. Julius Melcidianus)
Melos 469
Memor (v. M. Tarquinius Memor)

Pag.

Menander (v. Aurelius Menander)
Menelau 554
MENenia . . . . . 19 n.
Μενόφιλος 31
Menofilus 31
Menophilus 31
Menopilus (v. Julius Menopilus) 31
mensa tripes 409
Mentana 468
Meran 208
Mercator . . . . . 208 n. 1
Mercenarii 284
Merche (v. Mircea) . . . 250
Mercurialis (v. C. Valerius Mercurialis).
Mesembria 67, 138
Mesopotamia . . . 103, 482
C. Messius Quintus Trajanus Decius . . 115, 248
Metellus Nepos (v. Q. Caecilius Metellus Nepos).
Metternich (colecția) . . 506
metropoles:
Sarmizegethusa . . . 115
Michael . . . 130 461, 462
Micia 106, 215, 351
Micus 293
miles 87, 229, 279
immunis 283
munifex 283
militiae equestris . . . 277
milites:
cohortis X praetoriae . 336 n. 1
„ I Sagittariorum, 354
„ I I I campestris, 264 n. 7
Dacisci . . . . . 256 n. 2
immunes . . 281, 282, 283
legionis I Italicae, 267, 268
„ XIII geminae Gordianae . . . . . 25 n. 3
Novenses 180
Minerva . . 8, 107, 155, 158
„ Augusta . . . 52 n. 1
minium 281, 284
Minor . . . . . 20 n.
Mircea-Vodă Bătrânul, 249, 250
missicius 279
Mithras, 84, 85, 86, 87, 88, 195
invictus, 204 n. 1, 206 n. 2, 214, 251 n.
taurocton . . 83, 84, 85, 86
Mithraeum . . 214, 251, 526
mithriac, 83, 85. 86, 87, 88, 525
Mitroviça (cf. Sirmium) 196, 213
modius 516
ML 382
Moara-Domnească . . 1, 169
Mœsi, 28, 37, 127, 129. 130, 132 136, 138, 139, 140, 142, 144, 229

Pag.

Moesia inferior, 1, 4, 7, n. 3; 9 10, 11, 12, 24, 26, 37, 45, 63, 67 71, 95, 102, 107 n. 1, 108, 109 110, 113 n. 1, 123 n., 135, 136 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144 157, 160, 161, 162, 163, 171 197, 204, 205, 216, 221, 222 n. 4 229, 230 n. 1, 332. 333, 335 339, 350.
Moesia secunda 180
Mœsia, 22, 28, 36, 37, 38, 45, 64 68, 70, 71, 77, 86, 87, 95, 102 104, 105, 112, 117, 121, 137, 138 139, 140, 142, 144, 177, 229, 230 272, 332, 336, 339.
Mœsia superior, 4, 5, 6, 10, 15 35, 37, 108, 109, 110, 116, 118 139, 143, 187, 190, 197, 204 214, 215, 216, 217, 332, 340 346, 348.
mœsiac, 105, 112, 137, 139, 204 332, 335, 336, 350.
Mœsic 204
Moguntiacum 24
Mohaci (v. Altinum) . . 210 n. 3
Mojgrad (v. Porolissum). 113 342
Moldova 102, 119
monitu dei 55
monolychmis 377
monomyxos. 377
Monte Croce . . . 207, 209
Morava . . . 11, 37, 138, 213
Moschus 297, 298
Motru 58
Μουχιανός . . . . . 230 n.
Munatius Plancus . . 148, 149
municipium 38, 62, 63. 64, 65 77, 171
municipia . 25, 58, 59, 62, 64
Daciae 24
Drobeta . 105, 106. 293, 294
Flavium Hadrianum Drobeta (v. Drobeta)
Flavium Hadrianum Drobetensium (v. Drobeta)
Horreum Margense 4, 5, 6, 10
Porolissum 122
romana , ... 24, 67
Romula 49, 52, 187, 190. 197 211, 318
Romulensium (v. Romula)
Troesmis 36, 56, 57, 59, 60, 62 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70 72, 76, 77, 78, 79, 80, 112, 171
munimenta:
Transmarisca 178
Muntenĭ 249
Munychia 294
Mureș 210, 351
Murrula . . . . . 20 n.

Pag.

Mutrium (v. Amutrium)
Mycenae 258
mycenian 547
Mykonas . . 441, 444, 448, 452
Myrina . . . . . 544 n. 4
Mysia (v. Moesia) . . . 70
Mysia 458
Μυσία (v. Mœsia) . . . 143
Μυσοί (v. Mœsi) . 37 n. 1, 142
Mysic . . . . . 70 n. 3

N

Nabupal-iddin 482
Naepor . . . . . 20 n.
Naevus. . . . . 19 n.
Naeus . . . . . 19 n.
Nagy-Almás . . . . . 25 n. 2
ναΐδια 400
Ναῖος . . . . . 19 n.
Naïri 481, 483
Naissus 36, 139
Napoca . . . . 25 n. 3, 122
Napoceni . . . . . 25 n. 1
Narbona 65
Narbonensis 199
Naso . . . . . 20 n.
Naso (v. P. Ovidius Naso).
nasus 376
Natura Dei . . . . . 214 n. 4
Neapolis 11, 544
Nedan 130
negotiatores 24
Νεκάνδρος . . . 397, 399
Nemesis 25, 51
Augusta 51, 214
dea sancta 51
regina 51
Sancta Campestris . . 51
Victrix 51
Nephtys 487
n(epos) . . . . . 19 n.
nepota . . . . . 82 n. 2
nepotia . . . . . 82 n. 2
Neptunus pater 31
Nero (v. Nero Claudius Germanicus).
Nerva. 105 n. 2, 130, 132 n. 1 146, 147, 226.
Nerva (v. M. Cocceius Nerva)
Nicaea 450
Nicanor 285, 286
Νικάνωρ 286
Nicolae Pătrașcu Vodă . 450 n. 1
Nicolaus fiul palatinului Nicolae Gara . . . . 250 n.
Nicolae (Sf.) 450

Pag.

Nicopoli-cel-mare (v. Νικοπολις παρὰ τὸν ποταμὸν "Ιστρον). . . . . 250 n.
Nicopoiul-cel-mic (v. Nicopoli-mic) . . 249 n. 2, 250 n.
Nicopoli-mic . 249 n. 2, 250 n.
Nicopolis (vedi Νικόπολις παρὰ τὸν ποταμὸν "Ιστρον)
Nicopolis ad Istrum, 127, 131 136, 137, 141, 142, 143, 144 191, 200.
Νικόπολις ἡ περὶ Αἷμον (v. Nicopolis ad Istrum), 141
Nicopolis παρὰ τὸν ποταμὸν "Ιστρον 33, 141, 212, 247, 249 250.
Νικόπολις πρὸς 'Ιστρον (v. Nicopolis ad Istrum 141, 142
Nicopolistro (v. Nicopolis ad Istrum) 141
Niculae (cu litere cirilice) 270
Niger . . . . . 20 n.
Nigrinianis 179
Nigrinus (v. C. Avidius Nigrinus).
Νίκα 388, 389
Nilus (v. Septimius Nilus).
Nimrud 484
Ninive (Niniveh), 482, 483, 491
Nirbi 481, 483
Niș (v. Naisus) . . . 36. 139
nomen, 18, 19, 20, 58, 220, 286
gentile (v. nomen).
patroni 194
nomos 161
C. Nonnius Amandus, 124, 125 126.
C. Norbanus 46
Noreja . . . . . 206 n. 2
Noricum, 36. 99, 107, 111, 139 140, 195, 197. 204, 205, 206, 208 209, 213, 214 217, 220, 292
Normandia 76
notum epigramma . . . 395 n. 2
Νουμηνιος 'Αρτεμιδώρου 411, 413
Novae, 1, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 17 19, 20, 24, 26, 28, 36, 37, 38 109, 142, 145, 146, 153.
Novenses milites 180
Novigrad (v. Cladova) . . 260
Numen 21
augusti 200, 201
augustorum 191
numeri:
Burgariorum Daciae inferioris . . . 103, 226, 227
Syrorum (sagittariorum), 283 356.

Pag.

Veredariorum Daciae inferioris . . 103, 226, 227
Numeria . . . . . 20 n.
numerus (v. vexillatio), 227, 283 284.
Numidae 284
Numidia, 45, 63, 64, 99, 107, 111 205, 278, 288.
Numidicus . . . . . 20 n.
Numina castrorum . . . 8
Nun 487
Nut 487
Nymphae . . . . . 211 n. 3

O

Ober-Haidin . . . . . 214 n. 3
Ober-Rann 214
Occident, 48, 67, 86, 87, 176, 227 288, 449, 482.
Ocra 206
Octavianus (vedi C. Julius Caesar Octavianus).
Octavius 381
Odessitani 136
Odessus 67, 93, 138
Odrysae 81, 140
Odrysian 140
Œnus 209
Œscenses, 167, 168, 187, 189
Œscus (v. Ulpia Œscus).
Œscus (Ischl) . . . . . 214 n. 3
OF (vedi officina). . . . 377
OFF (vedi officina) . . . 377
officina 367, 377
officinae:
M. Aurelii Statiani . . 367
OFI (v. officina) 377
Oici 34, 35
οἰκιστής (v. Hero-) . . . 418
οἰκονόμοι:
publici portorii Illyrici, 214
οἰκονόμος (v. servus vilicus) 214 219.
oinochoos 430
Οἶσκος (v. Ulpia Œscus) . 37
Okeanos 51
Olbia 41, 231
Olipor . . . . . 20 n.
ὦλος . . . . . 19 n.
Oltenia (v. Dacia interior) 95 98, 106, 108, 109, 225.
Olteniţa 180, 244
Olus . . . . . 19 n.
Olympia 418
Olympiodoros 430
ὠμιλλα 495
Ompoliţa 328
Onesimus . . . . . 209 n. 2

Pag.

Ὀουίνιος Τέρτυλλος (v. C. Ovinius Tertullus) . . 230 n.
O Palanka 342
Optimus . . . 2'4 n. 3, 251 n. 1
optio 257
optiones:
C. Servilius Rogatus . 125
Orasje 213
Orchomenus 47
Ordines:
coloniae Flaviae Sirmiatium 187 189, 190.
„ Ulpiae Œscensium 185 187, 189, 190, 196.
„ Ulpiae Pœtovionensis, . 187, 190
„ Ulpiae Ratiariae, 187 190.
„ Trajanae Sarmizegethusensium, 187 190.
municipii Romulensium, 187, 190
„ Trœsmensium, 64, 72 77, 112.
Ordo:
Augustalium 39
decurionum, 38, 63. 64, 65, 196
equester, 39, 45, 84, 101. 161
senatorius . . 84, 101, 264
Orient, 25, 48, 87, 104, 117, 176 227, 284, 288, 449, 458, 482
ornamenta:
aedilicia 196
consularia 196
decurionalia 196
duoviralia 196
praetoria 196
quaestoria 196
quinquenalitatis . . . 196
sacerdotalia 196
Oropos 431
Ὄ'ρ'ρεα 10
Orşova veche (v. Tsierna) 106, 201, 210, 212, 215, 216
Osci 472
Osc 469, 470
Osiris 474, 488
Osma (v. Asamus), 127, 141, 142 249.
Ospăţ funebru . . . 538, 539
Osterburken . . . . . 151 n. 4
Ostia 86, 151, 572
Ostrovo 212
ostotheke 547
O Szoni (vedi Bregetio) . 209
Otho (v. M. Salvius Otho).
Otricoli 572
OVFentina . . . . . 19 n.
P. Ovidius Naso, 70, 71, 77, 81

Pag.

C. Ovinius Tertullus, 154, 230 n.
umbo 522
Οὔννοι . . . . . 246 n. 2
Οὐρανός 401
Οὐσδικησικώς 92
.... ius Oxemus . . 167, 168

P

P. Pactumeius Clemens . 111 n. 3
Paetus . . . . . 149 n. 1
Pagani 463
Pāgānism 158, 460
Paganus (v. Publius Valerius Paganus).
pāgān 456, 460
Παγκοίρανος 22
PALatina, 19 n., 113 n. 3, 122
Παλατίολον (v. Palatiolum) 246 n. 2
Palatiolum 246
Palazolo (v. Acrae) . . . 418
Palaestina 482
paludamentum 570
Pan 26, 87, 507
Panamos 183
Πάναμος (v. Panamos . . 183 n. 1
Pannonia, 36, 37, 86, 87, 99, 110 148, 162, 177, 213, 214, 217, 322 380 inferior, 15, 64, 104, 112 196, 197, 204, 214, 222, 225, 228 322, superior, 45, 64, 66, 102 107, 112, 187, 190, 196, 197, 204 205, 214, 292, 322.
Pannoniae, 115, 139, 160, 161 162, 217.
Pannonii 227
Pantikapaeum 457
παντοκράτωρ . . . . . 472 n. 2
Pantuleius 300
PAPiria, . 19 n., 113, 160, 161
papyri magici . . . 471, 472
Paris, 72, 76, 460, 463, 467, 472 486.
Paros 500
Parthenianus 163
partes 214
Parthi 117, 184
Parthina (gens) 293
particulae 217
Partschins 208
Pascalevți 127
Passau 209
pater patriae 133
Paternus (v. Julius Paternus).
Patin 482
Patrae 284
patriae indicatio . . 19 n., 20 n.
Patroclos 495
patroni :

Pag.

Augustalium 39
patronus 20
muncipii 64
Augustalium 39
Titus Patulcius Severus . 300
Patuleius 300
C. Paulinius Justus.
Paulus (v. L. Aemilius Paulus)
Pausanias 497, 497 n. 4, 506 n. 11
Pelendava 58
penates 78
Peninsula balcanică . . . 458
πενταλίζειν (v. πενθελίζειν).
Pentapolis pontica . . . 67
πενθελίζειν 496
peregrinus 88
Peregrinus (v. P. AElius Peregrinus).
Pergamon, 47 n. 3, 458 n. 6, 505 n. 3 510.
Pergamus . . . . . 395 n. 4
Perși 219, 418, 419
Persaeus (v. T. Julius Persaeus).
Περσεφόνη (v. Persephone), 403
Persephone, 401, 403, 424, 469
Pertinax (v. Helvius Pertinax).
Pesta . . . . . 177, 203 n.
Petiatum 485
Petra genetrix, 214 n. 3, 251 n. 1
Petronell (v. Carnuntum), 209
M. Petronius Sura Mamertinus . . 14, 15, 16, 200, 201
Petroșani 109
Pettau (cf. Ulpia Poetovio), 196 206, 214, 251, 322.
Peuce 71
phalus 554
Philippi 294
Philippopolis 403
Philippus (v. M. Julius Philippus).
Phokis . . . . . 497 n. 4
Phygieni 22
Phrygia, . 22, 321, 459, 463
Phryx . . . . . 20 n.
Pia fidelis 321
Piatra-Olt 211, 350
Piephigi . . . . . 25 n. 2
Pietas 8
Cn. Pinarius Cornelius Clemens 135
Piraeus, 425, 426, 427, 428, 455
Pirot 458
Pisidia 463
Piso (v. Cn. Calpurnius Piso)
Πιστή (v. Κλαυδία Πιστή).
Placia . . . . . 458 n. 6
Plancus (v. Munatius Plancus)

Pag.

planus 495
Plarens 293
Plaut . . . . . 496 n. 2
Plautius Caesianus, 103 n. 1, 107 n. 1 108 n. 2.
Ti. Plautius Silvanus . . 229
plebs urbana 38
Pliniŭ cel Bătrân, . 497, 497 n. 1
C. Plinius Caecilius Secundus 272
Plocamus (v. Annius Plocamus).
M. Plotius Faustus . . . 277
Πλούτων v. Pluton) . . . 403 n. 1
Pluton 401, 403, 465
pnyx 560
POBlilia . . . . . 19 n.
Poblio . . . . . 19 n.
Podul de aramă 240
„ luĭ Traian, 241, 242, 243 260, 319, 325, 345, 346, 347, 348
Podul lui Constantin cel Mare 240 241, 243, 244.
Pœtovio (v. Ulpia Pœtovio).
pœtovionensis 187, 190
Pola . . . . . 20 n.
Pola 104
A. Pollenius Auspex . . 154
POLlia . . . . . 19 n.
Pollio (v. M. Aurelius Mindius Matidianus Pollio).
Polux, 20 n., 495 n. 1, 497 n. 4
Polux Alexandrianus , . 20 n.
Polygnot 497
Alexander Polyhistor . . 22 n. 5
Polyklet 497
polymixi 377
Pompejanus . . . . . 215 n. 2
Pompejanus (v. Salvius Pompejanus).
Pompeius 86
L. Pompeius Liberalis . . 113 n. 1
Quintus Pompeius . . . 20 n.
Marcus Pompeius Proculus, 269 270, 271, 272, 273.
Pompeji 375, 377
L. Pomponius Flaccus, 70, 71, 81
C. Pomponius Graecinus, 70
POMptina . . . . . 19 n.
Pons Aluti 211
Pons Augusti . . 106, 210, 215
Pons Drussi 208
Pons-Vetus 211
Ποντάρχης (v. Sacerdos provinciae 68
Pontebba (v. Ad Tricesimum) 207 209.
Pontianus . . . . . 107 n. 3
Pontici 284
Ponticus (v. M. Ulpius Ponticus).

Pag.

pontifex 68, 77
maximus 133
pontifices : M. Falco Ulpius Marcianus 63
maximi :
T. Ælius Hadrianus Antoninus Pius 105
P. AElius Trajanus Hadrianus, 105, 129, 130, 131 133, 226.
M. Aurelius Antoninus Commodus . . 223, 224
M. Aurelius Antoninus Elagabalus 153
C. Aurelius Valerius Diocletianus 176
M. Cocceius Nerva . . 133
C. Messius Q. Trajanus Decius 248
L. Septimius Severus Pertinax 114, 152
Πόντος (v. Pontus Euxinus)
Pontus Cappadocius . . 115 n. 5
Pontus Euxinus, 67, 70, 71, 137 140, 142, 197, 212, 458.
Pontus Polemoniacus . . 115 n. 5
POPlilia . . . . . 19 n.
Πόπλιος . . . . . 19 n.
populus 100
Porcius Julianus . . . . 257 n. 3
porolissensis, 113, 114, 115, 116 222, 273.
Porolissum 113, 122
Porsenna 198
portoria :
Africae 205
Capuae 198
Dalmatiae 197
Duarum Daciarum . . 197
„ Mœsiarum . . 197
„ Panonniarum . 197
Illyrici . . . 202, 214, 251
Illyrici et Ripae Thraciae 39 140, 142, 163, 164, 185, 186 187, 189, 190, 191, 194, 195 197, 199, 200, 202, 204, 205 206, 208, 209, 210, 211, 212 213, 219, 220, 227, 228, 229 230, 231, 232.
Norici 197, 205
Puteolorum 198
Rhetiae 197, 205
vectigalis Illyrici, 163, 202, 203 204, 205, 206, 209, 210, 211 212, 213, 221.
portorium, 198, 199, 200, 201 202, 203, 211, 217, 218.
maritimum . . . 198, 199
terrestre 198, 199
Potaissa, 23, 26, 48, 77, 81, 112 114, 116, 152, 333, 355.

Pag.

Potelul. 234
Potulatensi 25
τὸ πρανές (v. planus) . . 495
Praefecti :
AEgyptii 110
aerarii militaris in Roma, 11
alae I Flaviae Gallorum Taurianae 277
alae II Asturum Antoninianae 153
civitatium in Alpibus maritumis . 36
„ Mœsiae et Treballiae 36, 139
cohortis I Cretum. . . 348
„ I Hamiorum . 284
„ III Ityraeorum, 277
legionis V Macedonicae Constantis . 333
„ XIII Geminae Gallienianae, 256
praetorio 117
semenstris cohortis I Classicae 276
vehiculorum . . 204, 220, 251
praefectura : alae 277
cohortis 277
praefectus :
AEgypti 162
annonae 164, 263
castrorum 263
fabrum 355
legionis, . 52, 99, 263, 264
municipii 63
praetorio . . 52, 263. 264
ripae legionis XI Claudiae cohortis V pedaturae inferioris 180
ripae legionis XI Claudiae cohortis V pedaturae superioris 180
urbi . . . : . . 263, 264
vehiculorum 220
vigilum 263, 265
praenomen, 18, 19, 20, 31, 58
patroni 194
praepositi :
stationis Intercisae . . 210
vexillationum . . 42, 43. 45
„ Daciscarum, 45
vexillationibus in Armenia 45
„ Ponticis aput Scythiam et Tauricam, 45
praepositus . . . 203, 222
stationum 203
vexillationum . . . 44, 45
πρεσβευτής 99
praescripto 55
praesidia :
Altenae 179
Appiaria 179

Pag.

Bononia 177
Bremenium 151
Candidiana 179
Carnuntum 151
Celeiu, 232, 233, 234, 235, 236 237, 238, 239, 240, 245.
Cetate 185
Contra Aquincum . . 177
Cozia 225
Cynton 179
Daciae . 24, 103, 105, 108
danubiana, 36, 177, 179, 223 224, 225, 228, 243, 244, 246
Daphnis . . 180, 181, 183
Durostorum 179
Iatron 179
Kleinschenk 346
Malva 225
Nicopoiul-mic . . 249, 250
Nicopolis 141
„ παρὰ τὸν ποταμὸν Ἴστρον, 141, 249, 250
Nigrinianis 179
Œscus 36, 246
Osterburken 151
Ostia 151
Palatiolum 246
Praetorium . . . 225, 227
Racoviţa-Copăceni (veḑi Praetorium).
Răcari 151
Rădăcineşti . . . 103, 227
rhenana 151
Romula 225
Saltopyrgus 179
Severin . 245, 347, 348, 352
Sicibida 236, 246
Slăveni 151
Teglicio 179
Tigas 179
Transmarisca, 173, 174, 175 176, 177, 178, 179, 180, 183
Troian 225
Turnu-Măgurele, 225, 246, 247
Turtucaia (v. Transmarisca)
praesidium :
romanum 325
praetexta 66
praetor 99, 199
praetores :
L. Annius Italicus Honoratus 11
Apinius Tiro 272
Q. Caecilius Metell. Nepos, 198
Calestrius Tiro 272
C. Julius Tiro Gaetulicus, 272
urbani :
P. Pactumeius Clemens, 111
praetoriani :
Aurelius Calminus domo Malvense . . . . . 113 n. 5

Pag.

praetoria, 84, 149, 150, 278
praetorium, 52, 79, 115, 148, 149 151, 152.
Praetorium 211, 225
Prahova 109, 333, 339, 344
Prendavensii 25
Prima . . . . . 20 n.
primi pili legionis I Italicae, 45 13, 14, 17, 18, 19.
legionis XIII geminae 23, 114
legionis V. Macedonicae, 36
primi pili ex. trecenario:
legionis I Italicae, 4, 5, 6
Primigenius 206
primipilus (v. primus pilus), 4
Primitivus 209
primopilaris (v. primus pilus) 4
primopilus centurionis (v. primus pilus) 4
Primus 203, 214
Primus (v. Antonius Primus)
primuspilus, 4, 10, 28, 52, 277, bis 4
ex equite romano, 18, 28
ex trecenario 10
princeps 150
principalis, 52, 257, 263, 264, 283
cohortis equitatae . . 355
principia 149
Priscus (v. Statius Priscus)
Procilla (v. Attia Q. f. Procilla).
proconsul . . 133, 199, 203
proconsules:
L. Septimius Severus Pertinax 114, 152
C. Messius Quintus Trajanus Decius 248
Proclus (v. Julius Proclus).
Proculus (v. M. Pompejus Proculus).
Proculus (v. L. Valerius Proculus).
procuratores:
argentariarum Pannoniarum et Dalmatiarum, 160 161, 162.
Augusti ad bona cogenda in Africa, 160, 161, 164
„ ab actis urbis . 203
„ inter mancipes et negotiantes, . . 221
„ inter mancipes XL Galliarum et negotiant. 203
procurator . . . 84, 263, 265
argentariarum Pannoniarum et Dalmatiarum . . 162
Augusti, 96, 100, 101, 113, 121 162, 203, 220.
„ ad bona cogenda in Africa . 164
„ cum jure gladii, 107

Pag.

„ Daciae Apulensis, 114 121, 122.
„ „ Malvensis, 113 158.
„ „ Porolissensis 113 114, 122.
„ epistrategiae septem nomorum et Arsinoitae . . 162
„ viae Ostiensis et Campanae . . 161
centenarius . . 10, 123, 221
ducenarius . . 10, 123, 221
Illyrici per Mœsiam inferiorem et Dacias tres, 162 163, 205, 216.
in Ægypto ad epistrategiam septem nomorum et Arsinoitum, 161, 162
inter mancipes et negot. 203
publici portorii vectigalis Illyrici, 163, 201, 202, 203
publicorum portorii decem, 205
rei privatae 164
trecenarius 10
viarum urbis 161
vectigalis . . 202, 203, 221
„ Illyrici, 163, 201, 202 203, 216.
procuratores:
Augusti provinciae Daciae, 95 96 97, 98, 103
„ „ Daciae Apulensis, 113, 122, 160, 161, 162
Aug. prov. Dac. infer. 108
„ „ cum jure gladii, . 107
„ „ Malvensis, 113
„ „ Porolissensis 113 122.
„ „ Mœsiae inferioris cum jure gladii, 107
„ „ Syriae Palestinae, 113
„ „ Syriae Coles 163 221.
„ provinciarum trium Daciarum, . . 113, 123
Augusti:
„ M. Aurelii Antonini Commodi, 159
„ Ti. Claudi Germanici . . . 36
Augustorum:
Septimi Severi et Caracallae . . . 96, 97
Septimi id. et Getae 97, 98
centenarii 221
ducenarii 221
hereditatium . . 163, 221

Pag.

Illyrici per Mœsiam inferiorem et Dacias tres, 113, 159, 160, 161, 162, 163, 205 216, 221, 222.
in Ægypto ad epistrategiam septem nomorum et Arsinoitum, 160, 161
Macedoniae 203
publici portorii vectigalis Illyrici, 200, 201, 202, 203 220, 251.
publicorum id. decem 205, 221
provinciae Asiae, 160, 161, 164
IV publicorum Africae, 213
vectigalis Illyrici, 163, 201 203, 206, 213, 214, 215, 221, 230
viarum urbis . . 160, 161
promotus 283
pron(epos) 19
Propertius . . . . . 496 n. 4
propraetore (v. legatus Augusti propraetore).
Proserpina 465, 475
provincia, 63, 64, 65, 66, 77, 98 99, 100, 101, 102, 109, 111 162, 163.
imperială 164
senatorială 164
provincii:
africane 199
asiatice 199
hispanice 199
Prudens 214, 251
Prusia 73
Prut 110
Prytaneum 417
pteryges 570
Πτολεμαῖος (βασιλεύς). . 458
Πολεμαῖος Επικύδου . . 458
Ptolemais 161, 473
Publia . . . . . 20 n.
publica (v. portoria) :
decem publica (portorii) 205 206.
octo publica (portorii), 205 206, 209.
publicum quadragesimae in Asia 218
IV publica Africae, 205, 213 218, 221.
publicanus . . 199, 203, 218
Publicius 20
L. Publicius Viator . . . 64
publicum 205
publicum portorii (v. portorium).
Publicus 20
Publipor 20
Publius 19
Pulcheria (augusta) . . . 288 n. 2
PVPinia 19

Pag.

Puplius. 19
Puteoli 198
putres fungi 377
Pylatus . . . . . 449 n. 1

Q

Q L P 360
Quadi 117, 177
IVL (=XLVI) 271
VIIL (=XLIII) . . 270, 271
quaestor : 78
Augustalium 64
municipii 61, 77
pro 229
Quaestores: 272
in Achaia 11
municipii Troesmensium, 57, 59 60, 61
urbani 272
Quarta . . . . . 20 n.
quatuorvir: 62, 63
jure dicundo 63
quatuorviri :
annuales municipii Drobetae. 293, 294
viarum curandarum, . 11
quinquennalis :
Augustalium 39
municipii 64
Quint.... 310
Quinta . . . . . 20 n.
Quintianus (v. Caius Arrius Quintianus).
Quintipor. . . . . 20 n.
Quinti puer (v. Quintipor).
Quintus . . . . . 19 n.
QVIRina . . . . . 19 n.
Quirinus pater 31
quod bene eveniat . . . 15

R

Ra, ... 485, 487, 488
Tum. 488
Racoviţa-Copăceni (v. Praetorium), 103, 107, 211, 225, 227
radere 323
Raetia, 184, 205, 208, 209, 213 214, 217, 220.
Raguel 461
raĭaŭa :
Brăileĭ 250
Giurgiulvĭ 250
Turnuluĭ 250
'Ραιτιαρία, (v. Ratiaria), 37
Rammân :
tonans 481, 483
Ramnânnirar I 483
'Ράος . . . . . 119 n. 4
Raphael 461

Pag.

'Ράπτος . . . . . 119 n. 4
Rasparaganus (v. P. Ælius Rasparaganus).
Ratakensii . . . . . 25 n. 2
Ratiaria, 15, 36, 37, 38, 139, 142 187, 190, 197, 212.
Ravaniţa 11
raya 250
Răcari 151
Rădăcineşti . . 103, 227, 283
Râioasa 80
Râmnicul-Vâlcii 225
Râul Vadului 225
Reca 109
Recĭca cf. Reşca (v. Romula)
Regensburg (v. Regina) . 209
Regii :
Egyptenilor 485
Armenilor 6
Assyrienilor, 479, 480, 481, 482 483, 484.
Babilonieĭ 482
Dacilor 141
Geţilor 139
Ungariei 249, 250
Odrysilor 140
Roxolanilor 104
Sarmaţilor 105
Thracilor 71
Regina 209
Reginus 66, 122
Regulus . . . . . 201, 251 n. 1
Remi 487
Remus 18
renuntiare 63
Resava 10
res profana 23
sacra 23
Respectus . . . . . 202 n. 2
Reşca (cf. Romula), 49, 95, 113 197, 211, 225, 242, 244, 253, 254 256, 269, 280, 281, 283, 285, 299 318, 349, 356, 357, 358, 360, 361 362, 520, 526, 539, 548, 576
Rhamnus 431
Rheneia, 436, 441, 443, 444, 448 451, 452, 453, 454, 455, 476
Reliefuri . . . . . 491—549
Rhescuporis 71
Rhetia, 45, 99, 107, 111, 184 197, 199.
Rhodos 183
Rhœmetalces 140
rhyton 419, 427
Rin 151, 209
Ripa Thraciae, 39, 139, 140, 141 142, 143, 144, 163, 185, 187 189, 190, 191, 194, 195, 197 199, 202, 204, 206, 209, 217 219, 220, 228, 229

Pag.

Rodacilla . . . . . 20 n.
Rogatus (v. C. Servilius Rogatus).
Roles 139 140
'Ρώλος (vedĭ Roles) . . 139
Roma, 11, 21, 38, 47, 62, 63, 64 65, 68, 76, 84, 85, 86, 92, 117 161, 164, 177 196, 198, 199, 231 248, 264, 278, 283, 324, 336 378, 458, 460, 467, 469, 471, 505 544, 548.
Roma (dea), 65, 67, 115, 171
'Ρωμαῖοι, . . 120 n., 180 n. 1
Romanaţi, 33, 49, 88, 107, 113 151, 157, 197, 232, 283, 285, 299 301, 350, 356, 357, 358, 361, 362 364, 373, 393.
ROMilia . . . . . 19 n.
Romula (v. Recĭca), 49, 52, 190 197, 211, 225, 232, 256, 283, 285 318, 539.
Romulus 18, 32, 154
Romulenses . . 187, 190, 197
Roomburg . . . . . 152 n. 3, IV
rorarius 283
Rostzig 242
Roxolani . . . . . 104 n. 2
Sarmaticĭ . . . . . 104 n. 2
Rufa Publica 468
Rufael 461
Rufinus (v. Antius Rufinus)
Rufus (v. Q. Æmilius Rufus)
Rufus Saturninus (v. C. Antonius Rufus şi T. Julius Saturninus) . . . 201, 220
Rufus (v. C. Antonius Rufus)
Rufus (v. Q. Tineius Rufus)
Rufus (v. Q. Venidius Rufus)
Rufus Lollianus Gentianus (v. Q. Hœdius Rufus Lollianus Gentianus).
R...ul 25
Rumâni (v. Românі) . . 249
Rusăneşti . . . . 299, 301 n. 1
Ruşi 185
Rusidava 211
Russia 457
Rutila. . . . . 20 n.

S

Sabadius . . . . . 22 n. 2
Sabaoth 472
Sabasius . . . . . 22 n. 2
Sabazios, . . 22, 26, 27, 458 n. 6
Sabazius (v. Sabazios) . 27
SABbatina . . . . . 19 n.
Sabbatum 460
Sabina (v. Julia Sabina).
Sabinus . . . . . 215 n. 3

Pag.

Sabinus . . . . . 218 n. 4
Sabinus (v. Caerellius Sabinus)
Q. Sabinus Veranus, 206 n. 3. 214 n. 3. 251 n. 1
sacellum 151, 152
sacerdos 196
arae Augusti. . . 113, 115
provinciae 64, 65, 66, 67, 68
provinciae Mœsiae inferioris, 10 65, 66, 67, 68, 171
provinciarum Daciarum (trium),. . . 66, 113, 115
provinciarum occidentalium 65, 67
sacerdotalis 66
sacerdotes. 118
invicti Solis Elagabali . 153
provinciae Mœsiae inferioris 63, 64, 65. 78
provinciarum Daciarum (trium) 66, 122
urbis Romae 68
Sagittarii 284
Hamii 284
Surii . . . 281, 282, 283. 284
sagittarius 283, 284
pedes 284
Saenius Pompejanus . . . 218
Saevates . . . . . 36 n. 4
Saifnitz (v. Larix). . 207. 209
S. Oswald (v. Atrans) 194, 206, 209
Salamine 417
Saldensi . . . . . 25 n. 2
Salii Palatini. · 118 n. 4. 119
Saltopyrgus 179
Salve. 405
Salvianus, 158, 159, 160, 161, 165
L. Salvius Karus . . . . 118 n. 4
M. Salvius Otho, 142 n. 4. 150 n. 6
Salzburg 206
Samum . . . . . 25 n. 2
Sanctus Casebonus . . . 215 n. 4
Santorin (v. Thera) . . . 402
Sapaja 312
Sappo. . . . . 82 n. 5, 228 n. 3
Sarapis . . 46, 47, 48, 94, 473
Alexandrinus 94
Σάραπις (v. Sarapis) 47 n. 2. 48 n. 1 473
Saraqâel 461
sarcofag . . 287, 540, 541, 541 n. 542, 544, 545, 546, 547
Sardinia. 66, 86
Sargon 482
Sarmati . . . . 104 n. 3. 141
Sarmatia 204
Sarmizegethusa (v. Zarmizegethusa 23, 88, 96, 98, 103, 104, 106, 109. 115, 117, 122. 187, 190 191, 197, 210, 211, 215, 216.

Pag.

Sarmizegethusenses, . 103, 187 190, 191
Saturnina (v. Ælia Saturnina)
Saturninus (P. Furius Saturninus)
Saturninus (v. C. Julius Saturninus).
Saturninus (T. Julius Saturninus).
Saturninus (v. Rufius Saturninus).
Saturninus (v. Suprus Saturninus).
Saturnus pater. 31
Sava . . . 194, 196, 212, 213
Savarensis [statio] (v. Savaria). 214
Savaria 206, 214
Savazios (v. Sabazios)
scalprum 326
Scandinavi. 400
SCAptia . . . . . 19 n.
scariphatae 326
Scaurianus (v. D. Terentius Scaurianus).
schola 355
schola fabrum Drobetensium 354 355
Scipio Barbatus. . . . . 19 n.
Scipioni 548
scirpus 376
Scolothi 400, 419
Scordisci 138
scriptum 394
Scupi (v. Iuskiub), . . . 215
Scythii 69, 229, 474
Scythia 45, 70, 81, 228
Σ E 379
σεβαστός (v. Augustus) . . 203 n.
Seben (v. Sublavio) . 208, 209
Secunda . . . . . 20 n.
Secundianus 206
Secundinus 22
Secundinus 214
Secundus (v. L. Calvisius L. f. Velina Secundus Falerione).
Secundus (v. Cornelius Secundus).
Secundus (v. C. Cuspius Secundus).
Secundus Constantinus . . 69 n. 2
Secundus Caesaris nostri servus Crescentianus . . . 20 n.
secutor tribuni 264
Sejanus . . . . 149 n. 4, 150 n. 6
Seleucus . . . . . 153 n. V.
semenstris (v. tribunus semestris) 276
Semiti 483
P. Sempronius Ælius Lycinus 113 n. 2

Pag.

Senacherib. 482
senator (cf. decurio). . . 196
senatus (v. ordo).
Senia. . . . . 204, 220 n. 6
Senillus (v. T. Claudius Senillus).
Sensii. . . . . 25 n. 2
Sentona. 87
Septimia . . . . . 19 n.
P. Septimius Geta . . 97, 114 n. 2 152 n 3. II. 166, 167, 168
Septimius N....us . . . . 153 n. V.
Septimius Nilus. . . . . 165 n. 1
L. Septimius Severus Pertinax, 15, 55. 66, 81, 94, 96, 97 108, 112, 114. 123, 136, 141 144, 146, 147, 152, 153 154 156, 163, 164, 166, 167, 212 215, 221, 230. 231, 244, 277 355.
C. Septius Martialis . . . 203 n.
sepulchra peregrinorum. . 288 n. 2
Serapis (v. Sarapis).
Σέραπις . . 10, 31, 214, 458
Serbia. . . . 10, 31, 214, 458
SERgia 19, 105
Sergius . . . . . 19 n.
Sertorius . . . . . 126 n. 4.
Servi
arkarii. 208, 214
contra scriptores (v. contra-scriptores).
vilici:
conductorum publici portorii Illyrici et Ripae Thraciae. 194, 195
imperiales . . 206, 214, 215
in Africa 213
in colonia Malva. 158, 159, 165
procuratoris publici portorii vectigalis Illyrici. 200 201, 202, 203, 206, 213, 215, 220
publici portorii vectigalis Illyrici. . . 214, 215, 251
stationis Altini. 210
„ Durostori . . . 212
„ Miciae 215
„ Œsci 214
„ Pontis Augusti 215, 216
„ Savarensis. . . 214
Servilius 16
C. Servilius Rogatus. . . 125 n. 1
Servius 19
servus. 201, 203, 222, 286, 298, 433
imperialis 202, 205
vilicus. . . . 158, 201 219.
Caesaris 221

Pag.

conductoris publici portorii Illyrici et Ripae Thraciae . . . 201, 202
procuratoris vectigalis Illyrici 201, 202
Set 487
Severin (Turnu-), . . 526, 548
Severus. 51
Severus (v. T. Hœnius Severus).
Severus (v. M. Aurelius Severus Alexander).
Severus (v. T. Desticius T. f. Claudia Severus).
Severus (v. T. Patulcius Severus).
Severus (v. L Septimius Severus Pertinax).
Severus (v. T. Statilius Severus).
seviri turmarum equitum: L. An. Italicus Honoratus. 11
sexmestris (v. tribunus semestris) 276
sex viri Augustales . . 38 39
Sextus . . . . . 19 n.
Sextus 363
Lucius Sextus Vi.... . . . 314
Sfântaa Troiță . . . . . 450 n. 1
sgriptor. 577
Shalman-asharid. 182
Sibiu. 505
sibyllin 462
Sicibida 246
Sicilia. . . . 86, 199, 232, 418
Sidi Soltan 213
Sidon. 482, 548
Sigibida (v. Sicibida). . . 236 n.
Sigismund . . . 249 n. 3. 250 n.
signa. 154
legionis . 9, 44, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 156
manipularia. 150
principis. 150
legionis:
X Geminae 155
XXII Primigeniae . 155
IX Fretensis . . . 155
VIII Augustae. . . 155
I Adjutricis. . . . 155
I Italicae. 4, 5, 6, 9, 147, 148, 154, 155, 156
I Minerviae. . . . 155
IV Flaviae 155
IV Macedonicae . . 156
XIV Geminae . . . 155
V Macedonicae . . 155
II Adjutricis . . . 155
II Augustae . . . 155
VII Claudiae . . . 155

Pag.

VI Victricis. . . . 155
XVI Geminae . . . 23
XX Valeriae Victricis 155, 156
signifer 150, 257
signiferi
numeri Surorum sagittariorum. 283
signum 19, 20, 303
Σικίβιδα. . . . . 246 n. 2
σηκός 418
Silandus. . . . 458 n. 6 459 n.
Silanus (v. Dulius Silanus)
Silauna 242
Silenus 26
Silia Ianuaria . . . . . 102 n. 2
Silistria (v. Durostorum) 9, 109, 179, 212, 344, 526
Silius Firminus . . . . . 102 n. 2
L. Silius Maximus. . . . 102 n. 2
Silvanus. . . . 26, 87, 321 n. 6
Silvanus. 390
Silvanus (v. Ti. Plautius Silvanus).
simulacra
deum . . 6, 147, 148, 149, 150
Singidunum 109
singulares consulares:
legionis VII Claudiae Severianae. Alexandrianae . . . . 15 n. 2
singularis 264
Sipylos 515
Sirach . . . . . 458 n. 2
Siret 101, 102, 181, 229
Sirmiates 187, 189, 196
Sirmium (v. Flavia Sirmium)
Skyros 417
Slatina (Temişoara) . . . 293
Slavi. 248
Slăveni 88, 95, 151, 211, 283, 350, 356, 526. 548
Smyrna 47, 403, 505
societates
publicanorum . . . 219, 251 n. 1
publicanorum sive vectigalium 217
socii. 218
κοινωνοὶ (τεσσαρακοστῆς) λιμένων Ἀσίας. 219
publici portoriorum 217, 219
quadragesimae Galliarum 218
quadragesimae portoriorum Asiae 219
quinquagesimae . . 218, 232
IIII publicorum 218
τελῶνα πεντήκοστῆς λιμένος 218
socra 82
Socrates. 426
socro. 57, 59, 82

Pag.

sodales Hadrianales . . . 11
Sofia. . . . . 91 n. 2.
Sol . 22, 48, 210, 475, 485, 488
invictus 88
„ Elagabalus . . . 153
solbit 40, 41
Someş . . . . . 25 n. 2
somno (somnio) monitus. . 55
σωτήρ 417
Spanţov . . 180, 181, 183, 244
Sparta 422
speculator 264
spolia opima 32
Spondilla Synag..... . . . 210 n. 2
Σπόριος . . . . . 19 n. (13)
Spurius . . . . . 19 n.
Stamarisca (v. Transmarisca) 178, 179
CTANA. 270
Stari Nikup (v. Nicopolis ad Istrum) . . 127, 131, 136, 141
Statianus (v. M. Aurelius Statianus).
T. Statilius Severus . . . 118
stationarius 222
stationes 203, 219
Stationes:
Acidava 211, 350
Ad Mediam. 215
Ad Publicanos 209
Ad Tricesimum . . 207, 209
Almus. 212
Altinum 210
Ampelum 215
Aquileja. 207
Aquincum (Aquincensis). 210
Arutela 211
Atrans 194, 195, 202, 206, 209
Boiudurensis . 195, 209, 214
Bregetio. 209
Buridava. 211
Caput Stenarum . . . 211
Carnuntum 209
Castra Trajani 211
Durostorum . . . 212, 222
Guberevçi 215
Intercisa. 210
Kaceanik 215
Kumanovo 215
Larix 207, 209
Loncium 208, 209
Magia. 209
Malva. . . . 211, 212, 225
Margum 213
Micia 215
Monte Croce 209
Nicopolis 212
Œscus. 212
Œscus (Ischl) 214
Ostrovo 212
Pœtovio 206, 216

Pag.

Pons Aluti 211
Pons Augusti . . . 210, 215
Pons vetus. 211
Praetorium 211, 215
Ratiaria 212
Romula 211, 225
Rusidava 211
Sarmizegethusa 210, 211, 215
Savaria 206, 214
Sirmium 213, 215
Slăveni 211
Sublavio. 208, 209
Terioli 208
Tomis. 211, 212
Trn. 215
Tsierna . . . 201, 212, 215
Tsiernensis (v. Tsierna)
Tyras . . . 212, 229, 230, 231
Vindobona 209
Virunum. 207
Statius 71
M. Statius Priscus 107, 108, 110 116, 121
stator (v. praepositus) . . 222
stator (v. Jupiter stator)
statua aere collato . . . 196
statua deorum 355
genii scholae 355
imperatoris 6, 148, 149, 150, 151, 153
Stein (am Anger) . . 206, 214
Steklen 1, 9, 126, 147, 266, 267, 339
STELlatina. . . . . 19 n.
Sterzing (v. Vipitenum . . 208
stigma 394, 395
στίγμα (v. stigma) 394
stigmatiae. 395
Stipendia 278, 279
Stojnik 215
Strabo (v. Acilius Strabo).
strator 264
statores:
C. Julii Egnatiani legati 273
strena 377
stuppa 376
Styria. 196, 206
Sublario 208, 209
subpraefecti
annonae urbis. 160, 161, 164
subpræfectus
annonae urbis. 164
vigilum 263, 265
Suchi. 482, 483
SVCusana . . . . . 19 n
Suetonius . . . . . 496 n. 5
Suidas . . . : . . . . 495 n. 1
Sulpicia. . . . . 19 n.
Ser. Sulpicius Galba 61, 149, 150, 322
Sultanĭ (v. împărații turci).
summa honoraria 38
Superi (Di). 464
Superstes (v. Titus Annius Superstes).
Suprus Saturninus . . . 97, 98
Sura . . . . . 16 n. 1
Suri . . . . . 281, 282, 283 n. 6
(Dea) Suria . . . . . 284 n. 1
Sutta 290, 291, 292
Sutto. 292
Syene 218, 232
Sylla . . . . . 19 n.
symposiarch 496
Synagoga 457
synagogae:
ἐν Ἀθριβει . . . . . 458 n. 5
Synthropus. 215
Syra . 301, 302, 444, 453, 455
Syri (v. Suri) 281, 282, 283, 284, 356
Syria 47, 99, 111, 268, 459, 482
Syria Cœle 163, 221
Syria Palestina . . . . . 113 n. 2
Syriae 114
Szerb-Porsezsena . . 340, 342
Szombately (v. Savaria . . 214
Şamaş 481, 483
Şiştov 1, 8, 9, 17, 109, 126, 127, 131, 142, 143, 147, 266, 267, 339
Şu 487
Şubarti 481, 483

T

tabellae defixionum . . . 464 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473
tabularii 222
tabularius . . . 122, 220, 222
tali 495
Quintus Talonius, Quinti filius, Aniensi, Costa Arimini 37 n. 2
Tampius Flavianus. . . . 148
Tanagra. . . . 420, 421, 469
Tanais 457
Tarentum 94
Tarquinii 32
M. Tarquinius Memor . . 218
Taurica . . . . . 45 n. 2
taurobolium 406
ταύρος βάλλειν 406
Tîrnovo. 127
Τεβέριος . . . . . 19 n.
Tefnut 487
Teglicio (= Teglicium) . . 179
tegula 325
Tegulicia (v. Teglicio) . . 179
Telamon 417
τελῶναι

Pag.

πεντηκοστῆς λιμένος 218, 232 (v. socii)
teloneum (cf. portorium) . 198
τελώνιον (cf. portorium) 198, 213 n. 3
teloneum (cf. telonium) . . 213
telonium (cf. portorium). . 198
τέλος (cf portorium). . . 198 n. 2
τέμενος 418
Temeș (v. Tibiscus) 101, 102, 108,
Temișoara . . . : . 216, 293
temple
al luĭ Caracalla 169, 170 171
lagărului legiuneĭ I Italice 7, 145, 115, 116, 147, 148, 149
ḑeilor egyptenĭ 47
Diane 160
al luĭ Pertinax 147
Romae et Augusti . . . 171
templul stégurilor lagărului 6, 88, 149, 150 151, 152, 153
grec și roman. 287
Temt. 485
Tenos . , ... 451, 513
D. Terentius Scaurianus. . 103
TERetina . . . . . 19 n.
Tergeste . . . . . 207 n. 3
Terioli 208
Terra Dacia 109, 215
terra sigillata 376
Tertia . . . . . 20 n.
Tertianus (v. C. Calcinius Tertianus)
Tertius (v. Valerius Tertius)
Tertullus (v. C. Ovinius Tertullus)
Teslui 49
tessera 257, 510
tesserarii
legionis XIII geminae 256, 257
tesserarius . . . . . 257 n. 3
Teuriscii . . . . . 25 n. 2
Teutones 61
Θάλασσα 401
Thallion . . . . . 215 n. 2
Thasos 94
Thebae 416, 469
Thebae 485
Thebais 161, 162
Theimes (v. P. Helius Theimes)
Θεοδᾶς 435
Theogenes. 475
Θεοὶ
οἱ ἄνω 401
οἱ δαίμονες 403
οἱ ἥρωες 403
οἱ καταχθόνιοι (v. χθόνιοι θεοί) . 397, 399, 400, 401
οἱ κάτω 401

Pag.

οἱ οὐράνιοι. 401
οἱ ὕπατοι 401
οἱ χθόνιοι (v. χθόνιοι θεοί)
Theoris 430
θεός 416
Θεὸς ὕψιστος . 437, 438, 439, 440. 445, 446, 456. 457, 458, 459, 460, 461, 475, 476
Thera. . . 402, 451, 456, 463
Theseion. 417
Theseus 417
Thessalia 94, 183
Thiasos 183
Θίασος (v. Thiasos) . . . 183
thiasot bachic 510
Θηβαΐς (v. Thebais) . . . 161
Θ. K. 403
Thraci . 28, 71. 92, 116, 127, 129, 130, 132, 135, 140, 141, 142, 144, 295, 303, 400.
Θρᾷκες (v. Thraci). . . . 295
ἡ Θρᾴκη 141
Thracia 22, 45, 86, 91, 92. 94, 135, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 183, 204, 215, 403, 424, 458
Thraciacius 92
Thrax. . . . . 20 n.
Thyatira 458
Τιβέριος . . . . . 19 n.
Tiberius . . . . . 19, 496 n. 5
Tiberius Iulius Castor Agrippianus. 20
Tiberius Vitales. 64
Tibiscum 23
Tibiscus. 101
Tigas. 179
Tiglat-pilesar I . . . 482, 483
Tigris 184, 482 483
Q. Tineius 118
Q. Tineius Rufus 14, 118. 200, 201
Tiridates 6, 7
Tiro. . 269, 270, 271, 272, 273
Tiro (v. Æmilius Tiro).
Tiro (v. Apinius Tiro).
Tiro (v. Calestrius Tiro).
Tiro Gaetulicus (v. C. Julius Tiro Gaetulicus).
Tirol (v. Terioli) 208
Titanes 401
Titianus (v. Ælius Titianus).
Tisa (v. Tisia).
Tisia . . . 105, 106, 108, 210
tituli sacri 1
Titus. 19
Titus 90
Titus Julius Kapito . . . 212
Tivoli. 512

Pag.

Ţoca saŭ urs. . . . . 497 n. 5
τὸ κοινὸν τῆς Ἐξαπόλεως τοῦ εὐωνύμου Πόντου 67, 68
Tomi 48, 67, 68, 70, 93, 134, 137, 187, 190, 197, 211, 212, 231
Tomitani. . . . 187, 190, 197
toparchia 161
Topolniţa (mânăstire). . . 353
Topusko. 45
Totrokan (v. Turtucaia) . . 178
TP 365
Trajana Sarmizegethusensium (v. Sarmizegethusa . 103, 187, 190
Trajanus (v. M. Ulpius Nerva Trajanus).
Τραμακαρίσκα (v. Transmarisca) 178, 180
Tramacarisca (v. Τραμακαρίσκα) 179
ὁ Τραμαρίσκων (v. Transmarisca) 180
trans mare (v. Transmarisca) 178
clandestinos latrunculorum transitus . . 223, 224
Transmarisca 173, 174, 175, 178, 179, 180, 183
Transmariscae (v. Transmarisca 178, 179
Transmariscam (v. Transmarisca) 178, 179
Transylvania 25, 31, 88, 95, 102, 103, 105, 106, 108, 109, 110, 197, 211, 242, 243, 292, 293, 327, 328, 329, 342, 346, 350, 381
τράπεζα. . 409, 418, 419, 431
δευτέρα 430
Τρασμαρικά (v. Transmarisca) 178
Transmarisca (v. Transmarisca) 178
Trăian 225
Treballia . . 36, 37, 139, 142
trecenarius (v. primus pilus ex trecenario, procurator trecenarius).
τρεῖς λίξεις. 401
tria nomina. . . 18, 19, 31
triada capitolină (v. Dei militari) 8
Triballi . . . 37, 138, 139, 144
Τριβαλλοί (v. Triballi) . . 37 n. 1
Tribunal 6, 148
tribunatus legionis . . . 277
semestris. 277, 278
tribunicia potestas . 133, 134

Pag.

tribuni:
plebis:
L. Annius Italicus Honoratus 11
C. Julius Tiro Gaeticus 272
semestris. . . 276, 277, 278
legionis XXII Primigeniae 276
tribuni:
laticlavii:
legione XIII gemina . 48, 115
legionis:
Vettius Crispinus . . . 71
militum:
C. Baebius P. f. Claudia Atticus (cohortis VIII praetoriae) 36
Calestrius Tiro 272
M. Plotius Faustus (cohortis I Flaviae Canathenorum. 277
C. Septius Martialis (legionis IV Scythicae) . 203
tribunus:
ab equestribus militiis . 277
a militiis 277
angusticlavius. . . 276, 277
cohortium auxiliarum . . 264
„ praetoriarum . 263 264
„ urbanarum. . 264
laticlavius. 10, 264, 276, 277, 278
legionis . 44, 71, 78, 99, 100, 264, 276, 277, 278
militum 10, 263, 283
semestris 264, 276, 277, 278
vigilum 263, 265
tribus. 19, 20
triburi:
dacice. 25
sarmatice. 177
tributum 198
trimyxi 377
Tripolitana. 205
τρίπους 409
Τρισμίς (v. Trœsmis) . . 69 n. 3
Trn 215
Trœsmenses (v. Trœsmis) . 57, 59, 63, 64, 72, 112
Trœsmis 10, 36, 37, 33, 56, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 31, 109, 112, 171, 228, 332
Troĭan (v. M. Ulpius Nerva Trajanus). 225
Troĭan 225
Τροισμίς (v. Trœsmis). . . 69 n. 3
Troja. 416

Pag.

trojan 400
Trojana 194
Τρομαρίσκα (v. Transmarisca 178
TROmentina 19
τρόπα 493, 495
Tropaeum Trajani 142
Trosmis (v. Trœsmis). . 69, 70
Τροσμής (v. Trœsmis) . . 69 n. 3
Tschinili Kiosk 475
Tsierna . . 106, 201, 212, 215
Tsiernensis (statio), (v. Tsierna) 201
tubulus (burlan). 326
Tuccius Ælianus. . . . . 62 n. 3
Tuklati-Nindar al II . . . 492
Tulcea 73
tumulus 400, 547
Tun 487
Turbo (v. Marcius Turbo).
Turbo (v. Q. Marcius Turbo 201
Turcoaia. 68
Turda. 23, 26, 48, 77, 110, 112, 114, 292, 330, 333, 526
Turicum. 209
turma. 272, 283
Turnu (v. Cetatea) 245, 247, 250
Turnul (mânăstirea) . . . 225
Turnul luĭ Dóncă (v. Racoviţa-Copăceni). 225
Turnu Măgurele 141, 185, 225, 229, 245, 246, 248
Turnul-Roşu 225
Turnu-Severin (v. Drobeta) şi Severin . 58, 95, 102, 104, 105, 106, 183, 241, 243, 244, 245, 259, 260, 262, 264, 269, 289, 294, 295, 296, 319, 322, 325, 331, 332, 338, 339, 340, 345, 346, 347, 348, 352, 353, 375
Turris (v. Turnu) 248
Turtucaĭa 173, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 344
Tushan 483
Tyche 183
Τύφων Σήθ (v. Typhon-Seth) 472
Typhon-Seth 472
Tyrani . . . . 230 n. 1, 231
Τυρανὸι (v. Tyrani) . . . 230 n. 1
Tyras. . . 213, 229, 230, 231
Tyrol. 208
Tyros 482
Ţara Românéscă . 26, 37, 102, 105, 108, 109, 110, 119, 173, 183, 242, 249, 250, 339
Ţara Unguréscă . . . . 249 n. 3

Pag.

U

Uj-Palanka. 342
Ulcudius . . . 290, 291, 292
Ulpia. 19
L. Ulpia Digna . . . 293, 294
Ulpia Marcellina 263
Ulpia Marciana . . . 309, 310
Ulpia Œscensium (v. Ulpia Œscus)
Ulpia Œscus 33, 34, 36, 37, 38, 139, 142, 166, 167, 168, 185, 187, 189, 190, 191, 192, 193, 196, 212, 234, 241, 244, 245, 246, 249, 332, 336
Ulpia Pœtovio 187, 190, 193, 196, 206, 214, 222
Ulpia Pœtovionensis (v. Ulpia Pœtovium).
Ulpia Ratiaria (v. Ratiaria).
Ulpia Trajana Augusta Dacica Sarmizegethusa (v. Sarmizegethuza 105
Ulpius 113, 122
Ulpius 310
M. Ulpius Antipater . . 63, 65
M. Ulpius Marcianus . . . 63
M. Ulpius Nerva Trajanus 26, 37, 38, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 110, 129, 130, 132, 133, 134, 136, 141, 146, 147, 225, 226, 241, 242, 243, 248, 249, 256, 260, 279, 319, 320, 322, 325, 345, 346, 347, 348, 350
M. Ulpius Ponticus, . 167, 168
Ungaria . . 102, 209, 214, 249
Unter-Haidin . . . . . 214 n. 3
Uriel 461
Urmia 482
Ursus (v. Herennius Ursus).
ursul
in mythologia grécă şi dacică. 294, 295
Usdicenses. 92
Utta 292
Uttu Elvissonis 292
Utus 37, 139
uxsor. 268

V

V.... (v. Robur Claudius V....)
vacatio muneris. 283
Vadul Tigrului . . . 481, 483
Valachia. 180
vale 405
valluri:
Trœsmis. . . . 79, 80, 82
Daciei. 105
romane 210

Pag.

Valea Isvórelor 80
Valens 317, 318
Valens (v. Ælius Valens).
Valens (v. P. Aelius Valens)
Valens (v. Cervidius Valens)
Valens (v. L. Cominius Valens)
Valens (v. Fabricius Valens).
Valens (v. Flavius Valens)
Valeria Dionysia. . . . . 103 n. 1
Valeria Irene . . . . . 212 n. 2
Valerianus (v. Ælius Valerianus).
Valerianus (v. P. Licianus Valerianus).
Valerianus (v. Marius Valerianus).
Valerius. 372
Valerius (v. Flavius Valerius).
P. Val. Clemes 64
L. Valerius Crispus. . . . 62
Caius Valerius Longinianus 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 67, 82
M. Valerius Longinus. . . 115 n. 6
T. Valerius Marcianus . . 119
C, Valerius Mercurialis 260, 261, 262
Publius Valerius Paganus . 318
L. Valerius Proculus . 113, 123 n. 1
Valerius Tertius. 336
M. Valerius Vallentinus. . 25
C. Valerius Victorinus . . 260, 261, 262
Vallentinus (v. M. Valerius Vallentinus). 25
Van 482
Vardar 215
Várhély (cf. Grădiştea şi Sarmizegethusa) 197
Varinia 362
Varna 428
Varus 322
Vatican 572
Vălenii-de-munte 109
Vâlcea (judeţul) 260
Vecina 68
vectigal 198, 218 (v. portorium).
Vectigalia:
publicorum. 205
Illyrici. 123. 144, 157, 162, 163, 164, 200, 201, 202, 206, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 221, 222, 235, 230
mării Roşii 219
Veczel (v Micia) 106, 109, 210, 215, (v. Pons Augusti) . . . 216, 328, 350, 351
Veldidena 206, 208
Veletri . . . . . 512 n.
VELina 19, 23, 114

Pag.

Velox 20
Veneţia (cf, Aquileja) 117, 206
Q Venidius Rufus. . . . 153
Venus
augusta 213
genetrix 155
Veranus (v. Q. Sabinus Veranus).
Verecundus (v. Julius Verecundus).
veredarii . . . 103, 226, 227
Verona 6, 126, 148, 208
Verus. . . . . 215 n. 10
Verus (v. L. Aurelius Verus).
Verus (v. Flavius Verus).
Vespasianus (v. Flavius Vespasianus).
Vespasianus (v. Titus Flavius Vespasianus).
Vespronius Candidus . . 23 n. 7 114 n. 3, 115 n.
veterani
legionis V. Macedonicae 260, 261, 262, 263, 309, 310
legionis XIII geminae . 256, 309, 310, 321
Veteranus (v. Ælius Veteranus).
Veteranus (v. M. Aurelius Veteranus).
Vettius Crispinus 71
VETuria. 19
vexillarii
scholae fabrum Drobetensium 354, 355
vexillarius 257, 355
vexillatio 44, 45
legionaria 265
vexillationes:
in Armenia. 47
legionis VII geminae felicis 9
ponticae aput Scythiam et Tauricam 45
vexillum 44, 52
via militaris 265
principalis 148
Via
Campana 161
Claudia 208
Latina vetus 11
Lavicana 11
Ostiensis. 161
Sacra. 32
Viator (v. M. Calventius Viator).
Viator (v. L. Publicius Viator)
Vibianus (v. Tib. Claudius Vibianus).
Caius Vibius Cai filius Fabia Fronto domo Brixia 37 n. 2. 3)
vicarii:
villici stationis Atrantinae 195

Pag.

contrascriptoris stationis Boiodurensis 209
stationis Viruni 207
villici publici portorii Illyrici 214, 251
vicarius 220, 222
vices praesidis 101
vices praesidis:
Daciae. . . 96, 97, 113, 122
vicesima
hereditatium 211
manumissionum 211
vicesimarii 211
vicesimarius 211
vici:
Acatapara 92
Clevant...., . . . 169, 170, 171
R..ul 25
Samum 77
Troesmis 77
Victofali. 117
Victor (v. Aurelius Victor).
Victor (v. Flavius Victor).
Victor (v. Junius Victor) . 9
Victoria. 8
Victorinus (v. M. Pius Avonius Victorinus).
Victorinus (v. Furius Victorinus).
Victorinus (v. C. Valerius Victorinus).
vicus 25 62, 77
intramuranus 171
Vid (v. Utus). . . . 37, 139
Vidin 15, 35, 177, 197
Viena (v. Vindobona). . 209, 321, 381, 473, 481 485
Viennenses. 135
vigesima hereditatium . . 163
vigintiviri 11
villici (v. servi villici).
villicus. 158, 201, 219, 220, 222
conductoris publici portorii Illyrici et Ripae Thraciae. 201, 202
procuratoris vectigalis Illyrici 201, 202
Viminacium 107, 109, 139, 150, 156, 342
Vindex (v. M. Macrinius M. f. Claudia Catonius Vindex).
Vindobona 48, 206, 209, 321, 322,
Vipitenum 208
vir { clarissimus 84
{ egregius . . . 84, 202
viri
clarissimi:
M. Valerius Longinus. . 115
egregii:
Herennius Gemellinus, 96, 97, 98

Pag

Jucundius Marcus . . . 213
perfectissimi:
Sappo 81, 228
quinquennales:
M. Ulpius Marcianus . . 62
Virtus 4, 5, 8, 60, 61
Virunum. 206, 207
visu monitus 55
Vitales (v. Tiberius Vitales).
Vitalis 214, 251
Vitalis (v. Flavius Vitalis).
A. Vitellius 61, 150
vitis 126
Vittelius (v. A. Vitelius)
Vivenia (v. Julia Vivenia).
Vivia (v. Flavia Vivia).
Viviscus. 295
Vivius (v. Flavius Verus).
vixsit. 208
Vlaşca 109
vocabulum. 303
voevodi
Dan 249
Mircea cel bătrân . 249, 250
VOLtinia 19
votum solvit libens merito. 126
VOTuria, (v. VETuria).
Vratnic. 204

W

Wiesbaden. 303
Wolfangsee 214

X

ξένια 419
Xenophon (v. Claudius Xenophon).
Xenophon, (v. T. Cl. T. f. Papiria Xenophon).

Y

York 150
ὑπατεύων 144
ὑπατικός 141
ὕπατοι (v. consuli) 230
Ὑψιστάριοι 459
Ὕψιστος 459

Z

Zalatna, (v. Ampelum) 106, 163, 210, 215, 216
Ζαλμοξολξις 295

Pag.

Zalmolxis 295
Ζάλμολξις (v. Zalmolxis) . 295
Ζάμολξις (v. Zalmolxis). . 295
Zamua 482
Zarmisegethusa, (v. Sarmize-
gethusa 48, 88
Zăgaĭa 290
Zengg 204
Zeno 314
Ζεύς 22, 32 459
Ἐπιτέλειος 430, 431
Ἥλιος μέγας Σέραπις . 47

Pag.

Καταχθόνιος 401 (. Pluton).
Σαβάζιος 22
Ὕψιστος 459
Φίλιος 430, 431
χθόνιος 401
Zimnicea . . . 180, 451, 583
Zirl 208
Ζωίλος 397, 399
Zoticus 158, 159, 165
Zürick (v. Turicum) . . . 209
Zûtèl. 461
Zyraxes. 140

ADDENDA ET CORRIGENDA

Erorile tipografice de litere, de accente în citaţiunile grecescĭ, la punctuaţiune etc., strecurate în acest volum, nu le maĭ însemnăm, mărginindu-ne la îndreptările numaĭ de óre-care însemnătate.

P. 5 r. 8 de j. în s.: m*(unicipio ?)* saŭ m*(unicipii ?)*.

P. 6 r. 3: 20 Septembre (în loc de 10 Septembre).

P. 6 r. 8 în loc de Caius Bruttius Crispinus trebue *Lucius* Bruttius Crispinus. Cf. *Prosopographia* I nr. 133 pag. 241.

P. 9 r. 13—16 de înlocuit prin: (Legiunea I Italică...) a avut încă de la început lagărul sĕŭ la Novae" etc.

P. 9_2 de adaos: şi Beuchel *De legione Romanorum I. Italicae.* Diss. Lipsiae 1903.

P. 9_3 de adaos: Acéstă notiţă greşită la Ptolemeŭ, după care legiunea ar fi stat maĭ întêiu la Durostorum, se datoresce de sigur uneĭ confusiunĭ a copiştilor de maĭ târdiŭ. Cf. Bogdan Filow *Die legionen der Provinz Moesia*, Diss. Leipzig 1906 p. 63 n. 10.

P. 10_2. Despre *trecenarius* maĭ vedĭ von Domaszewski *Die Religion des römischen Heeres*, p. 93; Vaglieri *Bullett. comunale di Roma* 1899, p. 46 seq.

P. 11_1 de adaos: CIL III S. 2117; Domaszewski, *Neue Heidelberger Jahrb.* III 193 seq. A. v. Premerstein und N. Vulicĭ *Antike Denkmäler in Serbien* (Jahreshefte des österr. archäol. Institutes III (1900) Beiblatt, col. 127).

P. 11_2. Asupra carieriĭ guvernatoruluĭ cf. *Prosopographia* I 67 nr. 499.

P. 15 r. 3 de ad. ca notă: Despre ambiĭ consulĭ a se vedea *Prosopographia* III nr. 229 şi 169.

P. 15_1 de ad.: A. von Domaschewski, *Westdeutsche Zeitschrift für Geschichte und Kunst*, 1905, vorbesce de Bonus Eventus cu prilejul inscripţiuneĭ din CIL VII, 97.

P. 22 r. 18: *21* altare.

P. 22_7: şi 12.566.

P. 24_2: Cf. maĭ la vale p. 77 seq.

P. 25_3 r. 2 de j. în s.: în loc de *Annale* XII, 29 (greşală de tipar), trebue XII, 49: *Tot aci de adaos: Burgarii* şi *veredarii* din

inscripţiunea de la Racoviţa-Copăceni *(numerus burgariorum et veredariorum Daciae inferioris* CIL III S. 13.795 şi 13796) alcătuiaŭ de sigur o miliţie locală. In a. 69 d. Chr. în Mauretania se află pe lângă 19 cohorte şi 5 escadróne de cavalerie încă şi miliţia indigenă: *ingens Maurorum numerus per latrocinia et raptus* **apta bello manus** (Tacitus *hist.* II, 58); în Retia: *alae cohortesque* **et ipsorum Raetorum iuventus,** *sueta armis et more militiae exercita* (Tacitus *hist.* I 68), ĭar în Noricum o ala, 8 cohorte şi miliţia indigenă Tacitus, hist. III, 5: „Igitur Sextilius Felix, cum ala Auriana et octo cohortibus ac *Noricorum juventute* ad occupandam ripam Aeni fluminis, quod Raetos Noricosque interfluit, missus"). In a. 51, Rhadamist ucisese pe Mithridate, regele Armenieĭ, şi apucase regatul sĕŭ. „Cappadocia, dice Tacit, avé de procurator pe Iulius Paelignus... Acesta, strîngênd auxiliile provinciale, ca cum ar avé să recucerëscă Armenia" (Ann. XII, 49: *Erat Cappadociae procurator Iulius Paelignus...* **Is, auxiliis provincialium contractis,** tanquam recuperaturus Armeniam...). Miliţie indigenă ne întêmpină şi în Alpiĭ maritimĭ (Tacitus hist. 2,12: *concita gente — nec deest iuventus — arcere provinciae finibus Othonianos intendit*), unde există şi o *cohors nautarum* (Mommsen în CIL V. p. 903) compusă tot din indigenĭ. In Corsica nu se aflaŭ trupe regulate, *alae* şi *cohortes*, ci numaĭ miliţiĭ provinciale (Tacitus *hist.* II, 16). — Despre miliţiile locale cf. Otto Hirschfeld, *Die kaiserlichen Verwaltungsbeamten*, ed. II, Berlin 1905, pag. 393 seq, precum şi A. Stappers, *Les milices locales de l'empire romain*, în *Musée Belge*, Revue de philologie classique, 1903—1905.

P. 35 r. 17 de adaos ca notă la cuvêntul *Bodunum*: Bononia (Vidinul) a fost din noŭ întărit de impĕratul Justinian şi a jucat un rol în rĕsbóele cu Avariĭ (Procop. de aedif. IV 6 p. 290; Theophylact, VI, 4; la Hierocles 655 Βονοπία; în bulg. vechiŭ *Bodun, Bdin*, rom. Dii; se ţiné de Ratiaria. După Not. Dign. Or. XLII 4, 13 aci se află: *cuneus equitum Dalmatarum Fortensium.*

P. 36_2 de adaos: Despre marea însemnătate militară a Raţiarieĭ înainte de Traian vedĭ v. Domaschewscki *Neue Heidelb. Jahrb.* I (1891) p. 198, *West. Zeitschr.* XXI (1902) p. 175.—Nu se póte cunósce exact legiunea —póte chĭar cele doŭĕ legiunĭ— carĭ staţionaseră aci înainte de venirea legiuneĭ IV Flavia în anul când Moesia a fost împărţită în doŭĕ provinciĭ consulare. Traian a mutat legiunea IV Flavia la Singidunum şi a înălţat Ratiaria la trépta de colonie: Colonia Ulpia Ratiaria (C I L III 7492, 6294, 8088, 6295, 1641 p. 1020; cf. Kornemann în Pauly-Wissowa IV 547 n. 229); tot aşa a făcut şi cu Oescus, îndată ce acesta a încetat de a maĭ fi lagăr legionar (Colonia Ulpia Oescus CIL III 753, 7426, 7429, 7430, 7431, 14416; VI 31146; cf. Kornemann în Pauly-Wissowa IV nr. 232). Mommsen a stabilit în chip precis *(Hermes* VII), că pentru secolul I al epoceĭ imperiale era o incompatibilitate între lagăr şi oraş, între regimul milităresc şi cel municipal; în sec. II însă satele lagărelor (canabae) dunărene devin oraşe (Aquincum, Carnuntum, Viminacium, Troesmis). Cf. Schulten în Pauly-Wissowa III col. 1455; Nissen *Novaesium* (Bonn. Iahrb. 1904 p. 8 sq).

P. 37 r. 3—4. In loc de: „nu *înainte* de Traian“ trebue „nu *după* Traian“.

P. 37_3. Contra acesteĭ păreri sprijinită de E. Bormann *Oesterr. Iahresh.* I 174, 6, vedĭ Gsell *Essai sur le règne de l'empereur Domitien* p. 136, 6, care admite a. 86, caşi Marquardt, *Römische Staatsverwaltung* I² 303, Schiller *Geschichte der römischen Kaiserzeit*, I 532, Felow op. cit. 3. Comp. şi Ritterling. *Oesterr. Iahresh.* VII (1904) *Beiblatt* 32 sq.

P. 38 r. 2—5. Şterge şi înlocuesce cu: „leg. I. Italica la *Novae*, leg. V. Macedonica, deja sub Domiţian, la Troesmis; leg. XI Claudia, deja sub Trajan, la Durostorum“ Cf. Felow, op. cit. p. 66—67 şi n. 8.

P. 38_1 r. 2 de adaos: şi Panonia Superióră. Causa vine de acolo că augustalitatea este aci de origină târdie şi datéză dintr'un timp când *Seviri* şi *Augustales* se apropiaseră deja uniĭ de alţiĭ. In sec. 2-lea *Seviri Augustales* devin colegiĭ şi se contopesc maĭ mult saŭ maĭ puţin cu Augustales. Cf. adaosul la p. 39_1

P. 39_1 de adaos: Neumann în Pauly-Wissova II, 2349—2369, după care trebue modificată părerea că: *Augustalis* ar fi o expresiune maĭ scurtă pentru *Sevir Augustalis*. Rĕmâne cestiunea de a se sci, dacă Seviri Augustales eraŭ o delegaţiune din simpliĭ *Augustales*, saŭ dacă *Augustales* şi *Seviri Augustales* existaŭ separaţi şi fără legătură organică uniĭ lângă alţiĭ (cf. ib. 2350 sq.) Pe *Sexviri* deja Morcelli şi Marquardt ĭ-aŭ despărţit de Augustales, vedênd în eĭ nisce funcţionarĭ urbanĭ (seviri plebejenĭ) Despre *Seviri Augustales* cf. ibid. 3251; iar literatura cestiuneĭ 2358 sq.

P. 44 r. 7. Pe lângă C I L. III 1498 vedĭ C I L III 8668: Jupiter Coelestis; 894, 6225, 6303, 8148,10199: Jupiter Opt. max. *paternus*.

P. 48_1 de adaos la literatura despre cultul luĭ Serapis în ţările dunărene: Drexler, *Der Kultus der ägypt. Gottheiten in den Donauländern*, Leipz. 1890; în genere Dr. O. Gruppe, *Griechische Mythologie und Religiongeschichte*, München 1906, II 1576—1580.

P. 53 r. 6 de ad. ca notă. La Bjela se află ruinele unuĭ lagăr roman, unde s'a găsit şi inscripţiunea din C I L III 14502¹.

P. 68 r. 15 la cuvêntul Vecina a se adăogi ca notă: Identitatea *Vecineĭ* cu *Mĕcinul* am susţinut-o încă din a. 1899 (*Analele Acad. Române*, seria II, 1898—99, pag. 469). Totuşi într'o scriere apărută în 1906 (*Intemeĭerea mitropoliilor* etc.) citesc (pag. 45); „După părerea mea(!) acéstă localitate Vitzina este oraşul Măcin din Dobrogea.“ Despre strămutarea mitropolituluĭ Vecineĭ ca mitropolit al Ţĕriĭ-Românescĭ (Ungro-Vlahieĭ) vedĭ *Acta Patriarchatus Constantinopolitani* I p. 383—388.

P. 71 r. 11: *Novae* (în loc de *Durostorum*).

P. 77_3. Maĭ adaogă la literatură: Morel, în *Mémoires de la Société d'histoire de la Suisse Romande* XXXIV (1879), care ţine *Canabele* drept o categorie de comunităţi neurbane (conventus civium Romanorum), despre care vorbesc Cicero şi Caesar (vedĭ E. Kornemann *De civibus Romanis in provinciis imperii consistentibus*, Diss. Berol. 1892, A. Schulten *De conventibus civium Romanorum*, Berlin 1892; idem „Das territorium legionis“ în Hermes

XXIX 1894, idem art. Canabae în Pauly-Wissowa III 1451 seq), pe când Mommsen, din contra, vede în ele nu o instituţiune civilă, ci cel puţin o instituţiune a priori militară, pentru că dênsul consideră drept mieḑ al comunităţiĭ canabense pe *veterani*, ce ne 'ntâmpină în inscripţiunĭ alăturea de *cives Romani*, neguţătorĭ, aşa precum vedem pe veteranĭ ca element constitutiv al conventuluĭ canabens la Troesmis, Aquincum şi Isca. Acéstă thesă a luĭ Mommsen a fost respinsă de Kornemann şi de Schulten, de óre-ce veteraniĭ nu se deosibesc întru nimic de ceilalţĭ *cives Romani*,—de ce deci eĭ s'ar fi constituit într'o Societate deosebită?—,ci intrau în Conventul canabens existent la fie-ce lagăr. Dacă aceştĭ *canabenses* ar fi atârnat de legiune, n'ar fi putut avé magistraţĭ curat civilĭ, ci ar fi fost supuşĭ unuĭ *praefectus leguti legionis*, şi când legiunea şĭ-ar fi schimbat lagărul, Conventul n'ar fi remas loculuĭ, ci, ca dependenţă civilă a legiuneĭ, ar fi trebuit s'o urmeze. In scurt, fiinţa Canabelor contraḑice în tóte concepţiunea luĭ Mommsen. Cu acésta amintiţiĭ scriitorĭ nu tăgăduesc că *canabae* aparţin până la un punct legiuneĭ; la fie-care din lagările cele marĭ de graniţă, aparţinea, ca la fie-care oraş, un domeniŭ maiestatic, un fel de rayon al fortăreţeĭ. Canabele se găséŭ, prin apropierea lor de fondul şi pământul milităresc, ca nisce sate pe domeniul imperial; de aceea *canabenses* eraŭ desiguaţĭ ca *cives Romani legionis illius*. Aşa *canabae* de la Durostorum se numesc *canabae Aeliae*, pórtă deci número împărătesc, ca şi colonile. Motivul juridic al acesteĭ denumirĭ trebue esplicat prin faptul că teritoriul (territorium legionis) al provinciilor dunărene aparţinea fisculuĭ imperial. Veḑĭ Schulten *Die röm. Grundherrschaften*. — Rĕmâne cert însă, că în secolul al II-lea d. Chr., satele de lagăr de pe lângă castrele legionare de la Dunăre deveniră oraşe, „oraşe de lagăr", căcĭ până aci fuseseră „sate de lagăr". In capul satuluĭ de lagăr se aflaŭ saŭ *magistri* ca în Troesmis, Apulum, Aquincum, saŭ *curatores* ca în Mainz. *Decuriones* aŭ canabenses din Mainz, Troesmis (C I L III 6182,6183, 6195), Apulum.—Marcu Aureliŭ a dat satuluĭ de lagăr Troesmis dreptul de cetate, precum dênsul saŭ fiul săŭ Commodus a făcut acelaş lucru cu Lambaesis, situat la un kilom. de lagărul legiuneĭ III Augusta.

P. 81_4 de adaos: Părăsind Dacia, după terminarea rĕsbóĭelor luĭ Traian cu Daciĭ, legiunea se 'ntórse la Troesmis, unde stete până în primiĭ anĭ aĭ domnieĭ luĭ Marcu Aureliŭ (C I L III 6166, 6168, 6169). Când a pornit la răsboiul parthic în Orient ea se ţiné deci încă de armata mœsiacă, ĭar nu de cea dacică. Intre a. 167/168 a fost dusă în Dacia, şi terminându-se rĕsboiul marcomanic s'a aşeḑat la Potaissa (Turda); dovadă este inscripţiunea C I L III 7505 a luĭ T. Valerius Marcianus; acesta intrând în serviciŭ la a. 145, obţine *honesta missio* în 170 în Dacia, de unde apoĭ se 'ntórce *at lares suos* la Igliţa, de sigur el singur, ĭar nu şi legiunea.

P. 91_2 de ad.: şi în *Antike Denkmäler in Bulgarien*, von Ernst Kalinka, Wien 1905.

Pag. 97 r. 9 de adaos ca notă: Titlul onorar de *vir egregius*, întrebuinţat ca titlu oficial şi abreviat: V. E. saŭ E. V., pare că se datoresce luĭ Marcus Aurelius: Cod. Iust. IX, 41, 11: *divo*

Marco placuit eminentissimorum quidem nec non etiam perfectissimorum virorum usque ad pronepotes liberos plebeiorum poenis vel quaestionibus non subici. — Comp. Mommsen *Staatsrecht*, 3 p. 565 n. 4. In inscripţiunea C I L VIII 10570 (din a. 180/3) col. IV, 10: *exemplum epistulae proc(uratoris) e(gregii) v(iri)*. Tot aşa prescurtat găsim titlu de *v(iri) e(gregii)* saŭ *e(gregii) v(iri)* în C I L VI 2010, ĭarăşĭ din timpul luĭ Commodus. Cf. Otto Hirschfeld op. cit. ed. 2 p. 451 seq., unde se dă exemple de procuratorĭ cu titlu de *v(ir) e(gregius)*. In inscripţiunile greceştĭ acest titlu corrĕspunde aceluĭa de: ὁ κράτιστος. — *E(gregiae) m(emoriae) v(ir)* se găsesce în inscripţiunile procuratorilor rĕposaţĭ, cum se vede în C I L VI 1636; VIII, 9760; IX 5439.

P. 102_1 de adaos: Inscripţiunea nefiind completă în partea stângă, Filow, (op. cit. 62), propune lectura: [*vexillatio leg.*] XIIIg. sub Tib. Cl. [*Valeriano (centurio) leg. eiusdem*], admiţênd că la Heviz a fost numaĭ o vexillaţiune, ĭar nu legiunea întrégă.

P. 102_2 de adaos: Este maĭ probabil că leg. I Adiutrix a fost în Dacia numaĭ în timpul rĕsbóĭelor dacice ale luĭ Traian, de óre-ce cele douĕ inscripţiunĭ din Apulum sunt dedicaţiunĭ de veteranĭ aĭ aceleĭ legiunĭ şi nu pot prin urmare dovedi petrecerea legiuneĭ în Dacia, întru cât veteranii putéŭ rĕmâne în acéstă provincie după sfîrşitul rĕsboiuluĭ. Din cărămidile aflate la Turnu-Severin cu stampila leg. XIII G(emina) e(t) I Adi(utrix), (cf. maĭ departe nr. 49), resultă numaĭ că amêndouĕ legiunile aŭ participat la rĕsbóĭele luĭ Traian. Prin urmare lipsesce orĭ-ce argument pentru părerea, că leg. I Ad. a aparţinut garnizoneĭ Dacieĭ. După finele rĕsboiuluĭ, legiunea, décă nu s'a întors în Germania, era dejà atuncĭ staţionată în Pannonia. Cf. B. Filow op. cit. 58 sq.

P. 105_2 de adaos: Unĭĭ aŭ contestat — fără să fi vĕdut însă pétra, — lectura *mun. Fl. Hadriani.* In 1877, când am copiat acéstă inscripţiune (veḑĭ *Raport asupra uneĭ misiunĭ epigrafice în Bulgaria*, Buc. 1877), lectura nu presintă nicĭ-o greutate; ea a fost apoĭ confirmată de d. v. Domaschewski. Faptul că nu póte fi vorba la Drobetta de o ocupaţiune trecĕtóre, şi că oraşul, înainte de a fi căpătat dreptul de municipiŭ de la un împĕrat din dinastia Flavia, trebue să fi avut dejà un trecut roman se înţelege de la sine şi resultă şi din baso-reliefurile Columneĭ Traiane, unde figuréză ca oraş roman în fiinţă şi cu frumóse edificiĭ, dejà la începutul primuluĭ rĕsboiŭ al luĭ Traian cu Daciĭ. Cf. Cichorius, *Die Reliefs der Trajanssäule* III, 142 seq. O. Benndorf, Arch. epigr. Mitt. XIX 201. Comp. Petersen, *Trajans dakische Kriege* I. II. (Leipzig 1899—1903). Reconstituit tot ca municipiŭ în epoca luĭ Hadrian (de aci gentiliciul *Aelium:* C I L III 8129 şi Ephem. epigr. IV 893, 32, ca şi cognumele *Hadrianum:* C I L III 8017; 14216[9]), devine colonie numaĭ în secol. al III-lea (C I L III 1209, 2679, 8019, 1570, 14468,) şi posedă o garnisonă care apăra castelul de la capul podului de pétră; după Not. dignit. or. XLII 6, 16, 24 acest castel era ocupat de *cuneus equitum Dalmatarum Divitensium* şi de *auxilium primorum Daciscorum.*

P. 106 r. 22 de adaos ca notă: Contra acesteĭ părerĭ spriji-

nită pentru prima óră de d. von Domaschewski (*Arch. epigr. Mitteil.* XIII p. 129 seq.) şi adoptată între alţii de dd. Otto Hirschfeld (C I L III p. 1474), A. von Premerstein (*Oesterr. Jahreshefte* 1900 *Beiblatt* colónele 110, 153), şi M. Rostowzew, (*Geschichte der Staatspacht in der römischen Kaiserzeit bis Diokletian* p. 394), a fost în timpul din urmă pusă la 'ndoială de d. C. Patsch (*Mitteil. des Kais. deutsch. Archäol. Instituts*, Roem. Abteil. Band XX (Rom. 1906), p. 223—229. Argumentele principale sunt: *a)* că staţiunile luĭ *vectigal Illyrici* n'ar fi fost numaĭ la graniţele provincielor, cum presupune von Domaschewski, ci existaŭ şi staţiunĭ în interior; *b)* că linia Tsierna, ad Mediam, Pons Augusti—Sarmizegetusa, ar puté fi maĭ sigur staţiunĭ, unde fiscul percepea taxe pentru folosinţa drumuluĭ, de cât staţiunĭ vamale de graniţă, întru cât, dacă am avé până aci o linie de fruntarie, precum şi maĭ departe la Veczel, Zalatna şi Verespatak, atuncĭ Sarmizegetusa, capitala Dacieĭ, s'ar găsì nemijlocit la graniţă, ĭar districtul aurifer s'ar vedea tăĭat în două; de aceea dejà Brandis (în Pauly-Wissowa s. v. Dacia col. 1970), nu admite că Grădiştea şi Zalatna ar fi fost staţiunĭ vamale; *c)* unirea Banatuluĭ Temişóreĭ cu Moesia Superior ar trebui pusă la 'ndoială, ba chiar, strict vorbind, ar trebuì să fie dejà cu totul înlăturată, de óre-ce şi al doilea argument al luĭ von Domaschewski, că în Banat nu avéŭ lagărul lor permanent corpurĭ de trupe din Dacia, ci din armata Moesieĭ Superióre, cade de la sine pentru motivul simplu: că în acest cas Sarmizegetusa, Maroş-Németi şi Sirmium ar trebuì să aparţină aceleĭaşĭ provinciĭ, căcĭ în câte-şĭ trele localităţile amintite s'a dat peste cărămidĭ cu stampila legiunilor moesiace: leg. IV Fl. Felix şi VII Claudia; „pe când, dice d. Patsch, connexiunile dintre oraşe ne fac din potrivă lămurit să recunóscem că câmpiile de la Temiş aparţinéŭ Dacieĭ". Pentru acésta citéză inscripţiunea votivă găsită la Apulum (Oester. Jahresheft. 1900, Beiblatt c. 183: *[Aes]culapio et H[yg]iae L(ucius) Iu[l(ius) [B]assinus, dec(urio) col(oniae) Apul(ensis), II vir col(oniae) Nap(ocensis), flam(en) col(oniae) Drob(etensis), flam(en) munic(ipi) Dier(nensis), dec(urio) munic(ipi) Apul(ensis),e[t] Por(olissensis), trib(unus) leg(ionis)* IV *Fl(aviae), pro salute Iuli*[ae] *Beronices con*[*i*]*ugis v(otum) l(ibens) s(olvit)*. Din acéstă inscripţiune resultă că Tsierna (Orşova-Vechie), care după von Domaschewski ar aparţine Moesieĭ superióre, se presintă reunită cu oraşe absolut dace: Apulum, Drobeta, Napoca şi Porolissum. De asemenea o altă inscripţiune funerară aflată la Fény, pe malul drept al Temişuluĭ (C. I. L. III 12595: *Aurel(ius) Faustu*[*s d(ecurio)? mu*]*n(icipii) Tib(isci)... vet(eranus) vix(it) an(nis) XLVI. Septimia Marcia coniux feci*[*t*]. *D*[*is*] *M(anibus) Iul(ius) Martialis* v(e)*t(eranus)*, v[*ix(it) an(nis)...*], menţionéză un decurio al municipiuluĭ Tibiscum. Nu maĭ puţin în contradicere cu reunirea Românieĭ la răsărit de Olt împreună cu Moesia inferior, ar fi după d. Patsch staţiunea din Durostorum, şi graniţa vamală între douĕ părţĭ ale uneĭ singure provinciĭ. Asupra părerĭĭ d-luĭ von Domaschewski cf. încă maĭ departe p. 109 nota 1 şi adaosul la aceiaşĭ notă. Cât despre studiul

d-luĭ Patsch vom avé ocasiune să revenim în notele adaose ceva maĭ departe, la pag. 642.

P. 107_1 de adaos: E de admis că guvernarea Dacieĭ inferióre de către un procurator a fost de caracter provizoriŭ, în chip trecĕtor, sub domnia luĭ Hadrian şi începutul domnieĭ Iuĭ Pius; procuratorul comandà trupele de pe lângă limes alutanus sub ordinile superióre ale guvernatoruluĭ de rang pretorian al ambelor Daciĭ.

P. 109_1 de adaos: Asupra părerii luĭ Domaschewski cf. Brandis în Pauly-Wissowa IV, 1970, şi Felow op. cit. 5, 58. Despre Dacia în genere cf. Brandis, l. c. 1948—1975, şi Nicola Feliciani, s. v. Dacia în de Ruggiero, *Dizionario epigrafico di Antichità Romane*, vol. II.

P. 113_5 de adaos: Următórea inscripţiune descoperită la Celeiŭ în tómna a. 1906 şi comunicată de noĭ în şedinţa publică de la 19 ian. 1907 a Academieĭ Române: „*Deae Nemesi, pro salute aug(gustorum), curial(es) territ(orii) Σuc(idavensis), templum a solo restituerunt*“ dovedesce că Celeiul s'a numit *Sucidava*, şi că nu se bucurà de dreptul de cetate, de óre-ce era numaĭ un *territorium*. Ea figuréză la Ptolemeŭ (*Geogr.* 3, 8, 4: Σουσίδαβα), în Notitia Dignitatum (*Or.* XLII, Dacia ripensis r. 39: *praefectus legionis quintae Macedonicae, Sucidava*); (acéstă Sucidava diferă de Sucidava din Dobrogea, amintită în *Notitia Dignitatum Oriens* XLI ca făcênd parte din Moesia Secunda: odată sub insignia Sucidava, şi apoĭ l. 17: *Cuneus equitum Stablesianorum Sucidava*), precum şi în Prokopios (de aedif. IV, 6 p. 291 ed. Dindorf) unde lectura Σικίβιδα este de sigur o greşală de copist în loc de Σικίδαβα=Σουκίδαβα. Termenul *curiales* in loc de decuriones ne duce la o epocă târdie. După arătarea luĭ Prokopios, împĕratul Justinian a construit pe malul drept al Dunării castelul *Palatiolum* (Παλατίολον), ĭar pe malul opus a rezidit Sikivida (Σικίβιδα)=Sucidava). Urméză decĭ că colonia Malvensis trebue căutată aiurea, tot în Oltenia, dacă nu cum-va ea nu este de cât numirea indigenă, dacică, a colonieĭ Romula, singura colonie (afară de Drubetta), ce cunóscem în Dacia sudică.

P. 119_1 de adaos: Asupra luĭ M. Claudius Fronto cf. *Prosopographia* I nr. 699, ĭar despre presumatul sĕŭ fiŭ M. Claudius Fronto Neocydes, tot acolo I nr. 700, unde se presupune a fi fost fiul luĭ Claudius Neocydes (la nr. 751).

P. 121 r. 20 de adaos ca notă: Despre Sex. Cornelius Clemens cf. *Prosopographia* I nr. 1085.

P. 121_1 de adaos: Despre M. Statius Priscus Licinius Italicus cf. *Prosopogr.* III nr. 637, ĭar despre P. Furius Saturninus II nr. 407.

P. 122_1 de ad.: Inscripţiunea C I L III 1464 este posterióră a. 205. Alte exemple cunoscute de *procuratores vice praesidis* saŭ *agentes vices praesidis*, maĭ sunt, pe lângă cele adunate la Marquardt, op. cit. I p. 556 n. 8, încă şi următórele: C I L XIII, 1807; C I L VIII, 8328 add. şi C I L VI, 1638.

P. 123_1 de ad.: Din inscript. C I L III 6757=6055 se vede că procuratorul Dacieĭ Porolisensis este înaintat la *ducenarius*. Atare indicaţiune a salariuluĭ se face în adins în aceste cazurĭ.

P. 128: Paginaţia de la 128—145 urméză a se îndreptà ast-fel:

127 devine 129; 128=130; 129=131 etc. până la 142=144. A se îndreptà de asemenea colon-titlu (p. 129—143): în loc de *Monumente religióse* trebue a se citi: *monumente imperiale.*

P. 130_1 de adaos: La Jajdji (spre sud de Şistov) s'a găsit un al patrulea exemplar (C. I. L. III 14422 [1]): „*Ex auctoritate imp* (*eratoris*) *Caesaris, divi Traiani parthici filii, divi Nervae nepotis, Traiani Hadriani aug*(*usti*), *p*(*atri*) *p*(*atriae*), *pontifici maximo, tr*[*i*]*buniciae potes*[*tatis*] *XX, co*(*n*)*s*(*ulis*) *III, An*[*ţius*] *Rufinus inte*[*r Moe*]*sos et Thraces* [*fi*]*nes posuit.*“ Locul aflării acesteĭ petre de hotar dovedesce că linia de graniţă apusană a provincieĭ Thracieĭ, şi prin urmare a teritoriuluĭ cetăţiĭ Nicopolis ad Istrum, nu mergé până la Asamus (Nicopolis din faţa Turnuluĭ-Măgurele), precum admite Premerstein op. cit., ci lua direcţiunea spre Novae, atingênd malul Dunării spre rĕsărit de Dimum în regiunea Şistovuluĭ. Dimum (adĭ Bjeleni) situat la rĕsărit de actualul Nicopoli era capitala uneĭ regiunĭ proprii, precum dovedesce inscripţiunea din Roma C I L VI 32549. Prin urmare regiunea oraşuluĭ Nicopoli de adĭ nu apartinea teritoriuluĭ cetăţiĭ Nicopolis ad Istrum, fiind din colo de graniţa acestuĭ teritoriŭ, căcĭ Nicopolis menţionat de Prokopios nu póte fi de cât *Nicopolis ad Istrum*, pe când castelul Nicopolis de la Dunăre este o fondaţiune cu mult maĭ târdie. De îndreptat în acest sens cele dise la pag. 142 r. 12: „şi apoĭ ţine malul rîuluĭ Osma până la vărsarea luĭ în Dunăre“. De pe la finele secoluluĭ al II-lea Haemus formézĕ limita dintre Moesia inferior şi Thracia.

P. 136_1 de adaos: iuscripţiunea póte fi citită şi: *f*(*ines*) *t*(*erritorii*) *Call*(*atidis*).

P. 136_3 de adaos: inscripţiunea(=C. I. L. III 12507) se póte citi şi: [*f*(*ines*) *t*[*e*]*rr*(*itorii Odess*(*i*).

P. 141 r. 4—5 de j. în sus: se şterg cuvintele: „zidit de împĕratul Justinian“, caşi cuvintele „se înşélă dar... când“ de la nota 6 din josul paginеĭ, la care notă se adaogă următórele: Prima apariţiune a castelului Nicopolis de la Dunăre o găsim într'o visiune a profetuluĭ Isaia (un amestec apocalyptic de oracule şi istorie), care pune întemeierea oraşuluĭ în a doua jumătate a secoluluĭ al X; el nu figuréză la Theofilact nicĭ la Arabul Idrisi din sec. XII, nicĭ în poema luĭ Manuel Philes către generalul Glavas (pe la a. 1305). Numaĭ când Turcii începură să trécă Balcanii, fortăréţă jócă un rol însemnat şi se arată în isvóre. Aci dete ţarul bulgăresc Joan Alexandru un privilegiŭ Veneţienilor în a.1352 „in Nicopoli“. Tot aci ţarul Joan Şişman a fost învins şi robit, ĭar cetatea a rĕmas capitala turcéscă a Bulgarieĭ centrale, capitala unuĭa din cele treĭ sandgĭacurĭ ale Dunării de jos. — Textul din Prokopios (*de aedit.* p. 307 B.) se raportézĕ decĭ la *Nicopolis ad Istrum*, întemeiat de Traian, 3 ore departe de Trnovo, (satul de azĭ Nikjup), reconstruit de Justinian, şi menţionat în cele din urmă sub împĕratul Maurikios. Cf. Dr. C. Jirecek, *Das christliche Element in der topographischen Nomenclatur der Balkanländer* (Sitzungsber. Wien. Akad. vol. 136 Wien 1897).

P. 142_5. De adaos: După altă părere, care ni se pare maĭ pro-

babilă, *ripa Thraciae* este numaĭ partea maluluĭ dunărén ce aparţinea regiuneĭ cetăţiĭ Nicopolis ad Istrum (regiunea între Trimammium şi Novae); acésta anume în timpul când Nicopolis se ţinea de provincia Thracia şi încă nu se alipise la Moesia inferióră (înainte deciĭ de ultimiĭ aniĭ aĭ luĭ Commodus saŭ începutul domnieĭ luĭ Septimiŭ Sever).

P. 143_2 de adaos: Totuşĭ, din causă că e vorba de un veteran, acéstă inscripţiune nu póte fi adusă ca dovadă. Maĭ departe: împrejurarea că altarul cu inscripţiunea 7420 este ridicat pentru sănătatea luĭ T. Vitrasius Pollio, guvernatorul Moesieĭ inferióre, vorbesce în favórea părereiĭ luĭ Mommsen, caşi faptul aflăriĭ tot în Almus (Lompalanca) a uneĭ liste de 16 principales din legiunea I Italică (C I L III 14409[1]), o legiune adică a Moesieĭ inferióre.

P. 158, r. 4 de adaos ca notă: Probabil că pétra provine din Oescus, şi că a fost întrebuinţată maĭ târdiŭ în Celeiŭ ca material de construcţiune. In acest cas Zoticus şi Salvianus, servi vilici, sunt agenţiĭ vamalĭ aĭ statiuneĭ Oescus, întru cât Malva nu maĭ póte fi aşedată la Celeiŭ.

P. 159 r. 8 de j. în sus: *Aurelio* în loc de *Aleurio*.

P. 161 r. 2 de j. în s.: ἐπιστράτηγος iar nu ἐπιστρατιγὸ.

P. 163 r. 2 de j. în s. de adaos ca notă: Din împrejurarea că în inscripţiunea de la Ephes Cl. Xenophonte se numesce: *proc. Illyrici per Moesiam inf(eriorem) et Dacias tres,* pe când aceeaşĭ persónă în inscripţiunea de la Celeiŭ se numesce sourt numaĭ: *proc(urator) Aug(usti)*, — d. Otto Hirschfeld (*Untersuchungen über römische Staatsverwaltung*, ed. II (1905, p. 89) trage conclusiunea, că nu e nevoe ca titlu de *procurator vectigalis Illyrici* să însemneze administraţiunea întreguluĭ domeniŭ vamal, şi deciĭ procuratoriĭ vamalĭ, caşi arendaşiĭ, în de regulă n'aŭ avut să administreze vama illyrică în tótă a sa întindere colosală.

P. 165, r. 6: veḑĭ nota precedentă.

P. 175_1 de adaos: Dessau (*Inscriptiones latinae selectae* I, nr. 641) pune inscripţiunea nóstră între 293—300. Maĭ precis am puté ḑice că ea datéză din a. 294, când Diocleţian se găsea la Transmarisca dând decretul din Cod. Just. VI, 42, 28 cu data: D. XV K. Nov. *transmare* cc cons.=a. 294. După cum observă Mommsen (nota 13) *trans mare= Transmarisca*. Putem cu ajutorul datelor din decrete urmări întregul itinerar din acel an al împĕratuluĭ. Până în Marte el se află în Sirmium; merge apoĭ la Viminacium, Ratiaria, Cibru şi Variana, se opresce la Transmarisca, şi de acolo în josul Dunăriĭ la Durostorum; în urmă la Anchialos, şi aşa maĭ departe până la Constantinopole. — Panegyricul pentru Constantius, ţinut de Eumenius în a. 297 d. Ch., amintesce între altele şi supunerea Goţilor de către Romanĭ (cap. 10); titlul însă de *Goticus* dat luĭ Diocleţian într'o inscripţiune din acest an este pus la îndoială (Comp. Rappaport, *Die Einfälle der Goten* etc. Leipzig, 1889 p. 107). In orĭ-ce cas este sigur că Diocleţian a repurtat maĭ multe victoriĭ asupra Goţilor şi Sarmaţilor, chĭar şi în a. 302, şi că a apărat vitejeşte graniţa dunăréná, Cf. Seeck, *Rhein. Mus.* 48 (1893), p. 201; Mommsen în *Hermes* XXIV (1889) p. 210,

P. 178 r. final de adaos ca notă: O cărămidă găsită la Kadiköi (vechia Candidiana, Bulgaria) pórtă stampila „*leg. XI Cl(audia) F(elix)* **Tram(ariscae)**".

P. 183_3 de adaos: de sigur că fundaţiunea castelului Constantiana Daphnes se datoresce luĭ Constantin cel Mare, care, cu prilejul uneĭa din expediţiunile sale contra Goţilor în Ţara Românéscă, anume cea din a. 323, trecând Dunărea pe la Turtucaia, a găsit necesară stabilirea unuĭ cap de pod (punct de trecere) pe malul stâng, la Daphnis. Comp. Procopios *de aedif.* IV, 7. (Cu ajutorul indicaţiuneĭ locurilor de unde Constantin a dat constituţiunile şi legile sale, aşa cum acestea sunt rînduite în noua ediţiune a codiceluĭ Theodosian, publicată de Th. Mommsen şi P. Meyer, Berlin 1905, — se póte urmări cu amănuntul itinerariele împĕratuluĭ în expediţiunile sale de la Dunăre). O dată cu întărirea ambelor maluri dunărene prin castele, el a construit (dacă nu reconstruit, veḑĭ pag. 244) podul de pétră peste Dunăre între Ghighen (Oescus) şi Celeiŭ, putênd să se laude (ap. Julian, Caesares p. 423) de a fi recucerit Dacia Traiană. La Daphnis Constantin cel Mare a bătut monede de aur, de argint şi de bronz, carĭ amintesc victoriile luĭ asupra Goţilor. Iată aceste monede după descrierea luĭ Cohen, VII, 237,89 seq.: „Nr. 89: Avers: *Constantinus max. aug.* Bustul seŭ diademat şi drapat spre drépta. Rev.: *Constantiniana Dafne.* Victoria stând la stânga pe un cippus şi privind spre drépta; ea ţine câte un palm în fiecare mână; înaintea eĭ, un trofeŭ; la picĭórele sale un captiv în genuche, cu mânele rezemate pe pământ; sub picĭórele sale, un scut: în câmp, B şi un coĭf; la exergă, CONS* (de aur). — No. 90: Acelaş bust şi aceĭaşĭ legendă; Rev.: Acelaş revers, dar în câmp, *A* (saŭ II?). — 91. Acelaş bust şi aceĭaşĭ legendă (argint). Rev.: Acelaş revers, dar Victoria pune picĭorul pe un captiv îngenuchiat care 'şĭ întórce capul. (Victoria pare a 'şĭ da capul la o parte ca să eviteze de a privì pe captiv); înaintea eĭ, un trofeŭ, şi un scut alăturea de captiv. (bronz mic). — No. 92: Varietate. Aceĭaşĭ legendă. Capul sĕŭ diademat la drépta (bronz mic"). — Este meritul luĭ Gretzer de a fi recunoscut cel dintâiŭ din vechiĭ numismaţĭ că Constantiniana Dafne nu póte fi Daphne, un suburbiŭ al Antiochieĭ, ci Daphnis din Ţara-Românéscă, de care vorbesce Procopios. Părerea luĭ Gretzer a fost adoptată de Spanheim, de Eckel şi de Cohen, şi astă-ḑĭ nimenĭ nu se maĭ îndoesce de temeĭnicia eĭ.

Pe la Transmarisca-Daphne a trecut Dunărea şi împĕratul Valens pe un pod de vase (în primăvara a. 367) în potriva luĭ Athanaric, principele Visigoţilor. (Ammian. Marcellinus XXVII, 5, 2 sq.).

Pag. 184 r. 1, şterge: „Dinigothia (= Dinogetia, la gura Siretuluĭ lângă Galaţĭ)" şi înlocuesce cu: „Sucidava (Or. XLII; cf. adaosul la pag. 113_5 propus maĭ sus (p. 636).) Cât privesce pe Dinogetia, socotim că ea trebue pusă pe malul drept al Dunăriĭ, identificând-o cu ruinele castelului Bisericuţa, în faţa Galaţiloı. Argumentele principale sunt: 1° Dinogetia la Ptolemeŭ are o lungime de 53°,10, pe când întorsătura, ce face acolo Dunărea, mĕsóră numaĭ 53°. Ar urmà deciĭ, în casul când Dinogetia ar fi fost pe malul stâng, ca unghĭul Dunăriĭ să fie spre apus de Dinogetia, ceea-ce nu corĕspunde

realităţii. Apoi 2°, în Itinerariul Antonin, Tabla Peutingeriană şi în cele-alte izvóre unde Dinogetia ne întâmpină, ca figuréză în Moesia Inferióră (în Notiţia Dignitatum: Dinigothia Or. XXXIX, 24 in Scythia). In chărţile IV şi V din suplementul volumuluĭ III din Corpus Inscript. Lat., Dinogetia este aşezată pe malul drept, pe când în charta cea vechiă era pusă greşit pe malul stâng. Rĕmâne decĭ de găsit numele antic al ruinelor de la Gherghina. Cât despre Cetatea Bisericúţa, ea este situată la $4^1/_2$ km. spre Nordvest de satul Garvan, pe o insulă stâncósă la rĕsărit de délul Bugeacu, pe unde Ruşii trecură în Sudul Dunării în a. 1877. Spre vest cetatea este despărţită de cel-alt teren prin o gârlă a Dunăreĭ, care în chartă se numeşte *Gărla Lăţimeĭ*, dar lăcuitoriĭ îĭ zic *Gărla Bisericuţeĭ*. Ea are forma dreptunghĭulară lungăréţă; laturile de Nord şi de Sud mĕsóră 45 m., pe când celelalte laturĭ aŭ lungimea de 145 m.; ea este întărită cu ziduri puternice, ce se prelungesc până la 20 m. în jos până la pólele stânceĭ; are rezemătorĭ de zid şi turnurĭ marĭ exterióre, carĭ sémănă a fi rotunde. La laturele cele înguste se cunosc urmele porţilor; în iăuntrul cetăţiĭ de asemenea se vĕd urme de clădirĭ. Deşi acéstă cetate este natural fortificată prin posiţiunea eĭ înaltă de 30 m. d'asupra nivelului Bălţiĭ, totuşĭ se cunósce în jurul eĭ pe la pólele stâncilor urmele unuĭ şanţ înconjurător lat de 20 m. In prejma cetăţiĭ sunt viile lăcuitorilor din Azăclău, unde se găsesc cĭoburĭ, monede romane şi bizantine, cărămidi late şi ziduri vechĭ, ce dovedesc că în jurul cetăţiĭ militare eraŭ şi aşeḍeminte civile. Acest castru roman este unul din cele maĭ frumóse şi maĭ bine păstrate din Dobrogea. Zidurile luĭ înconjurătóre se vĕd din depărtare. După posiţiunea luĭ dominantă în teren, la cotul Dunăriĭ, şi tăria construcţiuneĭ luĭ, castrul avé un rol însemnat pentru paza fruntarieĭ romane. Drept cap de pod îĭ servé castrul roman de la gura Siretuluĭ (Gherghina saŭ Barboşĭ). După cum spun lăcuitoriĭ, chiar se află peste baltă spre vest urmele unuĭ dig zidit numit „podul de pétră", care duce spre Gura Siretuluĭ; aceste urme însă nu le-am putut vizitá, căcĭ în timpul escursiuneĭ nóstre din 1898 apele eraŭ marĭ. De sigur că aceste douĕ castre: Dinogetia şi cel de la Gherghina, legate împreună, alcătuiaŭ cheia Dunăriĭ de jos; acĭ era cea maĭ îngustă trecătoare a fluviuluĭ pentru un duşman care vine dinspre Nord saŭ Vest. Atuncĭ când înghĭaţă Dunărea, cineva póte veni pe jos de la Galaţĭ până la Bisericuţa într'o oră şi jumătate, ĭar de la gura Siretuluĭ în douĕ ore. Prin *Vîrtop*, — aşa se numesce locul de la pólele délului Bugeacu, vis-à-vis de cetate, — se cunosc şi urmele unuĭ drum vechiŭ tăiat în teren, care se ḍice că ducea de la Bisericuţă la podul de pétră; tot acolo se vĕd şi urme de vechĭ vărăriĭ, carĭ pot să fi servit pe vremurĭ lăcuitorilor Dinogetieĭ.

P. 191 r. 3 de jos în sus, de adaos ca notă: Une-orĭ în loc de *genius publici portorii* găsim *genius splendidissumi bectigalis Illyrici* (C I L III 8140) saŭ numaĭ *genius Illyrici* (Jahresh. 1903 Beibl. col. 29 nr. 36), adică ḍeul protector, care îngrijesce de portorium publicum Illyrici, de aşa numitul *fructus Illyrici*.

P. 198 r. 3 de adaos ca notă: Inainte decĭ de sus citatul

studiu al d-luĭ Patsch, noĭ admisesem pe lângă taxele de vamă la fruntarie, încă şi accisele şi taxele impuse călătoruluĭ pentru drumurĭ şi la trecerea podurilor peste rîurĭ. Astfel, staţiunea Pons Augusti (la Mureş) nu 'şĭ are alt rost, caşi Tsierna şi Celeiu, Confluentes (C. I. L. III 15184[8]) la reunirea Saveĭ cu Dunărea, Boiodurum la gura Innuluĭ, Pons Aeni (=Statio Enensis,) Kulicĭ la vĕrsarea Moraveĭ în Dunăre, etc., fie că este vorba de podurĭ, saŭ simplu numaĭ de trecerea rîurilor; căcĭ de sigur se percepĕŭ taxe pe Dunăre, Drava, Sava, Mureş, etc. — Contra uneĭ asemenea părerĭ nicăirĭ d. von Domaschewski nu s'a pronunţat, vorbind numaĭ despre staţiunile de la graniţele imperiuluĭ şi cele dintre provinciĭ, şi este maĭ mult de cât sigur, că numaĭ în ḑiua când vom posedà o cunoscinţă maĭ adàncită a însemnătăţiĭ căilor comerciale, a situaţiuneĭ staţiunilor şi a distanţeĭ dintre ele, cum şi un material epigrafic maĭ bogat, nimenĭ nu se va maĭ puté îndoì de existenţa vămilor din interiorul provinciclor.

P. 202_1 de adaos: Pentru *vectigal Illyrici* C I L III 4063, 5691, 7435, 7479, 8140, 8163, 13396.

P. 203_1 de ad.: Inscripţiunea este de pe la finele secol. al II, căcĭ Mactaris se numeşte în ea colonia. Numele de *Aelia Aurelia* dovedesce că a devenit colonie sub Commodus (C I L VIII p. 1219), de unde resultă că în acel timp existaŭ încă societăţi de arendare cu *mancipes* în cap. (Cf. Hirschfeld op. cit.[2] 85).

P. 204_1 r. 10 de sub notă de ad.: Staţiunea Vratnic (C. I. L III 13283; cf. ib. p. 2328[175]) este depărtată cu 11 kil. de fruntaria maritimă din Zengg, decĭ după d. Patsch (l. c.) nu a fost o staţiune de graniţă, ci de vamă interióră.

P. 205_3 de ad.: şi Rostowzew, *Geschichte der Staatspacht in der römischen Kaiserzeit bis Diokletian* în Philologus 9. Suppl. Band p. 329—512, în special p. 394. Inscripţiunea de pe pecetie (Benndorf=C I L XV 7975) dovedesce că arendarea acestor vămĭ se făcea de fiscus, în care se vĕrsà venitul lor, chĭar şi din provinciile Senatuluĭ. Juriştiĭ vorbesc deasemenea despre *conductores vectigalium fisci* (Papinian *Digg.* 50, 5, 8, § 1. Callistratus *Digg.* 50, 6, 6. § 10; comp. Ulpian *Digg.* 39, 4, 1 § 1).

P. 205_5 de adaos: se póte citi şi: *proc. p(ublici) p(ortorii) X* (= decimae). D. Hirschfeld (op. cit.[2] 79 nota 2) se 'ndoesce de acéstă lectură: *decimae*, de óre-ce inscripţiunea CIL III S. p. 2198 a fost numaĭ o singură dată copiată, şi că probabil acolo textul este stricat, ceea-ce resultă şi din explicaţiunea luĭ Mommsen, care citesce: proc. p(rovinciae) P(annomiae) [s(uperioris)]. D. Hirschfeld (ib). maĭ observă că titlu de *procurator Illyrici per Moesiam inferiorem et Dacias tres* nu este o dovadă suficientă despre faptul că Dacia de la Marcus încóce era numĕrată ca treĭ provinciĭ vamale separate, cum nu fusese nicĭ înainte de Marcus, fiind socotită ca o singură provincie.

P. 206_2 de adaos: Inscripţiunea III S. 11674 s'a corectat la No. 13522 din acelaş Corpus; începutul eĭ trebue citit astfel: *Marti aug(usto)* pro salute etc.

P. 209_2 de adaos: Pontebba, ca şi Plechenalp (la răsărit de

Mauthen) aparţin nu Italieĭ, ci Illyriculuĭ, de óre-ce în ambele staţiunĭ vedem că se percepea vama Illyriculuĭ, ĭar nu cea italică: decĭ Pontebba-Saifnitz, caşi Pleckanalp-Reisach (C I L V 1864; C I L III 4720) eraŭ staţiunĭ nu de graniţă, ci pentru drumurĭ. Tot astfel *statio Turicensis* din domeniul vamal al Gallieĭ, de óre-ce ea se găsesce cu mult maĭ departe de fruntaria rĕsăriténă a Gallieĭ; idem Savaria şi Sirmium, precum şi staţiunile cele nouĭ constatate în Moesia superior (despre care veqĭ maĭ departe). — De asemenea Seben (Sublavio), de unde provin inscripţiunile C I L V 5079, 5080 privitóre la T. Iulius Saturninus (veqĭ maĭ departe p. 208), de óre-ce acesta fusese arendaş al vămiĭ Illyriculuĭ, iar nu al Italieĭ.

P. 210_1 de adaos: Inscripţiunea citată= C I L III 13396.

P, 211, r. 4, şterge *Malva* şi înlocuesce-o cu *Sucidava*.

P. 212, r. 15 idem idem.

P. 212 între rîndul 13 şi 14 adaogă: 3 bis: *Dimum-Giridava*, aprópe de Novae, la malul Dunării lângă graniţa dintre Moesia şi Thracia; ĭar ca notă: La satul Pelişat (Bulgaria) s'a găsit inscripţiunea C I L III 12399: *I(ovi) o(ptimo) m(aximo) ceteris*[*q*]*ue diis deabusq*(*u*)*e Giridavens*(*ibus*) *Memor Aug*(*ustorum trium*) *n*(*ostrorum*) *ser*(*vus contra*)*sc*(*riptor*) *stat*(*ionis*) *Dim*(*ensis*) *gravi va*[*l*]*etudin*[*e*] *liberatus*. E vorba decĭ de un *vilicus stationis Dimensis Giridavae*, care a indeplinit votum după ce a scăpat dintr'o grea bólă. O altă inscripţiune s'a găsit la Beleni (Bulgaria), care corespunde luĭ Dimum (Itin. Antonin 221 şi Tab. Peuting: *Dimo*; Procop. de aedif. IV 11; Λίμῳ; Not. Dign. Or. 40, 12: *cuneus equitum Solensium, Dimo*). Inscripţiunea figurézĕ în C I L III 12363 şi sună: *Quintil*[*lus T. Iul*(*ii*) *Sat*[*ur*]*nini c*(*onductoris*) *serv*[*us*] *et eiusd*(*em*) *lib*(*ertus*). Acelaş T. Iul(ius) Saturninus c(onductor), adică publici portorii Illyrici, ne 'ntâmpină în staţiunea Loncium în Noricum (C I L III 4720); apoĭ la Alburnum în Dacia (C I L III p. 958); şi în valea rîuluĭ Eisack (C I L V 5079): decĭ o nouă dovadă că portoriul Illyriculuĭ în provinciile dunărene fuseseră arendate uneĭ singure societăţĭ.

P. 212_8 de ad.: In loc de 5168, trebue 1568.

P. 213_2 de adaos: Iată completată, graţie călătorielor d-lor von Premerstein şi Vulicĭ, lista staţiunilor vamale cunoscute până astădĭ în Moesia Superior, (ap. Patsch l. c.):

1. Kulicĭ, la gura Moraveĭ în Dunăre (C I L 1647=8140).

2. Viminacium (*Oesterr. Jahreshefte* 1905 *Beiblatt* col. 3 nr. 8: *M. Antoni*(*o*) *M. f. Fabia Fabiano, proc*(*uratori*) *XL Galliarum et portus item, argentariar*(*um*) *Pannonicar*(*um*), (*conductori*) *portori Illyrici, patrono bono Mercator lib*(*ertus*). De sigur că dedicaţiunea în Viminacium s'a făcut luĭ Fabianus numaĭ în calitate de conductor. El aparţinea familieĭ Antoniilor, care în cursul secoluluĭ al 2-lea formă o societate ţinênd în chip ereditar în arendă vămile Illyriculuĭ, ca şi familia Iuliilor. Cf. maĭ departe, pag. 220 si C. Patsch, *Rom. Mitt.* VIII 197 seq. M. Rostowzew, *Arch. epigr. Mitt.* XIX 137.16.

3. Ratiaria.

4. Ravna (Oester. Jahreshefte 1903 Beiblatt col. 50 nr. 59 (*Dis*

man(ibus). Iulia Antonia, v(ixit) a(nnis) XXIX, et Calbo (=*Calvo*) *alumn(o), v(ixit) a(nnis) V. Achilleus vil(icus) coniugi et alumno b(ene) m(erentibus) et Antoni Invictianus, Achillius, Achillia m(atri) dulc(issimae b(ene) m(erenti) p(osuerunt)*. Cu drept dl. Premerstein a identificat pe Achilleus cu *Achilleus eorundem* (adică al împăratuluĭ) ser(vus) vi[l(icus)] care a servit maĭ înainte saŭ maĭ în urmă la Kumanovo (C I L III S 8243 din a. 216).

5. Lomniţa lângă Trn, situată pe însemnata cale comercială ce trece prin acea vale.

6. Kumanovo (C I L III 1697=8243) cf. p. 215 n. 3.

7. Kleceovaţ (Oester. Jahreshefte 1903 Beiblatt col. 39 nr. 45. (In faţă: [? *Genio stat(ionis)*] *Fanomag(nensis) pro* (*salute*) *Aug[g.] n* [*n.*] *Apollonides eorund(em) vect(igalis) I[l]lyr)ici ser*(*vus*) (*contra*)*sc*(*riptor*) *st*(*at*)*ionis F*[*a*(*ni ?*) *M*(*agni ?*) *lud.* (*?*), *quam voverat* (*contra*)*sc*(*riptor*) *stat*(*ionis*) *Vizi*(*ani*). *V*(*otum*) *s*(*olvit*) *l*(*ibens*) *m*(*erito*). Latura din stânga: [*G*]*en*[*t*|*iano et Ba*]*sso co*(*n*(*s*)*ulibus*)]. Latura din drépta: (Monokondylion) *Vizianus*. (A. 211). Idem *Oesterr. Jahreshefte* 1904, Beiblatt col. 3 nr. 3: In faţă: *Fano mag*(*no pro sal*(*ute*) *Aug*[*g*(*ustorum*)] *n*[*n*] (=*nostrorum duorum*) *Apollonides eorumd*(*em*) *vect*(*igalis*) *Illyr*(*ici*) *ser*(*vus*) (*contra*) *sc*(*riptor*) *stat*(*ionis*) *Lamud. quam voverat* (*contra*)*sc*(*riptor stat*(*ioni*) *Vizi*(*ani*), *v*(*otum*) *s*(*olvit l*(*ibens*) *m*(*erito*). — Pe latura stânga: — *anus Vizi* — (=*Vizianus*). — Pe latura dréptă: *Gentiano et Ba*[*sso*] [*co*(*n*)*s*(*ulibus*. (A. 211).

8. Runjevo lângă Kaceanik (C I L III 8155).

9. Gornja Guşteriţa (C I L III 8170=12664 şi Oester. Jahresh. 1903 Beiblatt col. 25).

10. Lapje selo=*Ulpianens*(*is*) (*Jahresh.* 1903 *Beiblatt* col. 29 nr. 36: *Genio Illyrici pro salute imp*(*eratoris*) *Caes*(*aris*) *M. Aur*(*eli*) *Severi* Alexandri Aug(usti) et Mameae *Aug*(*ustae*) *sub cura Ant*(*oni*) *Si*[*l*]*vani v*(*iri*) *e*(*gregi*) *proc*(*uratoris*) *Iulianus vilic*(*i*) *sta*(*tionis*) *Ulp*(*ianensis*) *tabul*(*arius*) *sumpt*(*u*) *suo* [*fe*]*c*(*it*) *Albino et Maximo consul*(*ibus*). (A. 227). Cf. O Hirschfeld, *Die Kaiserl. Verwaltung*[2]. p. 88 nota 4.

11. Statio Vizianus pe calea Naissus-Lissus (Jahresh. 1903 Beiblatt col. 39).

12. Guberevaţ=Guberevţi (cf. pag. 215 nota 1. — Eĭ bine, niciuna din aceste 12 staţiunĭ, afară póte de cea numită Kleceovaţ, nu se găsesce la vre-una din graniţele admise de către von Domaschewski.

P. 214_1 de adaos: Din potrivă C. Patsch (l. c)., care susţine că proveninţa petreĭ este „Ischel an der Taun“, decĭ nu póte fi vorba de o staţiune de graniţă, ci de o staţiune interióră.

P. 215 r. 12: *Ad Mediam*, nu *Ad Median*.

P. 220_6 de ad.: Hirschfeld (op. cit.[2] 87) observă că acelaş C. Antonius Rufus, ce era cunoscut ca: *conductor p*(*ublici*) *p*(*ortorii*) in Illyria, se numesce într'o inscriptiune din Atrans (C I L III 5117) *proc. Aug.*; în doué din Pœtovium (III 14354[33.34]) *proc. Aug. p*(*ublici*) *p*(*ortorii*), şi în fine într'una din Dalmaţia (III 13283) *praef. veh*(*iculorum*) *et cond*(*uctor*) *p*(*ublici*) *p*(*ortorii*); el a luat decĭ deja în calitatea luĭ de arendaş un post imperial. Inveţatul profesor maĭ

adaogă că în timpul luĭ Marcu Aureliŭ, în Illyria, caşi în Asia, transformarea arendeĭ vămilor în percepere directă s'a făcut în aşa chip, că arendaşii aflaţĭ în funcţiune — şi carĭ deja eraŭ semifuncţionarĭ şi îngrijiseră de percepere în schimbul dărĭĭ uneĭ quote determinate, — aŭ devenit procuratorĭ imperialĭ. Cu dênşiĭ rămaseră în serviciŭ atât *vilici* cât şi *constrascriptores*.

P. 220_7 de adaos: 4024, 4155, 4716, 4720, 5124, 5691, 12399, 13396, 14062.

P. 220 r. 1 şi nota 3 de ad.: In loc de *Ti.* Iul. Saturninus trebue *T(itus)* Iulius Saturninus (Cf. C I L III 12363). El s'a identificat cu drept cuvênt cu T. Iul. Saturninus *procurator Augustorum* saŭ *proc. Augustorum* et *Faustinae Aug.* (Dessau 1382, 1383), dar aci d. Hirschfeld nu 'l consideră ca procurator vamal, ci ca procurator patrimonial.

P. 220 r. 15 de ad. ca notă: Maĭ cităm ca făcênd parte din personalul conductorilor pe: *scrutatores* (C I L III 14354[27]: *Theodorus p(ublici) p(ortorii) scrut(ator) stat(ionis) Poe(tovionensis;* C. I. L. 5122: *Abascantus Antoni Rufi s(ervus) scrut(ator)*; cf. Hirschfeld op. cit.[2] 87 n. 1).

P. 222_1 de adaos: Acesta este un libert imperial: *ex tabulario vectigalis Illyrici;* cf. nr. 151 84[8]; *Jahreshefte* 1903 *Beiblatt* col. 29. nr. 36; *Iulianus vilic(i) stat(ionis) Ulp(ianensis) tabul(arius)* din a. 227. Comp. R. Cagnat, op. cit. p. 97.

P. 225 r. 16: în loc de *Malva* pune *Sucidava.*

P. 227 r. 12 de adaos ca notă: După uniĭ *valli pede* ar fi în loc de *vallo;* veḑĭ *Der obergermanisch-raetische Limes des Roemerreiches,* lief. XXVII (1906) p. 8 nota 1, unde *duplicato valli pede* se ĭa în înţeles de „s'a îndoit grosimea zidului", saŭ că *pede* ar fi în loc de *pedatura.*

P. 227 r. 14 de adaos ca notă: *Burgus* este un cuvênt străvechiŭ german împrumutat de Romanĭ de la vecinii lor mărginaşĭ; a intrat în limba latină deja în cursul secoluluĭ I-iŭ, cum resultă din inscripţiunea de la Racoviţa-Copăceni. El nu are a face cu grecescul πύργος, şi însemnéză în inscripţiunea amintită un castel fórte mic (castellum parvulum, quem burgum vocant Veget. IV 10), aşa cum se obicĭnuia a se construi pe lângă fortăreţele maĭ marĭ ca niştе forturĭ detaşate. — Burgariĭ eraŭ soldaţiĭ unuĭ anume corp de trupe barbare pus în serviciul roman. Cf. Paully-Vissowa, III 1066—67. — Despre burgarii maĭ veḑĭ Cod. Theodos. 7, 14; Hyginus *de castr. m.* c. 24.30.

P. 229_2 de ad.: Asupra timpuluĭ când teritoriul colonieĭ milesiace Tyras s'a alipit la provincia Moesia, veḑĭ Felow, op. cit. p. 4, 21 n. 3, care admite anul 56/57 d. Chr.

P. 232_3 de ad.: Uniĭ din contra, a dedus din inscripţiunea unuĭ *vil(icus) XX* (C I L III 5120) şi a inscripţiuneĭ ce am găsit la Reşca (C I L III 13798) cu privire la un *vicesimar(ius)*, (cf Iwanow ap. Rostowzew *Staatspacht* p. 394 n. 126), adică *servus vicesimae* (Cf. Mommsen, *Hermes* I p. 52 şi CIL 7099), că vama Illyriculuĭ era, ca în Sicilia pe vremea luĭ Cicerone (Cicero Verr. II, 185), 5%; dar, cum observă d. Hirschfeld (op. cit.[2] p. 80), nu este es-

clusă posibilitatea ca la graniţa illyrică să se fi perceput şi altă vamă, afară de acéstă *vicesima*.

P. 244 r. 5 de j. în s.: şterge „şi să pună în legătură permanentă cele două importante cetăţi: Malva şi Oescus“ şi înlocuesce cu: „şi să pună în legătură permanentă cele două maluri dunărene în punctele Oescus şi Sucidava“.

P. 245 r. 3 de adaos ca notă: Fe la a. 367 însă podul de la Celeiŭ era dejà dĕrîmat, de óre-ce Valentinian e silit a face un pod de vase pe la Turtucaia ca să pótă trece pe malul stâng contra Visigoţilor.

P. 249 r. 3—7 împreună cu nota 2, a se sterge şi a se înlocui ast-fel: In acest cas Justinian ar fi numaĭ reconstructorul castelului care maĭ târdiŭ, când s'a înfiinţat Nicopolis din faţa Turnuluĭ Măgurele (Nicopolis de adĭ), a servit drept cap de pod. Nu scim cu ce ocasiune cele două monumente etc.

P. 257 r. 5 de adaos ca notă: *Duplarius*, caşi *sesquiplicarius* se numesce şi *decurio*, adică sub-oficerul de cavalerie cu o soldă de 2 orĭ, respectiv de $1^1/_2$ maĭ mult, saŭ al doilea comandant de cavalerie dintr'o turma subordonat decurioneluĭ. Cf. Pauly-Vissova V c. 1842—1843.

P. 258_6 de ad.: Şi în provinciile gallo-germanice din imperiul roman ne întîmpină fórte des pe monumentele funerariĭ leĭ ca apotropee, ca mijloc adică de înfricoşare pentru ca mormintele să fie ferite de a fi violate. Pe cele maĭ multe însă monumente leiĭ staŭ în picióre, iar nu jos.

P. 262 r. 15—16 a se sterge cuvintele: şi prin următórele două inscripţiunĭ etc., şi a se înlocui prin: Următórele două inscripţiúnĭ aflate toţ acolo, referindu-se la veteranĭ, nu pot dovedì presenţa legiuneĭ în Drobetta, întru cât, décă ar fi fost trebuinţă de vre-un detaşament militar acolea, leg. XIII gemină—găsindu-se la Apulum—era maĭ aprópe de cât leg. V Maced., care staţiona la Potaissa (Turda); ĭar veteraniĭ după eşirea lor din armată puteŭ să se aşeḍe şi aiurea. Din inscripţiunĭ se constată că veteraniĭ din diferite corpurĭ de armată formaŭ la Drobetta un însemnat contingent (cf. C I L III 1584, 14216^4, 14216^5, 14216^6, 14216^7).

P. 265_3 de adaos.: Inscripţiunile *beneficiarilor* sunt adunate la de Ruggiero *Dizionario epigrafico* I 994.

P. 268 r. 3 de j. în sus.: *Donatus*, un cognume frecuent, este un participiŭ passiv, caşi Acceptus, Cupitus, Honoratus, Optatus, Respectus, Restitutus. Speratus, etc.

P. 277 r. 4 de j. în sus: *angusticlavii*, ĭar nu *augusticlavii*.

P. 277_2 de ad.: In ediţiunea a 2-a a aceleiaşĭ opere (Berlin 1905), pag. 422 nota 1, d. Hirschfeld recunósce că centurionatul nu este militia equestris, raportându-se şi la Mommsen *Staatsrecht* 3 p. 549 n. 1 şi maĭ ales la W. Baehr *de centurionibus legionariis* (Berlin 1900) p. 14 seq.

P. 294 r. 13 de adaos: Maĭ veḍĭ C I L III 1579. In orĭ-ce cas aceste asasinărĭ presupun nisce timpurĭ turburate, corĕspunḍĕtóre póte rĕsboiuluĭ marcomanic din timpul luĭ Marcu Aureliŭ, când *latrones* mişuĭaŭ prin tóte împrejurimile Drobeteĭ, necruţând nicĭ

măcar femeĭ, cum resultă din inscripţiunea ce comentăm. Că populaţiunea a căutat să se apere (póte cu miliţia oraşuluĭ), vedĭ Patsch *Wissenschaft. Mitt. aus Bosnien und Hercegovina* VIII 123 seq., şi Paully-Wissowa s. v. Drobeta. — *Oester. Jahreshefte* III *Beiblatt* col. 144 sq.

P. 294_2 de adaos: Artemideĭ i se sacrificaŭ în Patrai, pe lângă porcĭ mistreţĭ, cerbĭ şi puĭ de lupĭ, încă şi ursoĭce tinere. Paus. VII 182. Cf. Dr. O. Gruppe, *Griech. Mythologie und Religiongeschichte*, 1906 p. 1270_3.

P. 300 r. 3. In loc de *Titus*, s'a ḑis din eróre *Iulius*.

P. 322 de adaos: Asupra istorieĭ legiunilor XIII gem. şi I Adiutrix vedĭ şi Filow, op. cit., la locurile indicate în registru.

P. 322 r. 8 citeşce: *L(egio) V M(acedonica) O[esci]*; şi cf. cele ḑise câte-va rênduri maĭ jos în addenda la p. 333_3.

P. 322 r. 13 şterge cuvintele „precum şi“ şi înlocuesce-le prin „căcĭ“.

P. 322 r. 14 după „al III-lea“ adaogă: „sunt dedicaţiunĭ de veteranĭ aĭ leg. I Ad., şi nu pot decĭ dovedi rĕmânerea legiuneĭ în Dacia, după sfĕrşitul rĕsbóĭelor luĭ Traian“.

P. 322 r. 15—17 şterge cuvintele: „A fost şi o epocă“ etc. până la fine.

P. 333_2 de adaos: Filow op. cit. la pag. indicate în registru.

P. 333_3 de adaos: Fragmentul de cărămidă lit. *c* găsit la Celeiŭ, precum şi cărămiḑĭ cu stampila întrégă LVMOESC aflate acolo (vedĭ nr. 48) confirmă arĕtările Noţiţieĭ Dignitatum (Or. XLII, 39) care pune la *Sucidava* (adică Celeiŭ) pe *praefectus legionis quintae Macedonicae* şi probéză decĭ că, în urma părăsireĭ Dacieĭ Trajane şi aşeḑarea legiuneĭ a V Mac. în lagărul sĕŭ principal de la Oescus, un detaşament din legiune a staţionat la Celeiŭ, întrebuinţând saŭ fabricând cărămiḑĭ cu stampila *L(egio) V M(acedonica) Oesc(i)*, aşa cum trebue să citim atât pe fragmentul lit. *c* de sub No. 46, cât şi pe cărămida întrégă, No. 49. Decĭ cată să renunţăm la lectura de până acum: *l(egio) V M(acedonica) C(onstans)*, caşi la aceea de *l(egio) V Moes(iaca)*, citind cu deplină siguranţă: l(ègio) V M(acedonica) Oes(ci) Tot astfel trebue citită şi stampila identică de pe cărămiḑile găsite la Beşlii (lângă Ghighen-Oescus) şi publicate în C I L III S. 12523 *leg.* V[MOES.

Pag. 333 r. 8 şterge frasa: „Póte că pe acéstă cărămidă...“ până la fine.

P. 335 r. 4 din text şterge cuvêntul *Moesiaca*.

P. 335 r. 2 de j. în s.: citesce *L(egio) V M(acedonica) Oesci.*

P. 336_2 de adaos: Discusiunea o socotim încheĭată, din momentul ce se constată că lectura *Moesiaca* nu e corectă, că Celeiul s'a chemat Sucidava şi că a fost ocupat de un detaşament din leg. V Macedonica, în timpul când acésta îşĭ avé cŭartierul principal la Oescus, după părăsirea Dacieĭ Trajane. Faptul că legiunea fabrică cărămiḑĭ cu stampila LVMOESC este o confirmare a Notit. Dignit. Or. XLII, 33 care pune la Oescus: *Praefectus legionis quintae Macedonicae*. Tot ast-fel: legiunea XII gemină, fiind stabilită după anul 275 la Ratiaria, pună pe cărămiḑile sale stampila: L XIII G RAT

care trebue citită: *L(egio) XIII g(emina) Rat(iaria)*, deci iarăşi o confirmare a *Notit. Dignit.* Or. XLII 38: *Praefectus legionis tertiaedecimae geminae, Ratiaria.*

P. 339 r. 23 de adaos: E mai probabil că ele datéză din timpul rĕsbóĭelor luĭ Traian cu Dacii, caşi cele cu stampila leg. V. Macedonica şi leg. IV Flavia.

P. 340 r. 3 din text de j. în s.: şterge cuvêntul: regiunea şi restul fraseĭ, înlocuind-o cu: „legiunea a luat cu siguranţă parte la rĕsbóĭele luĭ Traian cu Dacii şi la rĕsboiul luĭ Marcu Aureliŭ cu Quadiĭ şi Marcomaniĭ.“ Despre leg. IV Flavia, vedĭ Filow op. cit. la registru.

P. 342_3 de adaos: despre istoricul legiuneĭ cf. Filow op. cit. registru.

P. 344_2 de adaos: E probabil că Traian, în prevederea rĕsboiuluĭ cu Dacii, a adus legiunea XI Claudia la Durostorum, precum leg. V Macedonica fusese aşedată din Oescus la Troesmis. Cf. Filow op. cit. 65, 66.

P. 348_3 de adaos: De mirare că Patsch în Pauly-Wissowa V col. 1711 contĭnuă a admite la T.-Severin o *cohors I civium Romanorum equitata*, care ar fi lucrat la construirea poduluĭ luĭ Traian, după ce deja în vol. IV colóna 217 se dĕduse stampileĭ de pe cărămidă lectura cea adevĕrată.

P. 385 r. 1 şi 3 de jos în sus: Pentru cititorul serios este inutil, cred, a observa că culegătorul tipograf a schimbat accentul punând în r. 1 'Αριστόκρατης în loc de 'Αριστοκράτης, şi în r. 3: 'Αριστοκράτος în loc de 'Αριστόκρατος, şi că pentru acésta nu se póte face o imputare de ignoranţă autoruluĭ cărţiĭ, precum un năsăbuit critic şĭ-a permis într'o foiţă ignorată de a scrie, între alte multe lucruri neserióse, încă şi acesta.

P. 394 r. 7 de jos în sus de adaos: De sigur că nicĭ un cititor serios n'a putut înţelege că aci aş fi vorbit despre „litere deosebite puse în *vêrful căngilor!*“, cum acelaş pătimaş critic, la care mĕ refer în nota precedentă, a înţeles; este vorba curat şi simplu: de un fer de înferat caiĭ şi alte animale.

P. 407 r. 10 de adaos ca nota 3: Despre motivul bucranielor şi guirlandelor cf W. Altmann, *Architektur und Ornamentik der Sarkophage* p. 59 seq.; idem, *die römischen Grabaltäre der Kaiserzeit*, Berlin 1905, p. 6, 59 seq.

P. 410 r. 8 de adaos ca notă: Despre monumente cu ospêţul funebru şi cu scene de familie cf. Altmann, op. cit. p. 188 seq.

P. 436 r. 5 de j. în sus de adaos în parentes după cuvêntul Rheneia: Delos cel mare.

P. 439 r. 11 de adaos: Acum în urmă s'a ocupat de acelaş monument d. Adolf Deissmann în *Philologus*, v. LXI, fasc. 2 (1902), p. 252—265.

P. 440 r. 3 la cuvintele: *cu rugăciunĭ se umilesce* de adaos ca notă: sensul exact aci este: cu rugăciunĭ (suplicaţiunĭ) postesce.

P. 440 r. 9 din notă de adaos: Dl. Deissmann (op. cit. 261) însă nu găsesce vre-un motiv necesar pentru asemenea transpositiune

şi presupune că textul, ce lapicidul avusese inainte, trebuĭa să sune ast-fel: ἵνα ἐγδικήσῃς τὸ αἷμα τὸ ἀναίτιον καὶ ζητήσῃς τὴν ταχίστην.

P. 456 r. 4 de adaos la cuvêntul „necunoscuţĭ" ca notă: D. A. Deissmann, punênd cestiunea décă aci póte fi vorba de douĕ omorurĭ deosebite, saŭ dacă Heraclea şi Marthine şĭ-aŭ găsit mórtea împreună prin mână ucigaşă, se pronunţă pentru ultima părere, ca fiind cea maĭ probabilă din causa potrivireĭ în ambele inscripţiunĭ a pasagelor hotăritóre r. 10 şi urm., deşi nu este cu totul esclusă cea-l'altă părere.

Pag. 457$_1$ de adaos: Párerea despre originea judaică a ambelor anatheme o împărtăşesce şi d-l Deissmann şi o preciséză cu argumente, în contra cărora nu credem că s'ar puté invoca ceva serios. Veḑĭ maĭ ales op. cit. p. 260 seq. — Conclusiunea la care ajunge amintitul autor (p. 263) este că anathemele din Rheneia sunt inscripţiunĭ ebraice de po la finele secoluluĭ al II-lea şi începutul secoluluĭ I înainte de Christos; ele dovedesc existenţa uneĭ comunităţĭ ebraice la Delos pe vremea Diadochilor; acéstă comunitate nu era lipsită de *influenţa elenistică*, cum dovedesc: numele de Heraclea, forma steleĭ funerare, symbolul celor douĕ mânĭ pe pétră, şi în special întregul fel al rugăciuneĭ. Aceste inscripţiunĭ în fine, ne procură pentru existenţa şi usul Septuagintеĭ în timpiĭ vechĭ un document original, care numaĭ cu puţine deceniĭ este maĭ recent, de cât vestitul testimonium al prologuluĭ luĭ Sirach.

P. 461$_1$ de adaos: Veḑĭ alte încă şi maĭ isbitóre asemănărĭ la Deissmann, op. cit. 256—208.

P. 463$_1$ de adaos: D. Deissmann a dovedit (op. cit 259 seq.) că textul nu vorbesce de o ḑi orĭ-care de rugăciune, ci de o ḑi de post şi de rugăciune, anume de o ḑi generală de post şi rugăciune, când πάσα ψυχή, orĭ-ce suflet, se rógă, adică nu orĭ-şi cine, ci numaĭ acela care înalţă mânile către *„Dumneḑeul cel pré înalt, stăpânul spiritelor şi al orĭ-căruĭ trup* (cărnĭ)"; cu alte cuvinte orĭ-ce Evreŭ. Serbătórea, adaogă d. Deissmann, în care întreg Israelul postesce şi se rógă, se numesce *jom hakkippurim*, ḑiua cea mare de pocăinţă, „ḑiua reconciliaţiunilor". Intr'o asemenea mare sĕrbătóre, sĕrbătórea sĕrbătorilor: în ferbinţĭ rugăciunĭ părinţiĭ celor două copile asasinate cer A-tot-sciitoruluĭ şi îngerilor luĭ, ca să pedepséscă pe ucigaşĭ şi să rĕsbune mórtea Heracleiĭ şi Marthineĭ, al cărora sânge vĕrsat strigă către cer şi aştéptă rĕsbunare.